

Tysnes
kommune

Økonomiplan 2025-2028

Kommunedirektøren sitt forslag

Versjon 1.0

Innholdsliste

1.0 Rammer for budsjett og økonomiplan	6
2.0 Bakgrunn for og føremål med notatet:	8
2.1 Folketalsutvikling, demografi og politiske prioriteringar:.....	8
3.0 Økonomiske føresetnader	12
3.1 Rammetilskot og skatt – frie inntekter	12
3.2 Havbruksfond.....	16
3.3 Eigedomsskatt	16
3.4 Gebyr og tilfeldige inntekter	17
3.5 Lån og avdrag.....	17
3.6 Verknad av fond.....	20
3.7 Andre føresetnader	21
3.8 Budsjettal 2025-2028	22
4.0 Gjennomgang av dei ulike tenesteområda.....	23
4.1 Sentraladministrasjonen, stab/støtte, kultur/næring, politisk styring – hovudkapittel 1.1	25
4.1.1 Administrasjon, styring og fellesutgifter – data	25
4.1.1.1 Politisk styring, kommunestyre, formannskap og nemnder.....	28
Ansvar 1100 kommunestyre, formannskap og nemnder.....	28
Ansvar 1140 utval og råd.....	29
Ansvar 1192 kommune og stortingsval.....	29
4.1.1.2 Administrasjon og felleskostnader.....	30
Ansvar 1120 Rådmannskontoret	30
Ansvar 1150 Administrasjonsbygg	31

Ansvar 1180 Fellestenesta	31
Ansvar 1181 tillitsvalde	32
4.1.2. Næringsutvikling, reiseliv, veterinær og alkoholomsetnad - data	33
4.1.2.1 Næringsutvikling og reiseliv	35
Ansvar 1430 næringsutvikling	36
Ansvar 1434 reiseliv	36
Ansvar 1455 Veterinær og ansvar 1456 Veterinærsamarbeid	37
Ansvar 1460 alkoholomsetnad og kontroll	37
4.1.3 Kyrkjeleg administrasjon	38
Forslag til framtidige justeringar på sentraladministrasjonen	41
4.2 Oppvekst	42
4.2.1 Grunnskule	42
Ansvar 2100 Fellestiltak skulane	50
Ansvar 2120 Onarheim skule	50
Ansvar 2140 Tysnes skule	51
Ansvar 2100 Uggdal skule	52
4.2.2 Barnehage	53
Forslag til framtidige justeringar på skule – og barnehageområdet:	58
4.2.3 Kulturskule - Ansvar 2301	59
Forslag til framtidige justeringar innan kulturskule	63
4.2.4 Vaksenopplæring og opplæring av framandspråklege	63
4.2.5 Barnevern	64
Forslag til framtidige justeringar innan barnevern:	68

4.2.6 Frivilligentralen	69
4.2.7 Kultur / Tysneshallen / bibliotek.....	70
Ansvar 1500 Kultur.....	70
Ansvar 1501 Tysneshallen	73
Ansvar 1510 Bibliotek.....	74
Forslag til framtidige justeringar bibliotek:.....	75
4.3 Helse- og omsorg – hovudkapittel 1.3.....	77
4.3.1 Administrasjon	78
4.3.2 Helse - data	79
4.3.2.1 Helse	84
Ansvar 3100 Offentleg legearbeid/ Ansvar 3110 legekontor	85
Ansvar 3205 førebyggjande eining	86
4.3.3 NAV – sosiale tenester – Data	89
4.3.3.1 NAV – sosiale tenester	92
Ansvar 3200 Sosiale tenester.....	92
Ansvar 3210 Mottak flyktningar	93
4.3.4 Pleie og omsorg-Data	94
4.3.4.1 Pleie og omsorg	100
Ansvar 3310 Tysnes omsorgssenter	102
Ansvar 3330 Heimesjukepleie	103
Ansvar 3340 Heimehjelp	105
Ansvar 3351 Haugen bufellesskap/ansvar 3352 Vågsmarka bufellesskap/Ansvar 3410 dagsenter.....	105
Ansvar 3400 Tiltak for funksjonshemma.....	107

4.3.5 Trygde og omsorgsbustader	107
Forslag til framtidige justeringar innan helse:.....	108
4.4 Landbruk og teknisk – hovudkapittel 1.4.....	110
4.4.1 Jordbruk – Skogbruk – Viltforvaltning.....	111
4.4.2 Kart – oppmåling - skilting.....	112
4.4.3 Byggforvaltning	113
4.4.4 Brann- Data	114
4.4.4.1 BRANN.....	118
4.4.5 Teknisk drift-data	119
Bygg og egedomsforvaltning	119
Vegar og samferdsle	122
Vatn og avløp	125
4.4.5.1 Teknisk drift - Budsjett.....	129
Ansvar Bygg og egedomsforvaltning/Ansvar reinhald.....	129
Ansvar Vegar	130
Ansvar Avløp/Ansvar Vassverk	131
5.0 Investeringar i økonomiplanperioden	135
5.1 Administrasjon og økonomi.....	135
5.2 Nye bygg og anlegg	136
5.3 Eksisterande bygg og anlegg.....	138
5.4 IKT og applikasjonar	140
5.5 Eigedom, bustad og næring	141
5.6 Enkeltinnkjøp og andre investeringar	142

5.7 Vassforsyning	143
5.8 Avløp og vassmiljø	144
5.9 Kommunale vegar	145
5.10 Byggesak og oppmåling	146
5.10.1 Løn for gjennomføring	146
5.11 Oppsummering og finansiering	147
5.12 Investering 2025-2040	148
6.0 Tiltak for innsparing og reduksjon av utgifter	152
6.1 Generelle tiltak (felles for flere område)	152
6.2 Spesifikke tiltak etter område:	153
7.0 Økonomiske rapportar	155

1.0 Rammer for budsjett og økonomiplan

Kommuneplanen sin samfunnsdel er kommunen sitt overordna styringsverktøy. Den skal ha ein handlingsdel som syner korleis planen skal følgjast opp. Budsjett og økonomiplan 2025-2028 er Tysnes kommune sin handlingsdel.

Handlingsdelen skal leggje grunnlaget for kommunen sine prioriteringar av ressursar, og konkretisere tiltaka innan kommunen sine økonomiske rammer. Ein god samanheng mellom kommuneplanen og økonomiplanen kan bidra til effektiv ressursbruk for å oppnå kommunen sine mål på tvers av kommunen.

I kommuneplanen sin samfunnsdel er det lagt til grunn ein del hovudstrategiar som også må få si avspegling i budsjett, samfunnsplanen legg til grunn følgjande overordna mål for utviklinga:

Tysnes skal vera eit attraktiv samfunn å bu i

Tysnes kommune skal stimulera til tilflytting og vekst i folketalet ved å:

- Tilretteleggja for gode bamiljø for både fastbuande og deltidsbuande.
- Medverka til utvikling av næring og arbeidsplassar
- Sikra innbyggjarane trygge og gode oppvekstvilkår
- Sikra innbyggjarane gode helsetilbod og verdige rammer for offentleg og privat omsorg
- Sikra innbyggjarane tilgang til meiningsfull fritid.
- Sikra innbyggjarane gode kommunikasjonar og god infrastruktur.

I administrasjonen sitt arbeid med budsjettframlegg har me med oss desse måla, og ser på kva som er styrande for vårt arbeid med budsjettet. Me har med oss følgjande generelle målbilete inn i prosessen, som også avspeglar kommunelova:

Hovudmål: Folkevald styring – gjera Tysnes til ein god stad å bu og arbeida:

1. Tenester:
 - a. Tenester av høg kvalitet til rett tid og med rett innhald:
 - i. Oppretthalde tenestetilbod
 - ii. Sikra føreseielege rammer for framtidig drift
 - iii. Føreseielege rammer for tenestemottakarar og lokal samfunn
 - iv. Tilpassing til endra rammevilkår.
 - v. Bulyst
2. Personal og organisasjon:
 - a. Ein god forvaltning av personal som sikrar rekruttering og attraktivitet

- i. Rekruttere og behalde
 - ii. Operasjonell stabilitet
 - iii. Organisasjonstilpassingar
 - iv. Auka nærvær
3. Økonomi:
- a. God økonomisk styring som skaper rom for utvikling, gjev drifta god stabilitet og skaper føreseielege rammer for samfunnet
 - i. Netto driftsresultat på 0,8 %
 - ii. Disposisjonsfond på 15 %
 - iii. Gjeldsgrad under 100 %
4. Utvikling:
- a. Utvikling og endring for å sikra tenester og rammevilkår for morgondagens drift
 - i. Demografiske utviklingstrekk
 - ii. Endring i rammevilkår
 - iii. Endringar i behov
 - iv. Prioriterte investeringar

Kommunelova kap. 14 handlar om kommunen sitt ansvar for å utarbeida årsbudsjett og økonomiplan, i § 14- 1 heiter det at kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna vert ivaretake over tid. For å nå eit slikt mål er me avhengig av ein balansert økonomistyring, der me forutan driftsresultat også har eit godt fokus på gjeld og fondsavsetningar.

Det følgjer av § 14-2 at kommunestyre sjølv skal vedta budsjett og økonomiplan. I § 14-3 er dei nærrare saksreglar for kommunestyre si handsaming oppstilt. Det er formannskapet som utarbeider framlegg til budsjett og økonomiplan. Økonomiplan med framlegg til vedtak skal leggjast ut til årment ettersyn minst 14 dagar før den vert endeleg handsama i kommunestyre.

§ 14-4 stiller krav til innhald i budsjett og økonomiplan. Økonomiplanen skal visa korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale og regionale planar vert fylgt opp. Økonomiplanen og årsbudsjett skal vidare visa kommunestyre sine samla prioriteringar og løyvingar og dei måla som økonomiplanen og årsbudsjettet byggjer på. Låneoptak skal gå fram i årsbudsjettet. Det er vidare føresett at økonomiplan og årsbudsjett skal setjast opp i balanse, vera realistiske, fullstendige og oversiktlege.

Årsbudsjettet skal etter § 14-5 vera bindande for kommunestyre og underordna organ. Det vert også presisert at drifta skal finansierast av løypande inntekter.

For ei vidare utdjuping av rammene for budsjettarbeidet vert det vist til kommunelova kap. 14, men også kap. 15, 16, 28 og 29 inneholder økonomivedtekter som er relevante for å gje eit samla bilet av kommunen si økonomiforvaltning.

2.0 Bakgrunn for og føremål med notatet:

Kommunedirektør legg fram notatet som eit utgangspunkt for politisk drøfting i samband med budsjettframlegg for 2025 og økonomiplanperioden 2025– 2028. Notatet er meint å synleggjera dei val som er gjort i budsjettet og peika på moglege tilnærmingar i det vidare arbeidet. For 2025 har me ikkje lukkast å legge eit budsjett som går i balanse, men det er realistisk, og tek omsyn til naudsynt prioritert drift. I notatet peiker me på kva som kan og bør gjerast for å nærme seg ein drift i balanse for framtidige år med reduserte inntekter. Dette er strukturelle og organisatoriske grep, som må gjennom naudsynte prosessar. Budsjettet som i år vert lagt fram er eit budsjett som ikkje kan stå i det vidare. Budsjettet for 2025 møter ikkje inntektene, og me er nøydd å hente pengar frå fond for å få drifta til å gå opp. Når det er sagt, er budsjettet realistisk og godt gjennomarbeid ut i frå drift. Dette er det me har klart å få på plass på den korte tida frå me mottok utgangspunktet 7. oktober, og fram til det vert lagt fram i formannskapet 24. oktober 2024.

Notatet legg grunnlag for formannskapet sin budsjettprosess. Det vil med stort sannsyn vera område som må sjåast nærmere på, og det kan vera trond for å retta opp ting fram til endeleg framlegg til budsjettvedtak.

2.1 Folketalsutvikling, demografi og politiske prioriteringar:

Folketalsutviklinga, under dette den demografiske samansetninga, er grunnlaget for kommunen sine inntekter gjennom statleg rammefinansieringa. Statleg finansiering bygger på ei gjennomsnittsutvikling på nasjonalt makronivå og ei stykkprisfinansiering basert på gjennomsnittleg kostnad. Demografi er også forklaringsfaktor for kommunen sitt utgiftsnivå, kommunale tenester vert retta mot bestemte aldersgrupper så samansetninga av grupper utgjer såleis kommunen sin kostnadsbase.

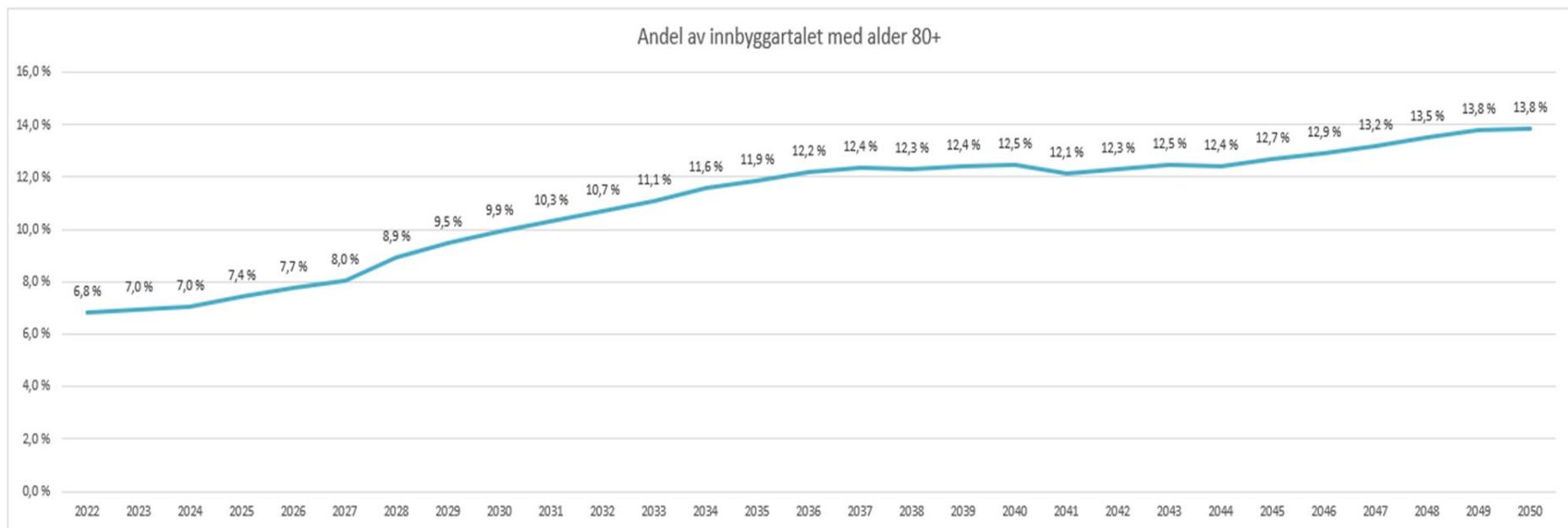
Tommelfingerregel er at om me skal kunna oppretthalda vår relative del av inntekta må folkeveksten i kommunen vera minst like stor som resten av landet, for at me skal auka vår relative inntektsdel må kommunen ha større vekst i folketalet enn resten av landet. Regelen er ikkje heilt rett då også den demografiske fordelinga er viktig for kommunen si inntektsutvikling, dette er knytt til at inntektsnøklar heng saman med demografisk fordeling.

Kommunane sine kostnader som følge av endringar i befolkningssamansetninga er venta å auke betydeleg i åra framover. Kostnadsveksten kjem hovudsakleg av at delen eldre i befolkninga aukar, med tilhøyrande auka utgifter innan helse- og omsorgstenestene og pensjonsutbetalingar. Behovet for arbeidskraft vil bli større, samstundes som delen innbyggjarar i yrkesaktiv alder går ned. Inntektene i statsbudsjettet vil vekse saktare som følge av at veksten i arbeidsstyrken flatar ut og at veksten i inntektene frå oljefondet blir redusert.

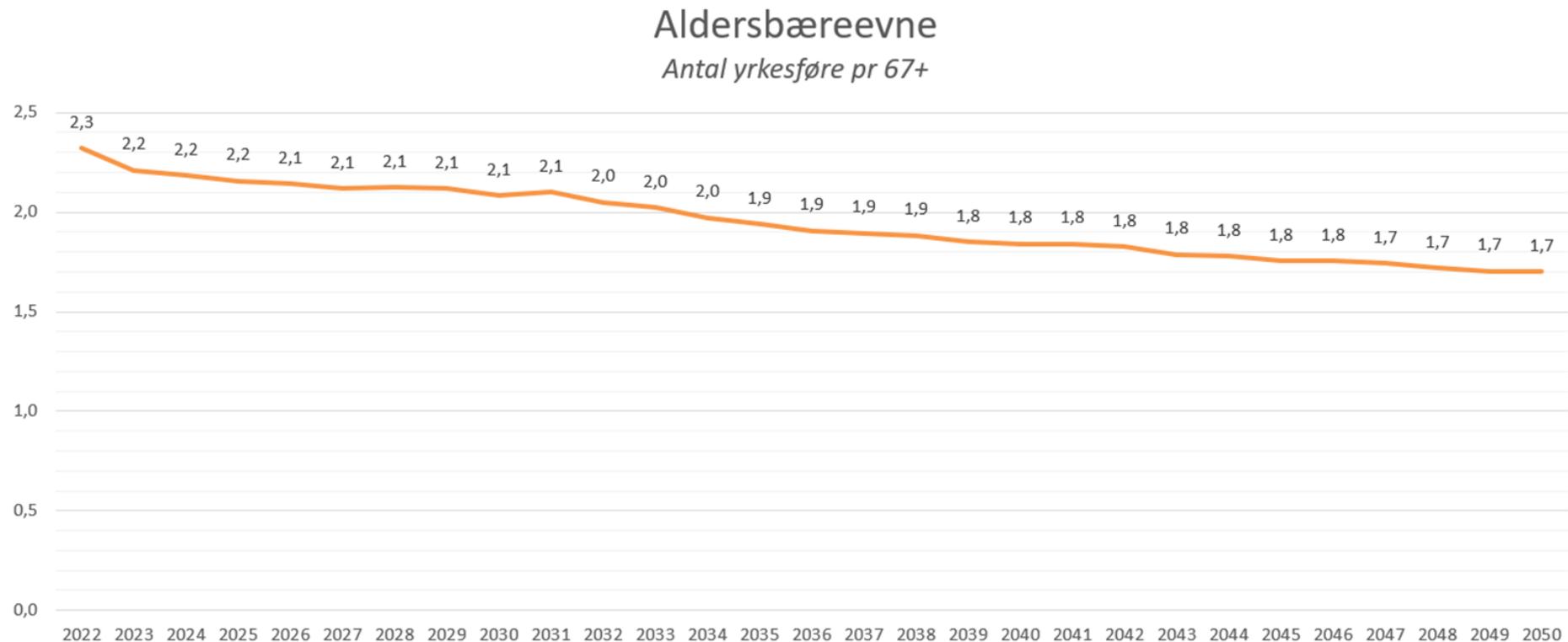
Krigen i Ukraina og uro elles gjer at det er brei politisk semje om å prioritere forsvar og tryggleik høgare enn tidlegare. Andre prioriteringar på statsbudsjettet saman med ein strammare finanspolitikk gjer at kommunesektoren må førebu seg på mindre økonomisk handlingsrom i tida framover.

Aldring av befolkninga skjer i alle landets kommunar, men er særleg sterk i distriktskommunar og i kommunar med venta fall i folketalet. I 2050 er det venta at dei mest sentrale kommunane vil ha ein del på 16 prosent som er 70 år og eldre, medan for dei minst sentrale kommunane er det venta at denne delen vil nå ein fjerdedel. Kommunane med høgast aldring vil nå om lag ein tredjedel.

I Tysnes kommune er andelen over 80 år i dag på 7,1 %, mot landet på 4,3%.

Aldersdemografien synder dermed at me har ein berekraftsbrøk på ca 2,4, og vil i 2040 vere nede i 1,8. Til samanlikning ligg landet på 4,1, og er spådd å skulle ned til 2,7 i 2024. Berekraftsbrøk handlar om forholdet mellom tal personar i arbeidsfør alder og talet på alderspensionistar. Dette vil handle om tilgjengeleg arbeidskraft i høve dei eldre som er utanfor arbeidslivet. Utviklinga av denne i tida framover er av stor betydning for samfunnsplanlegginga

Tabellen under viser SSB si prognose for folketalutsvikling for Tysnes kommune. I økonomiplanperioden, altså fram til 2028 er det venta ein stor nedgang i barn 0-5 og 6-15 år. Dersom me ser på endringa fram til 2040 så skal me særskilt merka oss auken i gruppa over 67 år, den er stor i Tysnes (18% auke), men endringa på landsbasis er dramatisk, med 39%. Når det gjeld dei som er over 67 år så vil normalt SSB sine prognosar treffe ganske bra, når det gjeld 0-5 år og også 6-15 år så er prognosane noko meir usikre.

Folketalsutvikling Tysnes 2024 - 2040

	2024	2025	2026	2027	2028	2038	2040	Endring i øk.plan perioden	Endring fram til 2040
0-5 år	190	179	166	158	154	154	157	-19 %	-17 %
6-15 år	343	344	343	338	333	283	281	-3 %	-18 %
16-19 år	110	114	123	124	131	128	117	19 %	6 %
20-66 år	1550	1552	1558	1562	1563	1564	1565	1 %	1 %
67 år +	729	738	742	752	757	847	859	4 %	18 %
SUM	2922	2927	2932	2934	2938	2976	2979	1 %	2 %

Folketalsutvikling landet 2024-2040

	2024	2040	Endring fram til 2040
0-5 år	333870	371043	11 %
6-15 år	645411	599634	-7 %
16-19 år	265001	236302	-11 %
20-66 år	3390440	3510488	4 %
67 år +	915481	1276299	39 %
SUM	5550203	5993766	8 %

3.0 Økonomiske føresetnader

Kommunen skal leggja fram eit budsjett der løypande inntekter og utgifter går i hop. Dei viktigaste inntektene til kommunen er sett saman av rammetilskot og skatt, forutan dette har kommunen inntekter gjennom eigedomsskatt og andre inntekter slik som leige- og gebyrinntekter

3.1 Rammetilskot og skatt – frie inntekter

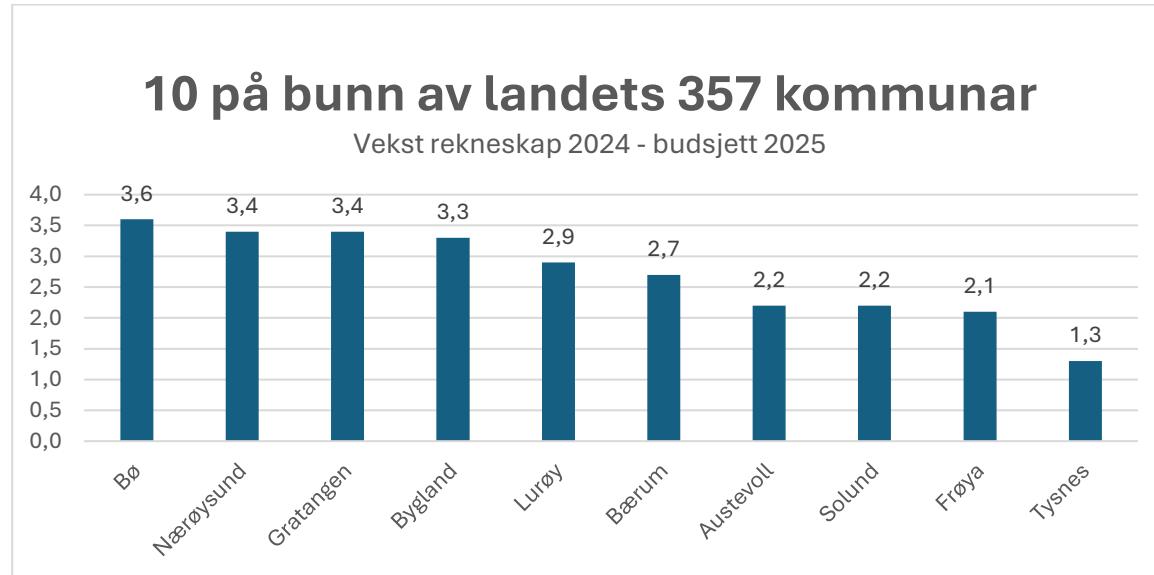
Frå 2025 får det nye inntektssystemet verknad. For Tysnes sin del slår dette særslig ut. I Stortingsproposisjon 102S var samla negativ verknad for Tysnes estimert til 1,6 mill.kr i 2025 og deretter eit årleg tap på 3,2 mill.kr frå 2025 og utover.

Ved framlegging av statsbudsjettet for 2025 ser tala heilt anngleis ut. Samanlikna med statsbudsjettet for 2024, og korrigert for løns- og prisvekst i 2025, får me 13,6 mill.kr mindre i frie inntekter i 2025 enn i 2024. Riktig nok er skattetala som vart lagt fram i statsbudsjettet i fjor optimistiske, slik at reell skatteinngang i 2024 vert mindre. Likevel er dette ei dramatisk endring for oss.

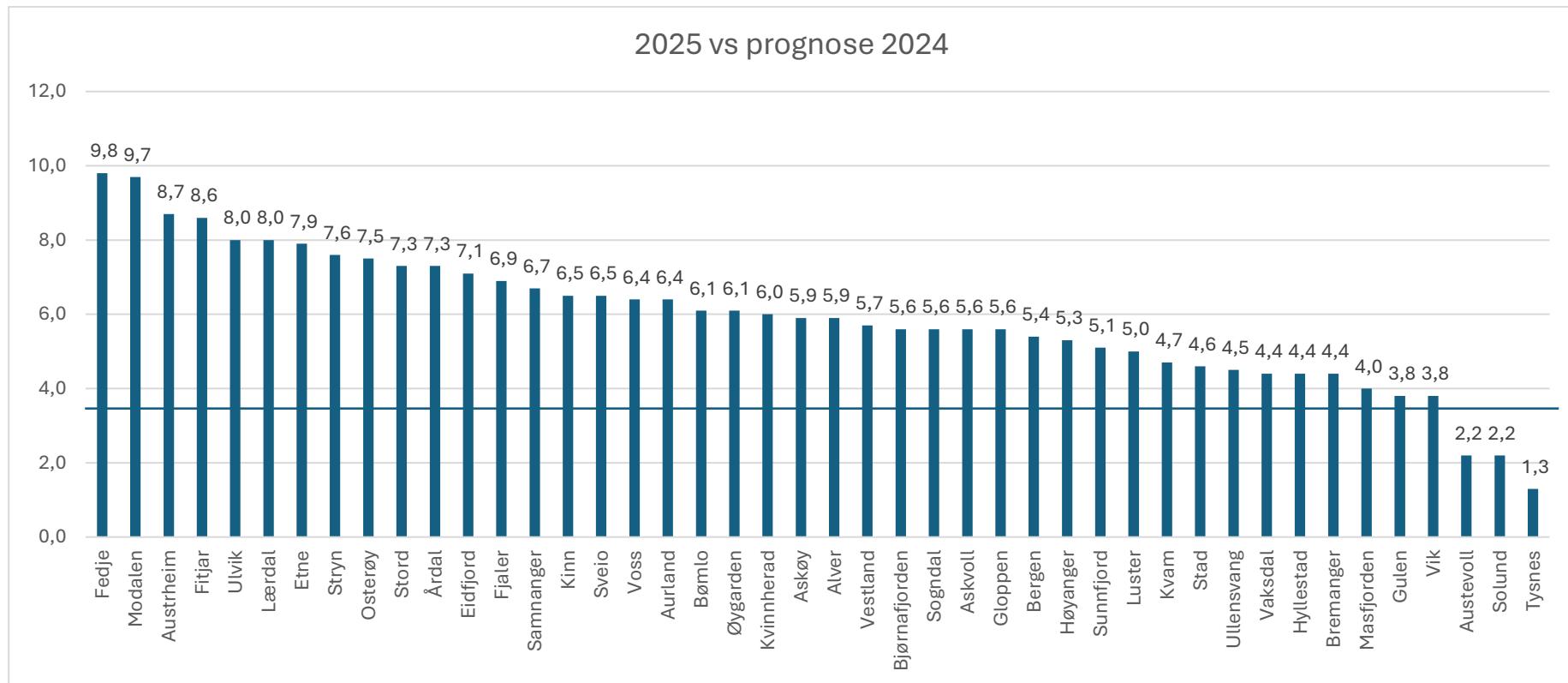
Frå 2025 vil ikkje kommunane lenger motta skatt på utbytte («skatt på eigarskap»), samt at den delen av formueskatten som kommunane mottek skal halverast jamt over dei to neste åra. I tillegg skal utjamninga skjerpast for dei kommunane som ligg over 100% av landsgjennomsnitt på skatt.

I det nye inntektssystemet er det element som slår positivt ut for oss. Men det er tydeleg at endring på skatteregimet slår langt hardare ut enn berekna i stortingsproposisjonen. Det vil difor vere avgjerande å få kontroll på korleis dette vil slå ut også for åra framover. Det må også jobbast politisk for å tette gapet mellom det som vart førespeglia i proposisjonen og det som no ligg i bordet.

I statsbudsjettet vert tal for 2025 samanlikna med det som er siste berekning på inntekter i 2024. Her kjem Tysnes ut med ei auke på 1,3%. Samanlikna med alle 357 kommunar i Noreg hamnar me på ein suveren siste plass, der nest dårlegast kommune har ei auke på 2,1% :

Me ser også at det er store skilnader på kommunane i Vestland fylke :

Dei av kommunen som ligg over streken på 4,1% får ei reell auke i frie inntekter, mens kommunar som ligg under får ei reell minske i inntekter.

Den pårekna veksten for kommunane samla i Vestland er 5,7%.

Som skrive i avsnittet ovanfor er det skattedelen i statsbudsjettet som slår negativt ut for oss :

År	Sum rammetilskot	Berekna skatt fråtrukke utjamning	SUM berekna frie inntekter	Berekna vekst frå rekneskap til neste års budsjett
2024	138 013	130 088	268 101	4,5
2025	148 258	117 258	265 516	1,3
Auke	10 245	-12 830	-2 585	
Auke i %	7,4%	-9,9%	-1,0%	

Rammetilskotet aukar med 7,4%, dette er naturleg ut i frå endringane i det nye inntektssystemet. Men me ser at anslag på skatt minkar med 9,9% i høve statsbudsjettet for 2024. I nominelle kroner får me såleis 2,6 mill.kr mindre enn i 2024.

For å kome ut lik som i statsbudsjettet for 2024 må me justere for forventa løns- og prisvekst i 2025. Dette inneber at me burde fått 279,1 mill. kr i 2025, mens statsbudsjettet seier 265,5. Dette gjev eit tap i reelle kroner på 13,6 mill.

KS har ein alternativ skattemodell som tek utgangspunkt i skatteinngang gjennomsnittleg dei 3 siste åra. I denne modellen er skatteanslaget ca. 1 mill.kr lågare enn i statsbudsjettet.

3.2 Havbruksfond

Det er framleis ein del usikkerhet knytt til utbetaling frå Havbruksfondet, spesielt rundt grunnrenteskatten og kor mykje av denne som kjem kommunane til gode. I ein rapport frå Kontali Analyse (pr 29.08.24) har dei berekna følgjande :

Tabell 4 Estimerte utbetalinger til Tysnes kommune

	2024	2025	2026	2027	2028
Salg av tillatelses-MTB	19,2	2,8	20,3	3,8	27,4
hvorav ny klarert lokalitets-MTB		0,0		0,0	
Produksjonsavgift (bevilgning)	8,6	8,9	9,3	9,7	10,1
Ekstrabevilgning (grunnrenteskatt)		0,6		0,6	
Totalt (netto)	27,8	12,3	29,6	14,1	37,5

Sal av nye konsesjonar finn stad anna kvart år, slik at mottatte midlar vil variere mellom åra. Produksjonsavgifta ser ut for å stabilisere seg i området 9-10 mill.kr årleg. Me ser at det er låge anslag på den delen av grunnrenteskatten som tilfell kommunen.

Kommunestyret har vedteke at 70% av inntekt frå nye konsesjonar skal nyttast til ekstraordinære avdrag på lån. For å møte utfordringar som følge av det nye inntektssystemet vil kommunedirektøren foreslå at denne delen vert redusert til 35% frå 2025. Dette tiltaket vil ikkje aleine rette opp ubalansen i budsjettet, men bidra til at me har noko meir tid på å finne dei rette løysingane framover.

3.3 Eigedomsskatt

Eigedomsskatten på Tysnes har no i fleire år vore halde på eit nominelt nivå tilsvarande om lag kr. 10,5 mill. Dette ligg til grunn også i årets budsjett. Det kan vere føremålstenleg å vurdere ei justering her for å kompensere for tapte inntekter i det nye inntektssystemet.

Endeleg skattesats vert avklara i samband med kommunestyret sitt endelege budsjettvedtak.

3.4 Gebyr og tilfeldige inntekter

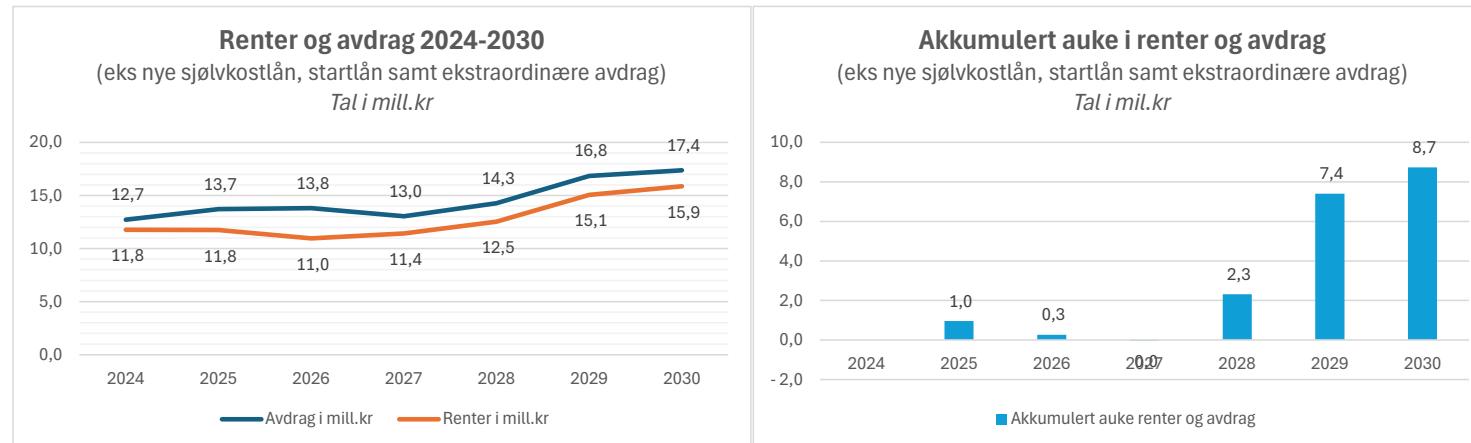
Det vert lagt fram ei samla vurdering av gebyr og betalingssatsar i samband med formannskapet sitt arbeid med budsjettframlegg. Framlegg til endeleg gebyr byggjer på deflator, eventuelt løns- eller prisvekst der det er naturleg. Sjølvkostområde vert kalkulert saman med Momentum og det vert lagt fram eigne rapportar på gebyrutviklinga her.

3.5 Lån og avdrag

Som fylgje av det nye inntektssystemet er samla investeringsbeløp i kommunedirektøren sitt budsjettframlegg redusert vesentleg i høve førre budsjettvedtak. Likevel ser me at det er naudsynte investeringar som må gjerast i åra som kjem.

I grafane nedanfor er det skilt mellom ordinære lån og lån til sjølvkostområda (vatn og avløp) dei neste åra. Dei låna som er teke opp tidlegare år ligg samla i desse oversiktane.

Utvikling av renter og avdrag der me ikkje tek med startlån og verknader av nye sjølvkostlån ser slik ut :

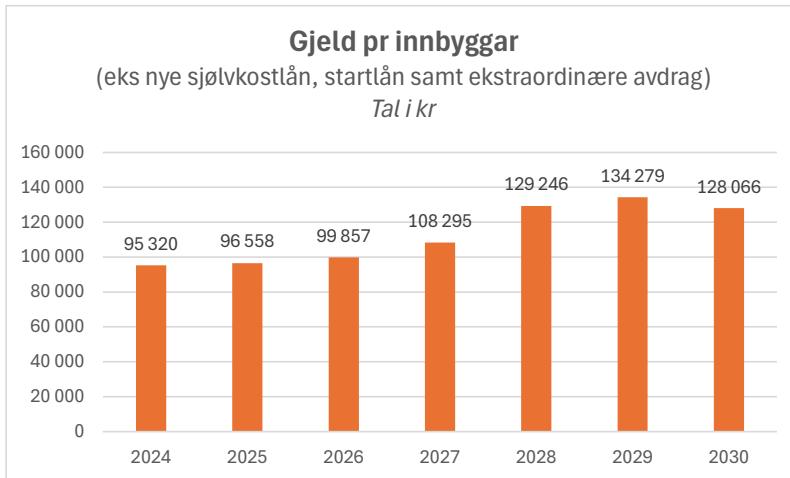

Med desse føresetnadane vil det verte ein beskjeden auke i renter og avdrag i inneverande økonomiplanperiode. Men me ser at i 2029 og vidare vil det verte ein større auke.

Gjeld eksklusiv startlån og nye sjølvkostlån vil sjå slik ut :

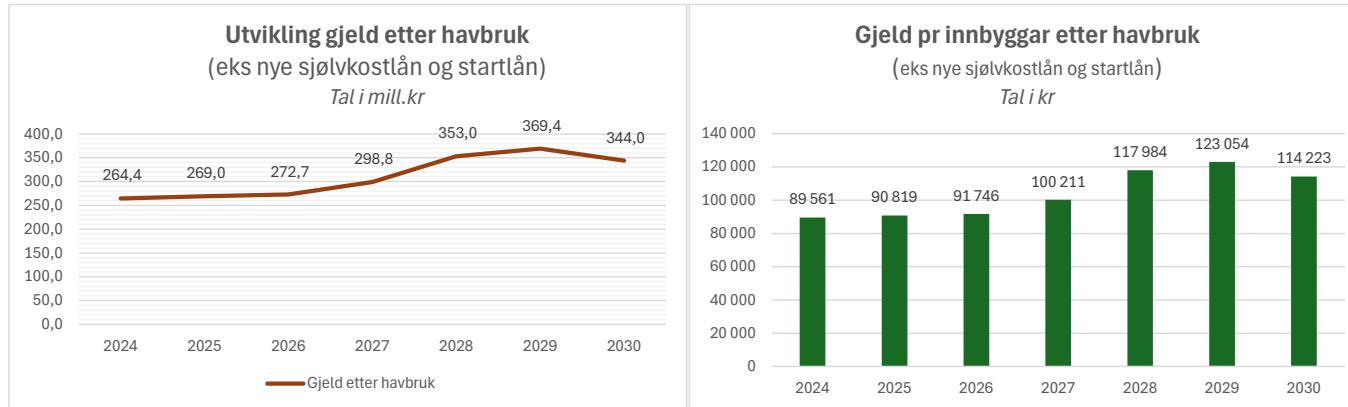

Gjeld pr. innbyggjar me dei same føresetnadane :

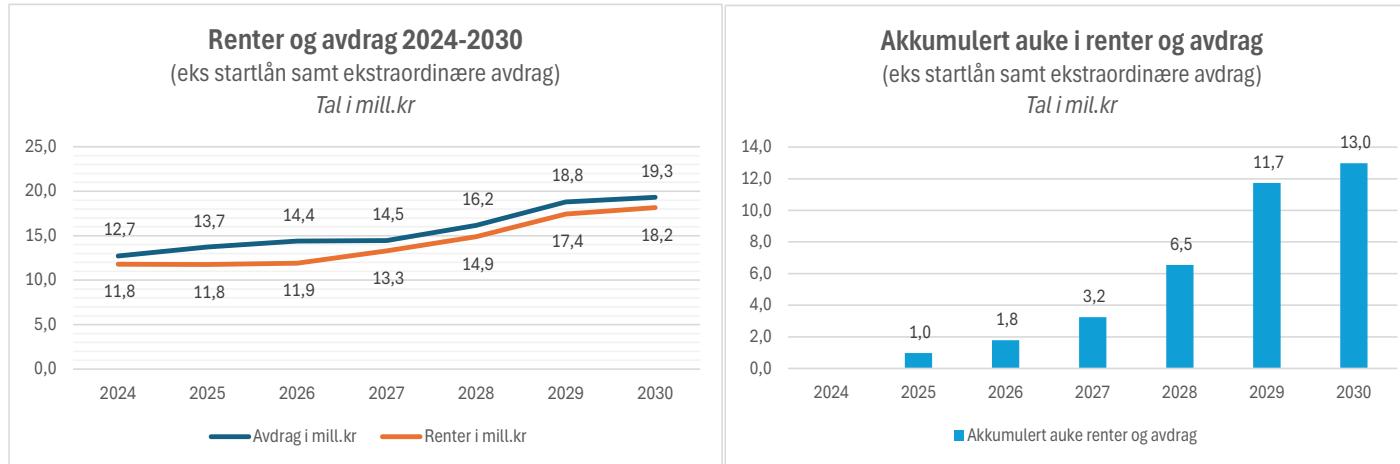

Økonomiplan 2025-2028

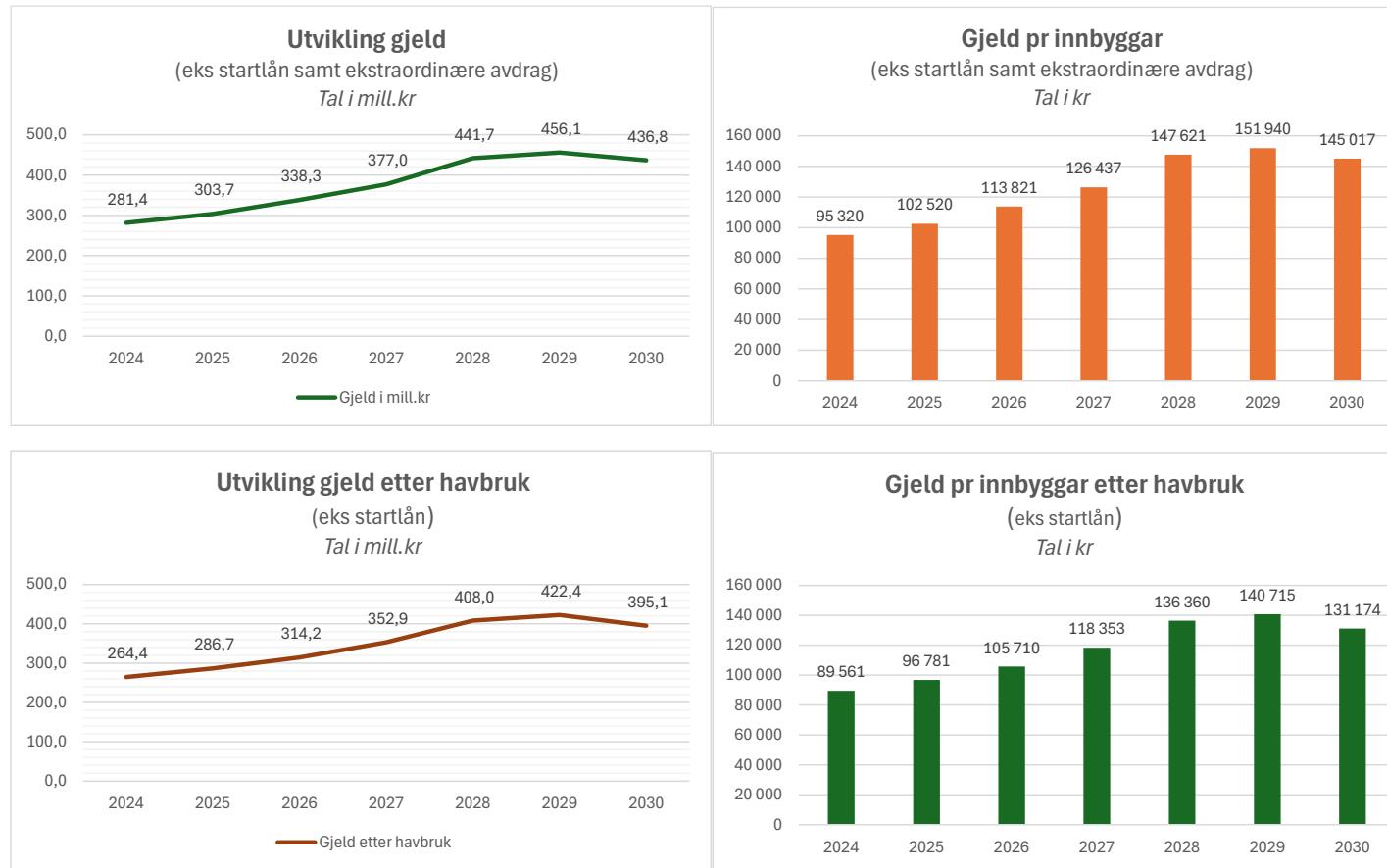
Når me tek omsyn til ekstraordinære avdrag (35% av sal av nye havbrukskonsesjonar) ser gjelta slik ut :

Dersom me inkluderer dei nye sjølvkostlåna vil tabellane sjå slik ut (me held framleis startlåna utanfor) :

Økonomiplan 2025-2028

3.6 Verknad av fond

Verknad av det nye inntektssystemet har ramma oss hardt. Samanlikna med statsbudsjettet for 2024 ligg me an til å få 13,6 mill.kr mindre i 2025, medrekna deflatoren. Det er difor ei utfordring å få budsjettet i balanse på kort sikt.

Med kommunedirektøren sitt forslag om å halvere den delen av havbruksmidlar som vert nytta til ekstraordinære avdrag, er bruken av frie fondsmidlar berekna slik :

	Tal i 1000 kr				
	2025	2026	2027	2028	SUM
Bruk av fond	-10 673	-128	-11 123	-2 587	-24 511

Pr. 01.01.2024 utgjer de frie fonda 83,3 mill.kr. Dei frie fonda vil såleis verte redusert vesentleg gjennom perioden. Kommunedirektøren vil samstundes peike på at det er risikofylt å basere seg på havbruksmidlane, då det vil vere usikkert korleis både ordninga og marknaden vil sjå ut om ein del år.

3.7 Andre føresetnader

- Ut frå eit mål om å redusera sjukefråvær er det lagt inn ein dekning på sjukevikar på 1,75 % på dei ulike tenesteområda som har behov for å henta vikar ved sjukdom.
- Det er ikkje budsjettert med langtidsfråvær med tilhøyrande sjukelønsrefusjonar.
- Felles avskrivingar er samla på kap. 9000 (finans), mens avskrivingar på sjølvkostområda ligg på sine respektive områder.
- Det er ikkje lagt inn forventa lønsutvikling på det einskilde ansvarsområde, det er avsett fond på 8 mill. på finansområde til å ivareta løn og pensjon

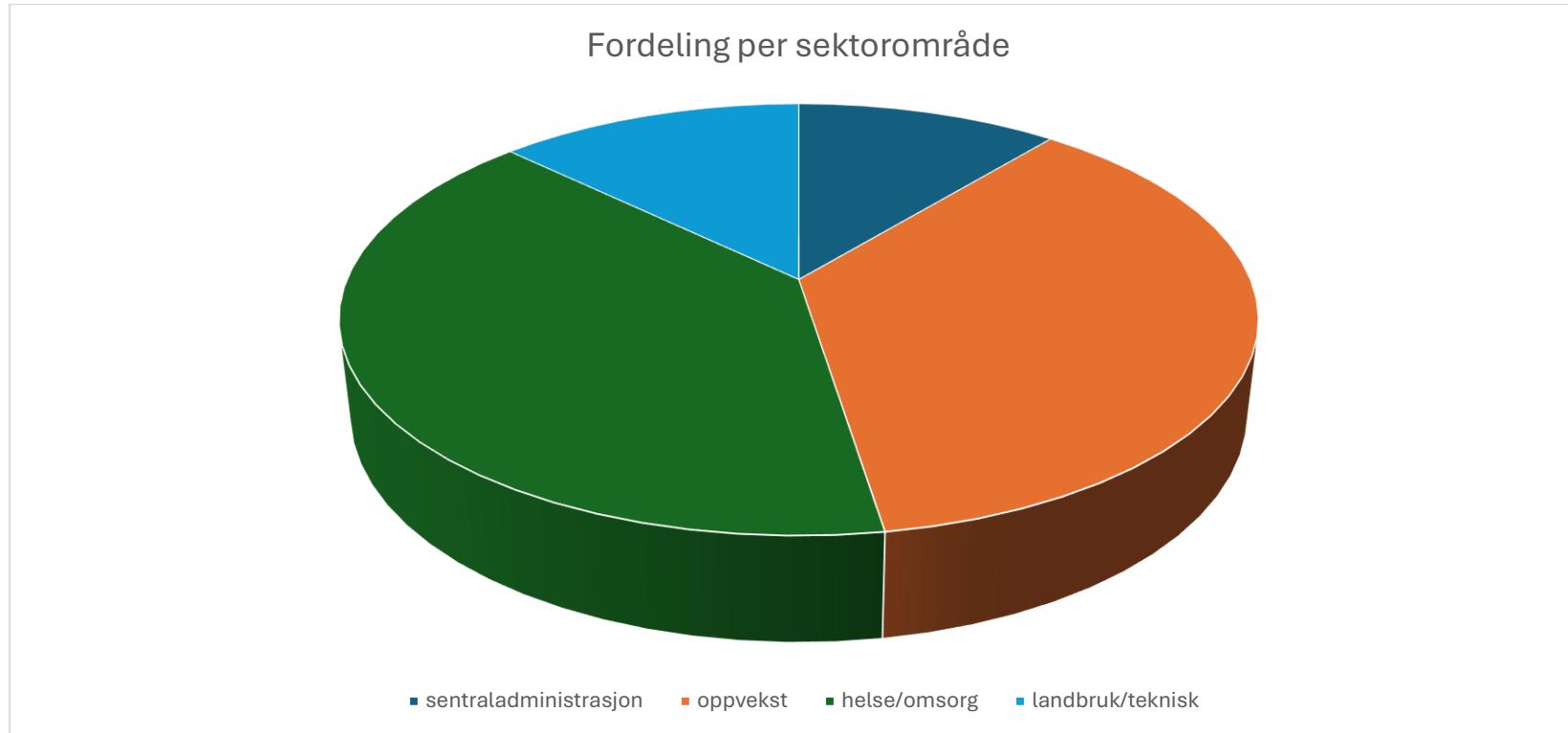
3.8 Budsjettal 2025-2028

Økonomisk oversikt drift - budsjett 2025						
Tal i 1000 kroner	Budsjett 2025	Rev.budsjett 2024	Rekneskap 2023	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
DRIFTSINNTEKTER						
Rammetylskot	-148 258	-138 013	-118 750	-153 447	-158 818	-164 376
Inntekts- og formueskatt	-117 258	-130 088	-130 545	-121 362	-125 610	-130 006
Eigedomsskatt	-10 500	-10 500	-10 553	-10 500	-10 500	-10 500
Andre skatteinntekter	-	-	-	-	-	-
Andre overføringer og tilskot fra staten	-12 800	-24 900	-10 211	-29 600	-14 100	-37 500
Overføring og tilskot fra andre	-39 783	-32 950	-57 231	-41 175	-42 616	-44 108
Brukarterbeting	-9 859	-10 891	-12 134	-10 205	-10 562	-10 931
Sals- og leigeinntekter	-26 385	-24 481	-30 288	-27 309	-28 264	-29 254
Sum driftsinntekter	-364 843	-371 823	-369 711	-393 597	-390 470	-426 675
DRIFTSUTGIFTER						
Lønsutgifter	208 307	196 810	187 237	215 598	223 144	230 954
Sosiale utgifter	55 116	50 292	38 291	57 045	59 042	61 108
Kjøp av varer og tjenester	68 042	72 396	107 793	70 424	72 889	75 440
Overføring og tilskot til andre	20 286	16 391	21 504	18 926	19 588	20 274
Avskrivning	17 100	16 818	15 769	17 699	18 318	18 959
Sum driftsutgifter	368 851	352 707	370 593	379 691	392 980	406 735
Brutto driftsresultat	4 008	-19 116	882	-13 906	2 511	-19 940
FINANS						
Renteinntekter	-1 715	-1 715	-3 392	-1 775	-1 837	-1 901
Utbytte	-90	-90	-89	-90	-90	-90
Gevinst og tap på finansielle omloppsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	12 309	13 142	10 494	11 902	13 293	14 898
Avdrag på lån	13 151	23 509	11 513	21 495	14 452	25 741
Netto finansutgifter	23 655	34 846	18 526	31 532	25 819	38 647
Motpost avskrivning	-17 100	-16 818	-15 769	-17 699	-17 407	-16 320
Netto driftsresultat	10 563	-1 088	3 640	-72	10 923	2 387
Netto driftsresultat i %						
DISPONERING ELLER DEKKING AV NETTO DRIFTSRESULTAT						
Overføring til investering	700	700	783	700	700	700
Avsetning til bundne fond	68	813	782	0	0	0
Bruk av bundne fond	-658	-2 339	-3 861	-500	-500	-500
Avsetning til disposisjonsfond	-	2 114	-	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-10 673	-200	-1 344	-128	-11 123	-12 587
Dekking av tidligere års meirforbruk	-	-	-	0	0	0
Sum disponering	-10 563	1 088	-3 640	72	-10 923	-2 387
Framført til inndekking i seinare år (meirforb)	0	0	0	-0	-0	-0
Sum fondsbruk 2025-28			-24 511			

4.0 Gjennomgang av dei ulike tenesteområda

OPPSUMMERT	BUDSJETT 2025	Endring budsjett i kr	Endring budsjett i %	Rekneskap 2023
SUM SENTRALADM, STAB, STØTTE	29 557 456	1 554 295	5,6 %	34 763 119
SUM OPPVEKST	98 201 276	1 321 507	1,4 %	97 417 996
SUM HELSE OG SOSIAL	106 690 704	2 784 017	2,7 %	115 535 471
SUM LANDBRUK / TEKNISK	34 483 169	3 437 682	11,1 %	32 592 100
SUM EININGAR	268 932 605	9 097 500	3,5 %	280 308 686

Tabellen ovanfor viser samla utvikling langs dei ulike hovudkapitla eller sektorområda kommunen er delt inn i. Kvart sektorområde er vidare delt inn i ansvarsområde, eit ansvarsområde er eit økonomisk rapporteringsnivå som er sett saman av ulike kontoar og i ein del tilfelle ulike funksjonar. Budsjettprosessen i Tysnes kommune er tradisjonelt gjort på ansvarsnivå.

Diagrammet viser fordeling per sektorområde. Det største sektorområdet er helse og omsorg (40%), etterfulgt av oppvekst (36%). Sentraladministrasjonen utgjør 11% medan landbruk/teknisk utgjør 13%.

4.1 Sentraladministrasjonen, stab/støtte, kultur/næring, politisk styring – hovudkapittel 1.1

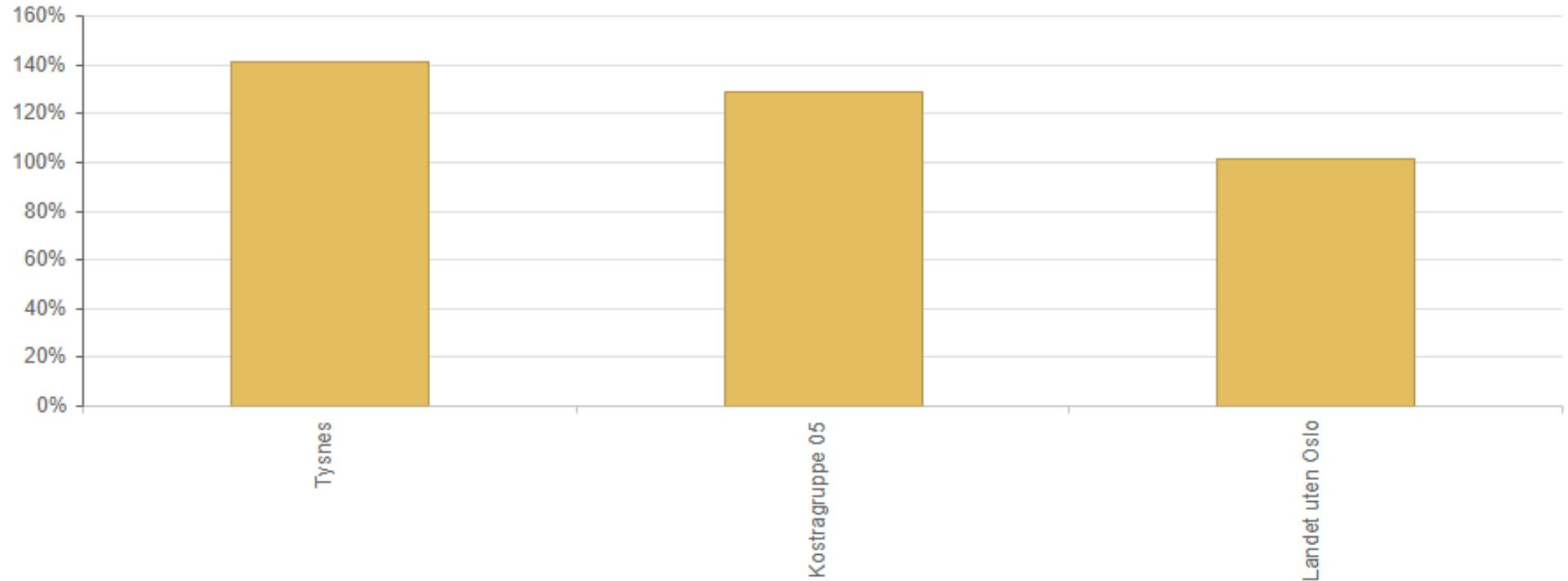
	Budsjett 2025	Revidert budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Rekneskap 2023
SUM SENTRALADMINISTRASJON/STAB/STØTTE	29 557 456	28 003 161	5,6 %	34 763 119

Budsjettområde har ein auke på 5,6 prosent samanstilt med revidert budsjett for 2024. I nominell verdi er budsjett for 2025 auka tilsvarende om lag kr 1.554.295 samanlikna med revidert budsjett for 2024.

I det underståande går me gjennom hovudkapitelet fordelt på ansvar. Der det finnes god statistikk vil me fyrst visa til statistikk innan ulike temaområder før me går inn på dei konkrete ansvarsområda. Statistikken er i hovudsak henta frå KOSTRA og er justert for utgiftsbehov.

4.1.1 Administrasjon, styring og fellesutgifter – data

Figuren under viser Tysnes kommune sitt berekna utgiftsbehov knytt til administrasjon, styring og fellesutgifter. Det samla utgiftsbehovet er estimert til 141,2%, i praksis betyr dette at inntektssystemet vurderer at Tysnes kommune, som liten kommune, krev ein større del av totalen til administrative funksjonar enn landsgjennomsnittet som då alltid er på 100 %. Dette skjer ofte fordi mindre kommunar står overfor spesifikke utfordringar som krev ein større kostnad per innbyggjar samanlikna med store kommunar, eksempelvis kan større kommunar betre nyttiggjera seg av stordriftsfordeler. Andre faktorar som kan påverka er kompleksitet i administrasjonen, geografi og inntektskjelde. Til samanlikning ligg gjennomsnittet for kommunar i same kostragruppe på 128,9 %.

Tabellen under viser Tysnes kommune sine kostnader til administrasjon, styring og fellesutgifter per innbyggjar, tala i tabellen er justert for utgiftsbehov og for inflasjon med deflator. Dette betyr at tala lar seg samanlikna med andre og såleis gjev uttrykk for Tysnes kommune sin produktivitet samanlikna med andre kommunar.

	Tysnes 2022	Tysnes 2023	Kostragruppe 05 2023	Landet uten Oslo 2023
Brutto driftsutgifter per innbyggjar (100) politisk styring	798	1079	915	512
Brutto driftsutgifter per innbyggjar (110) kontroll og revisjon (B)	220	199	267	144
Netto driftsutgifter per innbyggjar (120) administrasjon (B)	4 495	4 802	5 637	4 360
Netto driftsutgifter per innbyggjar (130) administrasjonslokale (B)	255	273	576	541
Netto driftsutgifter pr. innbyggjar til Adm, styring og fellesutgifter (B)	5 948	6 527	8 294	6 276

Dersom me ser samla netto driftsutgifter per innbyggjar til administrasjon, styring og fellesutgifter, driv me rimelegare enn kommunane i same kostragruppe (1767 kr per innbyggjar), medan me driv 251 kr per innbyggjar dyrare enn landsgjennomsnittet.

4.1.1.1 Politisk styring, kommunestyre, formannskap og nemnder

Tabellen under viser budsjett 2025 for politiske styring, delt i tre ansvarsområde.

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Revidert budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Rekneskap 2023
1100	Kommunestyre, formannskap, nemnder	5 098 481	5 638 415	-9,6 %	6 684 911
1140	Utval og råd	63 118	59 119	6,8 %	125 040
1192	Kommune- og stortingsval	507 030	-	-	1 003 504

Ansvar 1100 kommunestyre, formannskap og nemnder

Ansvarsområde for kommunestyre, formannskap og nemnder er redusert med 9,6 % samanlikna med revidert budsjett for 2024. Til dette ansvarsområde ligg budsjettering for funksjonane til kommunestyre, formannskap, tenesteutval og utval for landbruk og teknisk. I tillegg ligg godgjersle for folkevalde også i ulike nemnder under dette ansvaret, samt ordførar/varaordførar, revisjon og plansaksbehandling.

Godgjersla til folkevalde har og ei lita reduksjon, som kan grunngjenvæst med at det vart budsjettet ekstra her til folkevaldopplæring i inneverande år. Sjølv om det er ein reduksjon frå 2024 til 2025, er det ein lite vekst frå året før (2023).

Tilleggsloyvingar er vidareført på same nominelle nivå som i 2024. Det betyr at formannskap og ordførar til saman disponerer kr. 100 000 i tilleggsloyvingar. Ordføraren har totalt kr 25 000 av samla tilleggsloyvingar, dette dekker også gåver ved representasjon.

Støtte til kommunestyregruppene er vidareført med kr. 50 000 for 2025.

Innanfor område plan er det sett av kr 400 000 til kjøp av konsulenttenester. Dette er ein reduksjon med kr 200 000 frå året før. Budsjettet på konsulenttenester må samsvara med planstrategien vår. Konsulenttenester er nytta hovudsakleg når me jobbar med planar opp mot plan- og bygningslova, til dømes arealplanar. Til summen som er avsett i budsjett, kan me rekna konsulentbistand til ca. 1 plan.

Revisjon føl av særutskrift for kontrollutvalet, det er foreslått ein reduksjon på område tilsvarende 25,1 %. Administrasjonen vurderer aldri framlegg til budsjett innanfor dette området og viser til særutskrift frå kontrollutvalet for nærmere informasjon.

Ansvar 1140 utval og råd

På dette ansvaret fører me kostnader til eldreråd/råd for menneske med nedsett funksjonsevne, ungdomsråd og arbeidsmiljøutval. Samla er det budsjettet ein auke på kr 4000. denne auken er knytt til bedriftshelsetenesta si deltaking i arbeidsmiljøutvalet (konsulenttenester).

Møtegodtgjersla for desse utvala blir framleis ført på 1100. I all hovudsak er den budsjetterte endringa ei tilpassing til faktisk drift. Når det gjeld ungdomsrådet er posten for opplæring og kursutgifter budsjettet på eit nivå som er i samsvar med forventa bruk, det er vidareført ein tiltakspott for ungdomsrådet på kr 15 000.

Ansvar 1192 kommune og stortingsval

Det er Stortingsval i 2025 og det vert såleis budsjettert noko kostnader her, hovudsakleg til personalkostnader, men òg opp mot valutstyr og leige av lokale. Dersom me vurdera gjennomføring av røysteperioden i eigne bygg, kan det gje ei innsparing på leigeutgifter på 15.000, samt noko innsparing knytt til bemanning.

4.1.1.2 Administrasjon og felleskostnader

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Revidert budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Rekneskap 2023
1120	Rådmannskontor	10 359 624	10 482 523	-1,2%	11 571 464
1150	Administrasjonsbygg	80 000	30 000	166,7 %	124 792
1180	Fellesfunksjonar	8 107 777	6 790 397	19,9 %	9 534 093
1181	Tillitsvald	872 286	884 144	-1,3 %	936 149

Ansvar 1120 Rådmannskontoret

Ansvoaret dekker stort sett alt av kommunale stabsfunksjonar slik som økonomi, løn, innkjøp, IT, personal, kommunikasjon, eigedomsskatt og kvalitet. I tillegg ligg mellom anna beredskap til dette ansvarsområde.

På rådmannskontoret er det ein reduksjon på -1,2 %. Dette skuldast blant anna at stillinga som assisterande rådmann vert sett i vakanse i 2025. I tillegg reduserer me konsulenttenester med kr 700.000. Bruk av konsulenttenester er hovudsakleg knytt til lønsfunksjonen der me har avtale med Azetz, som grunna ei sårbarheitsanalyse bistår med oppgåver opp mot lønsføring i det daglege, og særskilt opp mot feriar og anna fråvær. Lønssystemet er eit komplekst fagområde, både med system og prosess, men det har òg ei kompleksitet knytt opp mot avtaleverk. Løysinga med konsulent har ikkje gjeve den støtta me har ønskt for inneverande år.

Når denne konsulentposten blir foreslått redusert, er det med bakgrunn i at me vurderer det meir tenleg på kort og lengre sikt å tilsetja ein løns- og personalmedarbeidar i fast stilling. Stillinga er difor lagt inn i samla lønsbudsjett. Økonomisk vil det om lag koma likt ut, men gevinsten med å ha denne ressursen i eige hus er vesentleg.

Funksjonen *beredskap* er vidareført om lag som i dag med kr 116 000. Dette dekker lisens på UMS varsling, satellittelefonar og overføring til Bergen kommune som held sivilt beredskapslager for kommune, og RAYVN, som er rapporteringssystemet me nyttar til registrering av store og små kriser.

Ansvar 1150 Administrasjonsbygg

Ansvoaret er vidareført som i dag, men me har valt å samla innkjøp av tilfeldig inventar på dette ansvoaret framfor å ha mindre avsetjingar til dette på dei einskilde ansvarsområda. Årsaka til at me gjer det er at me då ikkje vil ha trong for å ha ein liten buffer på kvart ansvarsområde knytt til moglege utskiftingar av kontorstolar og bord. Det er samla sett av kr 80 000 til føremålet. Dette beløpet er auka frå 2024, og har samanheng med behov for noko oppgradering i samband med ombygging. Dersom dette beløpet vert for lite, viser me til at kommunedirektøren får fullmakt til å gjera naudsynte tilpassingar på tvers av ansvarsområda for å ivareta naudsynte kjøp.

Ansvar 1180 Fellestenesta

Under dette ansvoaret ligg felles sekretariat, IKT lisensar og driftsavtaler, telefonikostnader, kontingentar og kjøp av konsulenttenester som dei største postane.

Bemanning i kommunen si post- og arkivteneste er i realiteten vidareført på same nivå som i 2024, med ei lita reduksjon då deler av lønsutgiftene vert ført på val (ansvar: 1192).

Ei stadig utvikling mot meir digital kommunikasjon og større krav til fagsystem og integrasjonar har auka kostnader på dette område som ei naturleg nedside. Den potensielle vinsten av ein del av dei same systema vert ført på tenesteområda. Ein meir digital kommune er også monaleg meir sårbar for både tilfeldige hendingar og handlingar gjort med vonde forsett. Det ligg inne midlar for e-læring og gjennomføring av ulike tryggleikstiltak, det ligg likevel ikkje inne midlar til avtaler om særskilte innsatsgrupper for IT tryggleik.

Samarbeidsavtalen med IKTNH er signert og me er i gong med implementering inn i fellesskapet. Kostnader knytt til implementert i fellesskapet er om lag 1.mill. I tillegg kjem ei kvartalsvis driftskostnad på kr 660.000. Samla sett vert denne posten auka monaleg frå 2024. Samstundes reduserer me konsulenttenestene samanlikna med rekneskapet i 2023. Fram til no har me nytta Atea i stor grad når det gjeld drift, lisensar og supportstøtte på IT. Dette samarbeidet vert fullt ut erstatta av IKTNH i fortsetjinga.

Lisensar er redusert med kr 830.000, og har samanheng med overgang til IKTNH.

I 2023 er det gjort ei rekke endringar av fagsystem, dei viktigaste endringane er at det er innført nytt fagsystem for barnevern, sosial, nytt sak og arkiv system, innkjøpssystem, ny nettside og intranettløysing. Det har ikkje vore like omfattande endringar i 2024, men det har vore arbeidd med å vidareutvikla fagsystema og noko opplæring, både internt og med eksterne ressursar.

Det er videreført ein post tilsvarende kr. 180.000 til felles opplæringstiltak, dette er mellom anna felles leiaropplæring, kurs innan IT eller andre felleskurs i verksemda.

Bedriftshelseteneste og velferdstiltak for heile verksemda vert også ført på dette ansvarsområde.

Det er lagt inn kr 300.000 avlevering av arkiv i 2025. Me vil ha fokus på avlevering av personalarkiv, fortrinnsvis i løpet av 2025. Me er samstundes i gong med eit samarbeid med IKA-Hordaland for digitalisering av bygg-, plan- og oppmålingsarkiv. Det er ønskjeleg å vera i gong med denne prosessen i løpet av 2025, men me vil truleg jobba vidare med det også i 2026.

Det er ønskjeleg å gjera ei justering av dette ansvaret frametter, slik at post- og arkivtenesta vert skilt frå andre fellesfunksjonar. Dette er ei rein teknisk tilpassing og vil ikkje har budsjettmessige konsekvensar. Det vert lagt til grunn at denne endringa kan gjerast administrativt.

Ansvar 1181 tillitsvalde

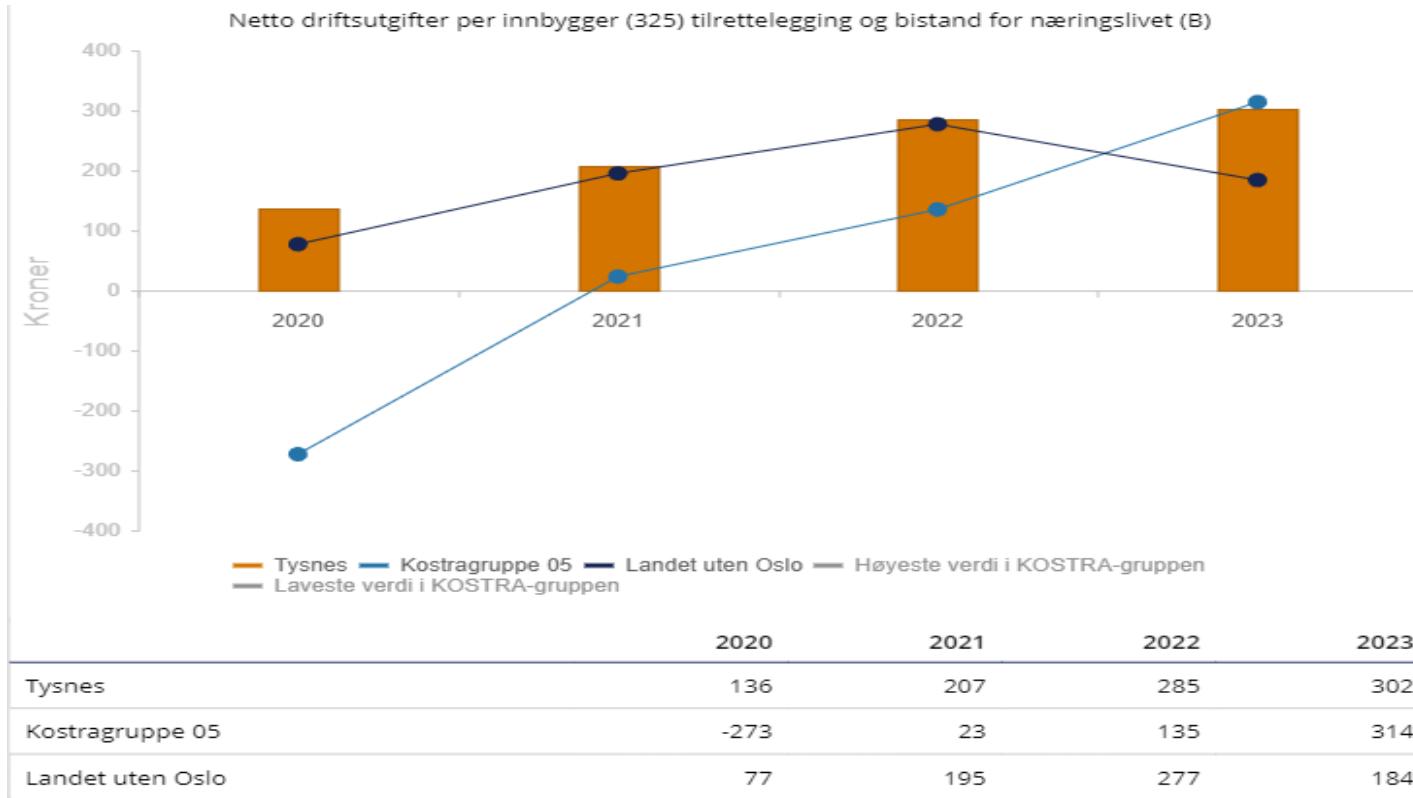
Frikjøp av tillitsvalde vert rekna som del av kommunen sine administrasjonskostnader. Hovudavtalen for kommunalt avtaleområde regulerer frikjøp av tillitsvalde. I verksemda vår er det no tre organisasjonar som er så store at dei har rett på frikjøp. Dette er Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Norsk sjukepleieforbund (NSF). Kostnader på dette området vert i realiteten regulert gjennom Hovudavtalen mellom KS og forhandlingssamanslutningane på arbeidstakarsida. Fagforbundet har frikjøp tilsvarende 0,65 årsverk, medan Utdanningsforbundet har frikjøp tilsvarende 0,2 årsverk, NSF har frikjøp tilsvarende 0,1 årsverk.

Personvernombod har vore delvis knytt til dette ansvaret. Denne funksjonen vil bli ivareteke i samarbeidet med IKTNH, som har eit eige personvernombod for kommunane. Denne samarbeida med kommunane, som vidare må sikra omlag ei 20 % stilling knytt mott sikkerheit. Denne ressursen vil bli trekt frå andre oppgåver knytt til ansvar 1120.

Hovudverneombod har rett på frikjøp etter arbeidsmiljølova og det er vidareført eit frikjøp tilsvarende 10 % av stillinga. Ut over dette pliktar arbeidsgjevar å legga til rette for at hovudverneombod får tid til å utføra sine oppgåver.

4.1.2. Næringsutvikling, reiseliv, veterinær og alkoholomsetnad - data

Tysnes kommune har i dag eit ansvarsområde for næringsutvikling og eitt for reiseliv. Forutan dette vert det ytt støtte til veterinærtenester for landbruket og sikra forvaltningsmessig oppfølging av alkoholomsetnad. I det underståande vil me vise litt tal frå KOSTRA, talgrunnlaget her er stort sett knytt til ansvar for næringsutvikling og reiseliv.

Figuren over viser netto driftsutgifter til tilrettelegging og hjelp for næringslivet. For Tysnes kommune er det reiseliv, og råd og rettleiing gjennom kommunen som vert ført på denne funksjonen.

Tysnes kommune nyttar litt meir ressursar på desse områda enn landsgjennomsnittet og om lag det same som kommunar i vår kostragruppe.

Tysnes kommune endar opp som nr. 150 av alle kommunar på NHO sitt næringsbarometer. Dette er eit lite opprykk frå plasseringa som nr 176 i 2023. Meir informasjon om dette kan lesa om i rapporten her: [NHO sitt næringsbarometer](#)

4.1.2.1 Næringsutvikling og reiseliv

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Revidert budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Rekneskap 2023
1430	Næringsutvikling	192 942	192 942	-0 %	100 450
1434	Reiseliv	765 000	766 000	-1,3 %	897 299
1455	Veterinær	0	200 000	-100 %	167 927
1456	Veterinærsamarbeid	0	-31 200	-100 %	24 648
1434	Alkoholomsetnad og kontroll	-10 000	-8 306	20,4 %	-211

Ansvar 1430 næringsutvikling

Området næringsutvikling er vidareført på same nivå som i 2024. Kjøp av tenester frå Atheno vert vidareført med kr 100.000 og er då i fyrste rekke tenkt som ei støtta til nyetablerarar og verksemder i omstilling. Avtalen med Atheno skulle vore fornya i 2024. Sjølv om den ikkje er fornya, som planlagt i 2024, vert med fakturert for denne støtta. Me må sjå på avtalen i løpet av fyrste del av 2025.

Området vart styrka i 2024 i samsvar med politisk vedtak om å auka tilskot til næringsutvikling, rettleiing og samlingar, herunder støtte til First Lego League med kr 100.000.

Ansvar 1434 reiseliv

Innan område reiseliv har me lagt opp til ei vidareføring av budsjettet slik det låg i 2024. Endringa er i all hovudssak knytt til korleis me fører faste driftstilskot. Når mellom anna årleg kostnad for Miljøfyrtårn vert ført på dette ansvaret så er det knytt til at dette var ein del av Visit Sunnhordland sitt prosjekt for berekraftige reisemål. Reduksjonen er gjort for å redusera omfang av drifta.

Me hadde ein vekst på dette området i 2021 etter at me tilslutta oss Visit Bergen, samla kostnader til kontingentar og driftsavtalar på dette område er slik:

Visit Sunnhordland	Kr 40 000
Visit Bergen	Kr 55 000
Miljøfyrtårn (kontingent og re-sertifisering)	Kr 66 000
Geopark Sunnhordland	Kr 70 000
Avtale om Turistinformasjon	Kr 100 000

Avtale Bruntveit Landhandel	Kr 25 000
Tilskot Hordfast	Kr 50 000
SUM	Kr 406 000

Forutan desse kostnadene kjem også leigeutgifter til servicerom/enterom på kaien, lysing i Bladet Tysnes si sumaravis og noko driftskostnader for Våge gjestehamn inn på dette ansvaret.

Mot revidert budsjett i 2024 ser det ut som området har ei nedgang med 1,3 %. Desse tala inkluderer bruk av disposisjonsfond (erstatning på 2.mill. frå Vestland fylkeskommune- satt på fond) med kr 150.000 til husleige av servicebygg/enterom i Våge. Trekk me desse ut, vil området ha ei auke med 18,3 % frå revidert budsjett i 2024.

Avtale for turistinformasjon er regulert opp med kr. 20 000, det er i tillegg lagt inn kr. 100 000 til tilskot til Lego First League på dette området, dette imidlertid med funksjon for næring (som nemnt over under 1430).

Ansvar 1455 Veterinær og ansvar 1456 Veterinærsamarbeid

Frå 2025 er området og dei tilhøyrande tilskota overført området for landbruksamarbeid.

Ansvar 1460 alkoholomsetnad og kontroll

Ansvar for alkoholomsetnad og kontroll ligg til næringsutvikling som ein naturleg konsekvens av at verksemder får sals- og skjenkeløyve og høve til å selja tobakk. Aktiviteten på område vert vidareført som i dag.

Tysnes deltek i eit kommunesamarbeid der Sauda kommune er vertskap for kontrollverksemda. Avgifter til løyver vert fakturert i samsvar med gjeldande forskrifter. Samanlikna med tidlegare år vert sals- og skjenkegebyr auka til kr 110.000. Det gjer at me samla sett får ei endring på 20,4 % mot revidert budsjett i 2024.

4.1.3 Kyrkjeleg administrasjon

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Revidert budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Rekneskap 2023
1570	Kyrkjeleg administrasjon	3 120 000	2 882 777	8,2 %	2 795 272

Kommunen har ansvar for lokal finansiering av den norske kyrkja lokalt. Dette ansvaret er heimla i trossamfunnslova § 14, 2.- 4.ledd. :

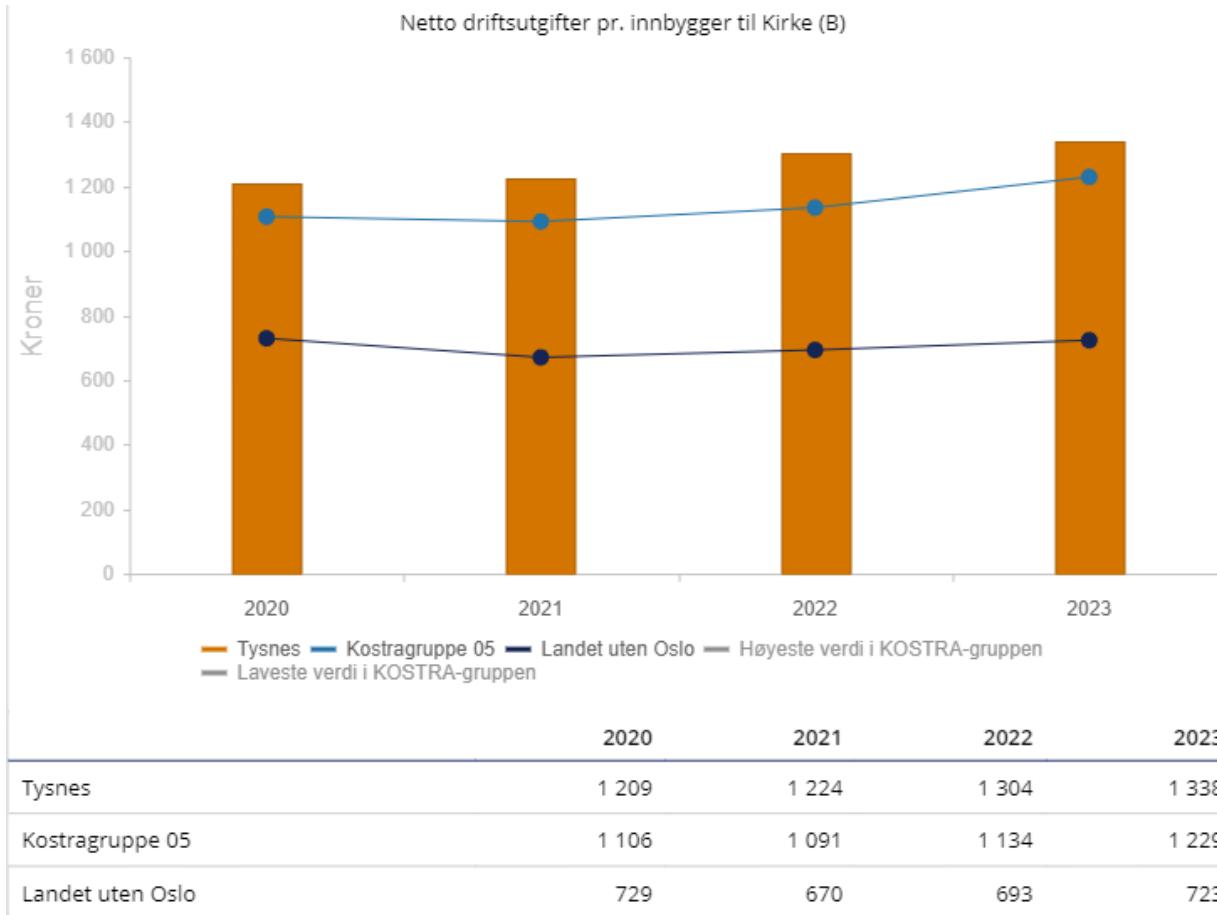
«Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diaconi og kirkemusikk inngå.»

Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd etter andre ledd.

Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i kirkebygg og tilhørende varige driftsmidler.»

Forutan tilskot til kyrkjeleg administrasjon har kommunen også ansvar for drift og forvaltning av gravplassar. Dette tilskotet vert gjeve gjennom tenester og ikkje som direkte tilskot til Kyrkjeleg fellesråd, budsjettmessig vert tenestene ført på hovudkapitel 4 – teknisk drift.

Figuren nedanfor viser Tysnes kommune sine netto driftsutgifter per innbyggjar til kyrkjeleg administrasjon.

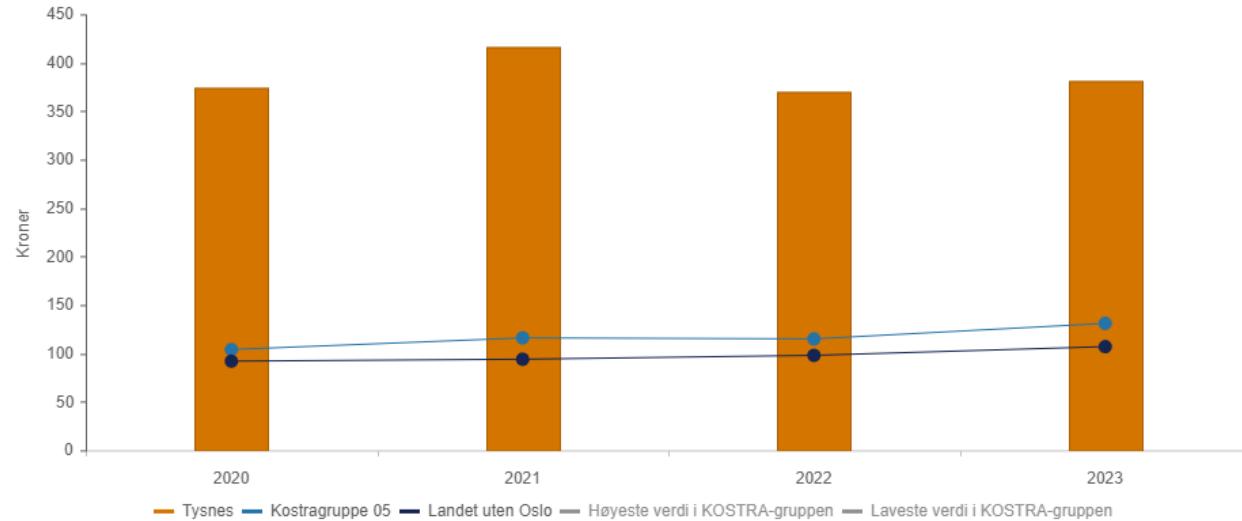

For få år sidan viste same oversikten at våre netto driftsutgifter var lågare enn kostragruppa, samstundes som me låg over landsgjennomsnittet. No viser oversikten imidlertid at driftsutgiftene også ligg over gjennomsnittet i kostragruppa.

Fig. 4.1.4.1: Netto driftsutgifter per innbyggjar til den norske kyrkja (390)

Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematorier (B)

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Figuren viser Tysnes kommune sine utgifter til gravplassar per innbyggjar. Figuren viser eit høgt forbruk samanlikna både med kostragruppe 05 og landet elles. Dette skuldast dei mange gravplassane i kommunen.

Meirforbruk samanlikna med referansekomunane er om lag kr. 800` per år. Den samla overføringa til den norske kyrkja er sett saman av desse to funksjonane, sett under eitt har Tysnes kommune ei årleg overføring som ligg om lag kr. 550` over kostragruppe 05 og om lag kr. 1,8 mill. over landsgjennomsnittet.

Kyrkjeleg administrasjon er vidareført med ei auke på 117.000 kr. I tillegg vert det budsjettert med husleige for lokal a på det gamle lensmannskontoret tilsvarande kr. 120.000. Kyrkjeverje har sendt over framlegg til budsjett med eit netto utgiftsnivå tilsvarande kr. 3 519 936. I kommunedirektøren sitt framlegg er ikkje dette ynsket oppfylt.

	2020	2021	2022	2023
Tysnes	375	417	370	382
Kostragruppe 05	104	116	115	131
Landet uten Oslo	92	94	98	107

Forslag til framtidige justeringar på sentraladministrasjonen

Me må vurdera moglegheita for innsparinger og justeringar utan at det går ut over kvaliteten på dei tenestene me skal levera på. Blant anna kan me sjå på moglegheita for å effektivisera tenestene gjennom digitalisering, både av arbeidsprosessar og innbyggarkommunikasjon. Eit døme på dette kan vera å få montert ein kommunevert. Ein kommunevert er ei digital mottaksløysing der innbyggjarane kan søka informasjon og kontakt gjennom ein interaktiv touch-skjerm. Med ei slik løysing kan me hjelpe innbyggjarane våre å bli meir sjølvhjelpe og samstundes oppretthalda servicegraden og få frigjort tid eller ressursar til andre oppgåver. Ein kommunevert er ikkje lagt inn i budsjettet, men vil liggja med ein kostnad på om lag 49.000 per år (omrekna frå månadsleige).

Ei anna moglegheit for innsparing er gjennom kommunesarbeid om betening av sentralbord/hovudtelefon. Det er i dag fleire kommunar i IKTNH som samarbeider om å betena sentralbordet for alle kommunane på gitte dagar og tidspunkt. Dette kan frigjera ressursar som i dag betener telefonlina frå kl. 09.00-15.00/5 dagar i veka, til andre oppgåver. Vil kunna gje god effekt i kombinasjon med kommunevert.

Ved å få fleire digitale verktøy som kan effektivisere arbeidsprosessar, må me sikra at tilsette har dei ferdighetene som trengs for meir digital kvardag.

Vidare må me vurdera fortløpende rom for innsparing på møter og kurs-reiser. Parallelt som me ønskjer å sikra ei fagleg utvikling, må me vurdera om det er mogleg å redusera kostnader knytt til fysiske møter og reisekostnader ved å nytta videokonferanse og digitale samarbeidsverktøy. Dette kan både spare tid og auka effektiviteten.

Dersom tilsette har ønskje om redusert arbeidstid i lys av livsfasepolitikk, kan ei slik tilrettelegging gje rom for innsparing samstundes som me får behalda den tilsette.

Til slutt må det vurderast om stillingar som blir ledige ved naturleg avgang, kan stå ubesette utan at det går utover effektivitet og tenesteleveranse.

4.2 Oppvekst

	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskap 2023
SUM OPPVEKST	98 201 276	1,4%	96 879 769	97 417 996

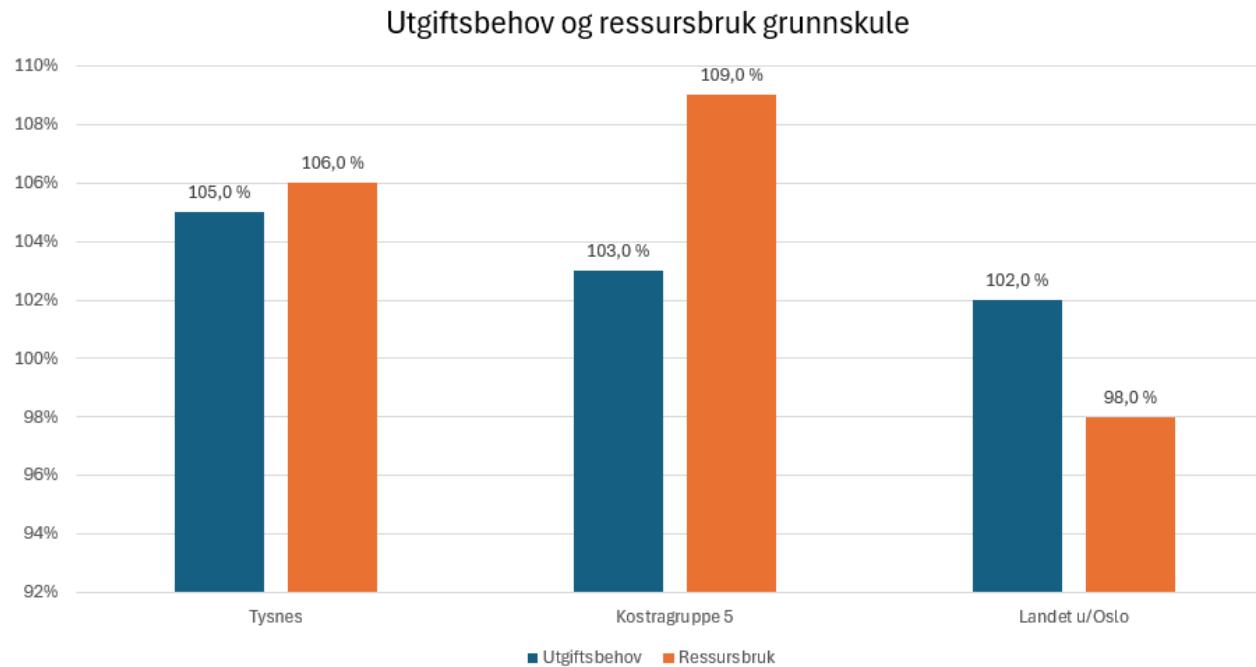
Samla har oppvekstområde ein vekst på 1,4 % samanlikna med revidert budsjett for 2024.

Fra 2025 er kultur, bibliotek, Tysneshallen og frivilligsentralen organisert under hovudområde for oppvekst, men frivilligsentralen er ikkje teke med i tala over.

4.2.1 Grunnskule

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Revidert Budsjett 2024	Rekneskap 2023
2100	Fellestiltak skulane	3 499 659	- 17,6 %	4 244 906	2 381 656
2120	Onarheim skule	6 480 925	- 1,6 %	6 583 555	5 911 395
2140	Tysnes skule	26 261 305	2,3 %	25 660 312	25 486 065
2150	Ugddal skule	17 199 041	- 0,2 %	17 230 717	15 727 419
Sum grunnskule		53 440 930	- 0,01%	53 719 490	49 506 535

Samla sett på området grunnskule er det ein nedgang. Hadde ein følgt opp med normal lønn og prisvekst som er på 4,1 % så er dette eit betydeleg nedjustert budsjett i forhold til 2024. Det er ei lita auke på Tysnes skule. Noko av grunnen er at rektor si stilling ligg inne med 100 %. Tidlegare har noko av stillinga vore på vaksenopplæring. Nedgangen i fellestiltak skule er i hovudsak skyss, og tilskot til kompetansemidlar.

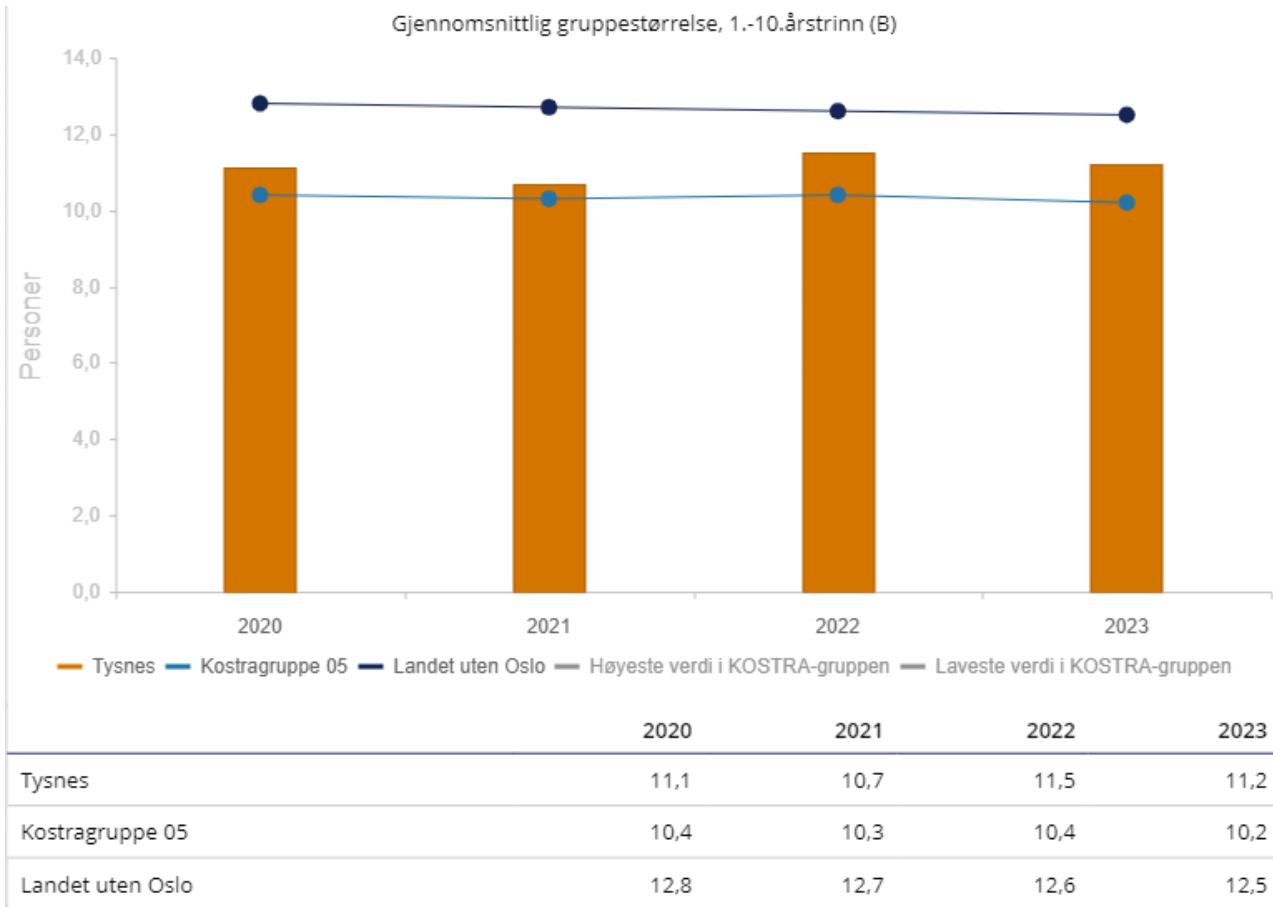

Figuren viser at Tysnes kommune har eit noko høgare utgiftsbehov for å dekka grunnskuletilbodet enn gjennomsnittet for kommunar u. Oslo og kommunar i Tysnes si KOSTRA gruppe.

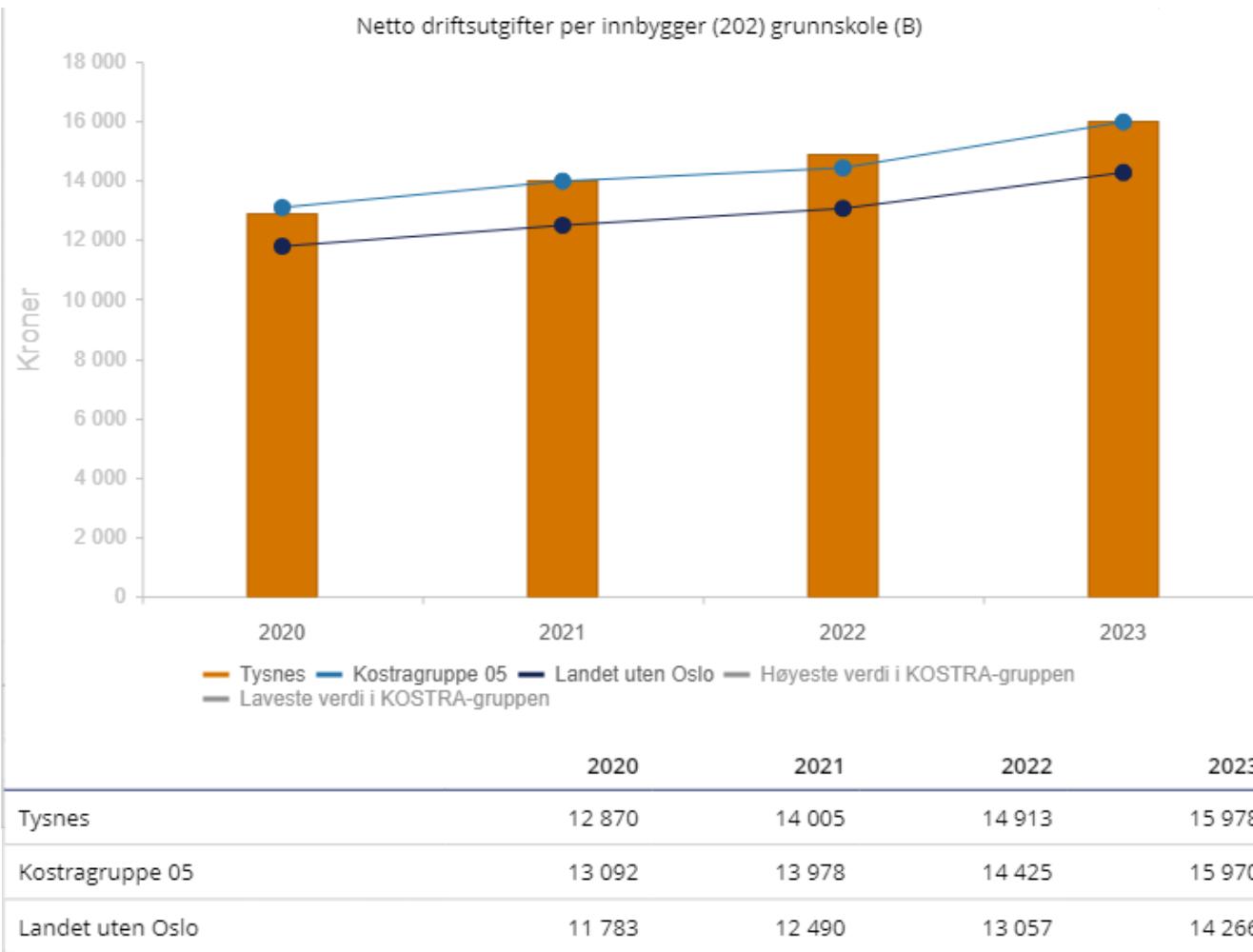
Ressursbruken er litt høgare enn utgiftsbehovet i seg sjølv, men ein ser at ein ligg lågare enn andre kommunar i vår Kostra gruppe.

Skulane ligg på norm i forhold til kor mange elevar det skal vere per lærar. På ein grunnskole skal [forholdet mellom elevar og lærarar](#) i ordinær undervisning i gjennomsnitt maksimalt vere

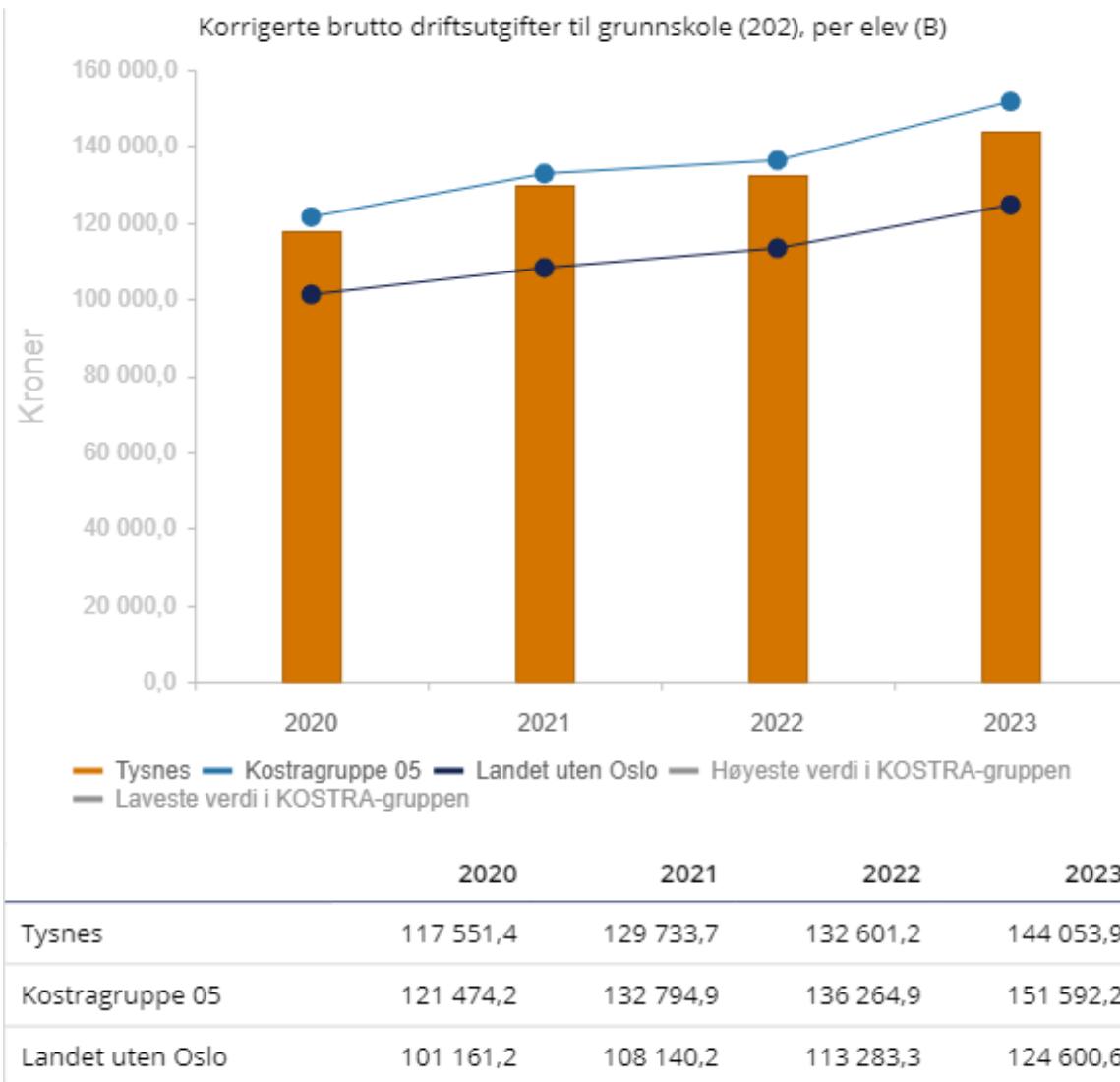
- 15 elevar per lærar på 1. til 4. trinn
- 20 elevar per lærar på 5. til 7. trinn
- 20 elevar per lærar på 8. til 10. trinn.

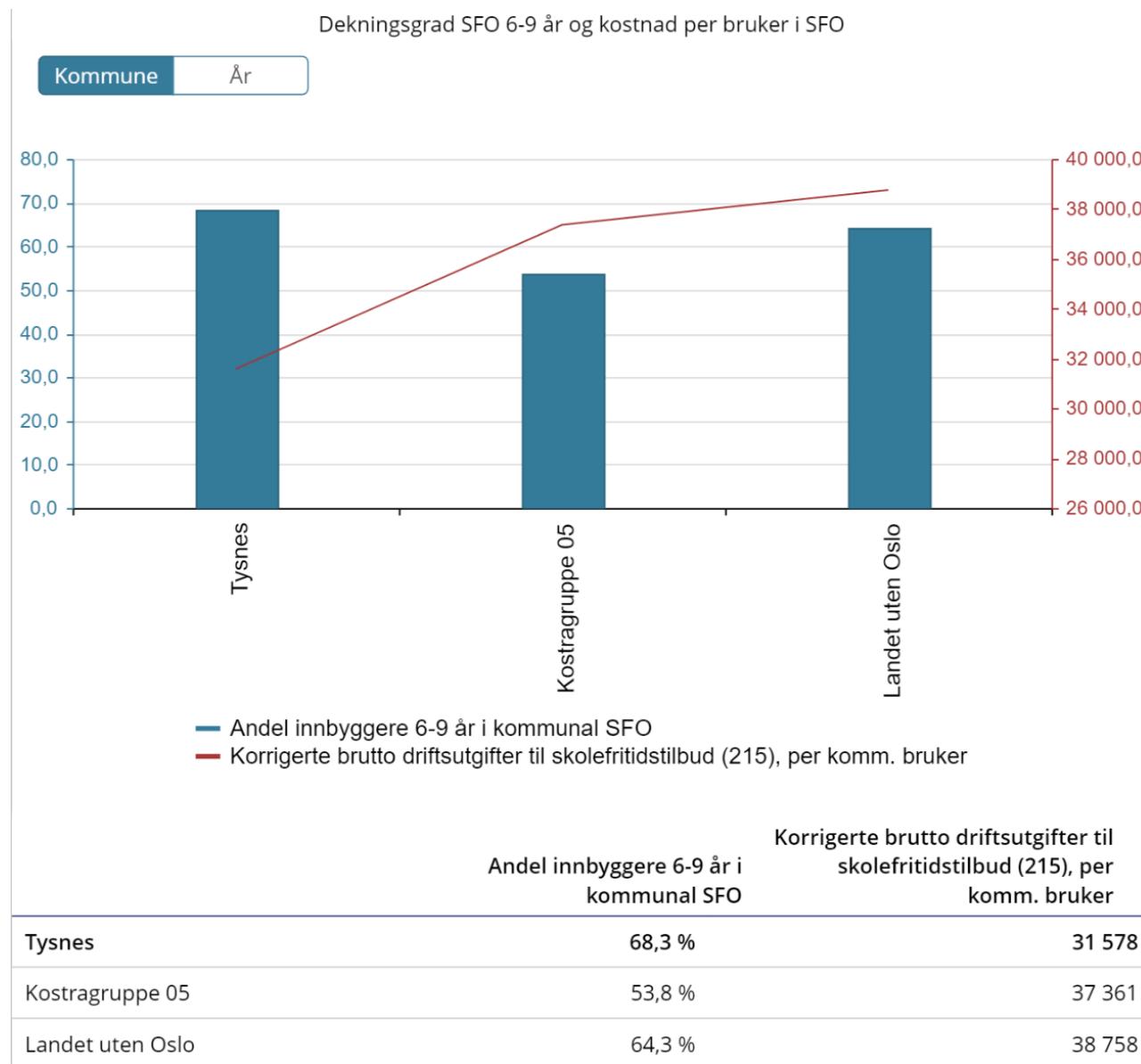
Figuren viser gjennomsnittleg gruppestørrelse fra 1. til 10. trinn i Tysnes kommune. Me ligg over Kostragruppa som me kan samanlikne oss med, men under landet utan Oslo.

Figuren viser netto driftsutgifter per innbyggjar. I forhold til kostragruppe 5 ligg me jamt, og litt over landet utan Oslo.

Figuren over viser korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskule per elev. Figuren er inflasjonsjustert med deflator og viser at Tysnes kommune har eit litt lågare driftsnivå enn kommunar i vår Kostragruppe og noko høgare enn landet elles.

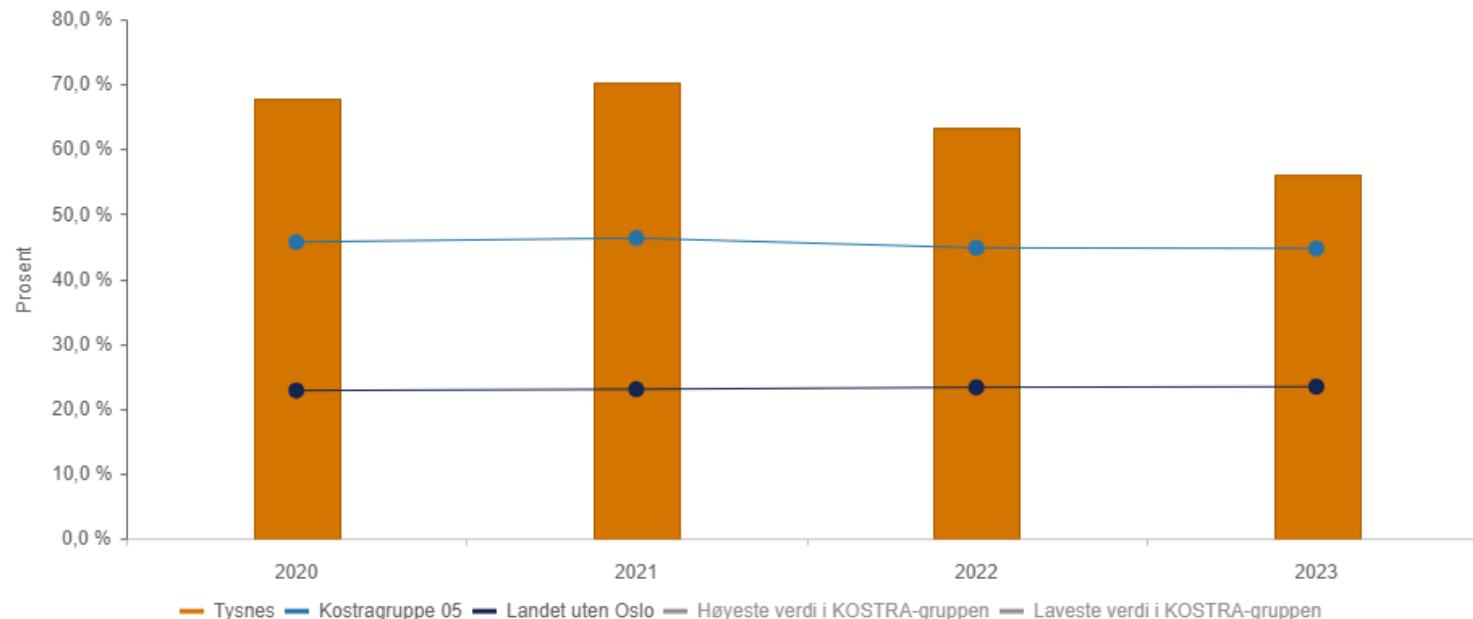
Figuren til venstre viser del av våre barn fra 6-9 år som nyttar kommunalt SFO tilbod, utviklinga har vore at stadig fleire born nyttar dette tilbodet. Dette har innverknad på kostnader og bemanning av det samla tilbodet.

Regjeringa har frå hausten 2024 innvilga 12-timars gratis SFO-tilbod til alle elevar på 1., 2., og 3. trinn. Dette gjev ei stor auke i tal elevar på SFO og ein nedgang i inntektene.

Tysnes kommune tapar inntekter og må likevel ha ressursar til at alle barn skal få tilbod om SFO plass.

Ein heiltidplass er 20 timer i veka. Ein halvtidsplass er 12 timer og den er gratis for 1. 2. og 3. trinn. Det gjer at me har mange barnefamiliar som berre nyttar gratistilbodet.

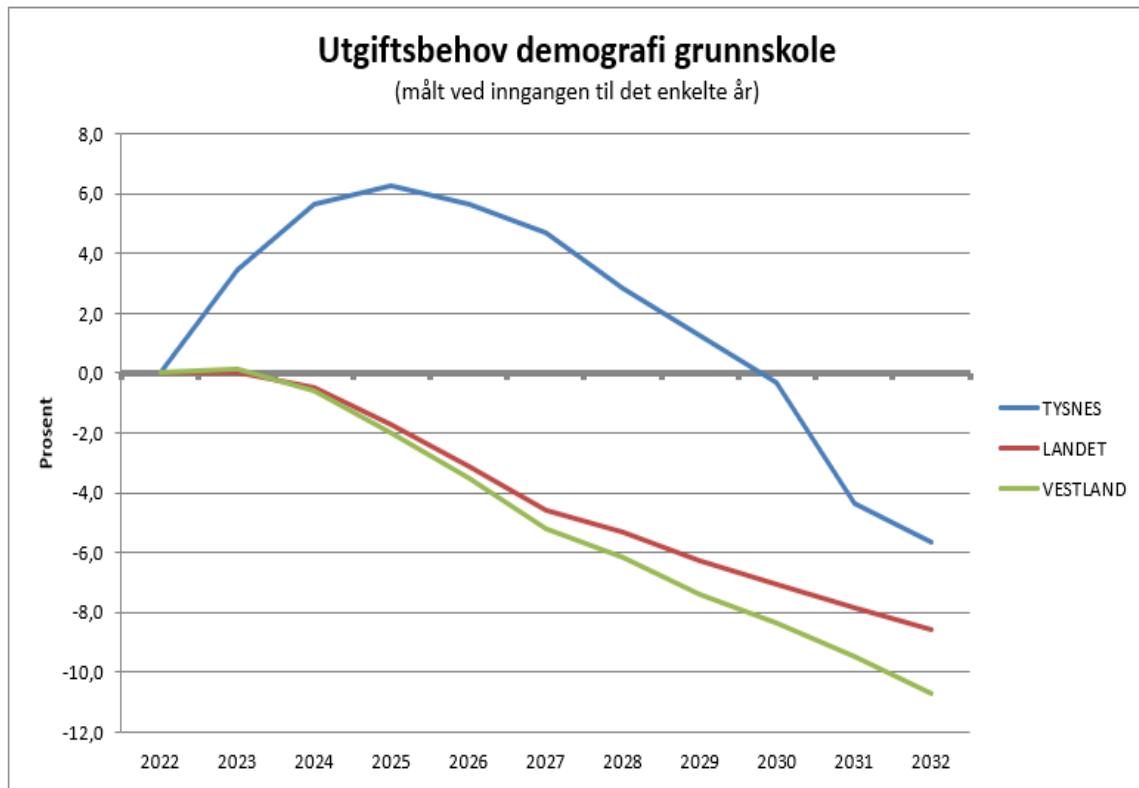
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss

	2020	2021	2022	2023
Tysnes	67,9 %	70,3 %	63,4 %	56,0 %
Kostragruppe 05	45,7 %	46,3 %	44,8 %	44,7 %
Landet uten Oslo	22,8 %	23,0 %	23,3 %	23,4 %

Skuleskyss er ein av dei funksjonane som fører til at kommunen har høge utgifter til grunnskule. I Tysnes kommune er det i 2023 56 % av elevmassen som får skyss. Dette varierer frå år til år. Hausten 2024 er det 66 % av elevane som må ha skuleskyss dette skuleåret:

- Onarheim skule: 11 av 27 elevar får skyss
- Uggdal Skule: 95 av 107 elevar får skyss
- Tysnes Skule: 121 av 205 elevar får skyss

Tysnes kommune har ein elevtalstopp i 2025. Hausten 2024 er det 340 elevar i grunnskulen. Etter det viser grafen nedgang i elevtal i åra framover

Figuren til venstre viser forventa utvikling av utgiftsbehov for grunnskule som følgje av demografisk utvikling.

Ansvar 2100 Fellestiltak skulane

Til dette ansvaret ligg kjøp av PP tenester frå Stord kommune, som er ei teneste som alle kommunar må ha. Me betaler i 2024 ca. 1,7 mill. kroner for dette.

I august 2024 kom det ny Opplæringslov. Her er det kommen inn fleire nye paragrafer til dømes personleg assistanse, som betyr at elevar har rett til personleg assistanse dersom dei treng det for å kunne delta i opplæringa og ha tilfredsstillande utbyte av den. Det er forventa at skulane skal gje individuell tilrettelegging og tilpassa opplæring. Dette kan føre til fleire vaksne inn i skulen.

Skulen sine IKT kostnader ligg på dette område. Dette er i hovudsak vidareført som tidlegare trass i at me no er kommen inn i eit samarbeid med IKTNH. I ein overgang vil det kanskje vere ekstra utgifter for etablering og før ein har fått avslutta inngåtte avtalar. Det er ein nokre avtalar som har over 1 år med oppseiling.

Fagområdet er styrka med ei stilling som skulefagleg rådgjevar. Barnehagar og skular har gjennom ei årrekke vore utsett for store endringar. Ny læreplan, Oppvekstreforma, Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderande praksis, Desentralisert kompetanseheving, Olweusprosjektet, og ny barnehagelov og no ny opplæringslov. Det er eit krevjande arbeid å få dette implementert i alle einingane våre. Stillinga som Skulefagleg rådgjevar er med på å driva og koordinera dette utviklingsarbeidet vidare.

Skuleskyss vert også ført på dette ansvaret. Det er lagt inn ein sum på 1,6 mill. basert på rekneskap 2024.

Ansvar 2120 Onarheim skule

Onarheim skule har hausten 2024, 27 elevar, det kom inn tre nye elevar på 1. trinn. I det siste har det kommen ein del søknader frå elevar på mellomtrinnet om å flytte til Tysnes skule for å få ta del i eit større fellesskap. Her skal barna si stemme bli høyrt. Det er hausten 2024, 5 elevar på 5. trinn. Elevane på 6. og 7. trinn har søkt og fått overflytting til Tysnes skule. Dette gjer at me har 3-delt skulen dette året, og tatt bort 1,4 årsverk. Onarheim skule har også vedtak om spesialundervisning og personleg assistanse jf. Ny opplæringslov. Det er per i dag 3 fagarbeidrarar på skulen, som også driftar SFO.

Talet på elevar som har plass i SFO ligg på mellom 11 – 20 elevar. Dette endrar seg dag for dag. I haust og vinterferie og vekene før skulestart er SFO samlokalisert med Uggdal skule sin SFO. Det er 13 mottakar av faktura på Onarheim.

Den samla bemanningsramma for skuleåret 2024/2025 er redusert frå 8, 6 til 7, 6. Dersom alle elevar vert verande på Onarheim skule vil ein måtte auke i lærarstilling til hausten igjen. Det har vist seg dei siste åra at det er vanskeleg å rekruttere lærarar til Onarheim, og det må me også ha med oss når me tenkjer vidare utvikling av skulen.

Onarheim skule vil måtte betale meir i straum neste år, pga. at dei ikkje deler bygget med andre tenester. Sfo bruker dei gamle barnehagelokala.

Uteleikeplassen på Onarheim skule treng oppgradering. Dei har fått ei utviding med tanke på at barnehagen har flytta, men området er slitt, uoversiktig og veldig oppdelt. Ballbingen som står midt på uteleikeplassen er Onarheim Idrettslag sin og denne burde vore oppgradert og flytta.

Ansvar 2140 Tysnes skule

Tysnes skule har 2 parallellear på alle trinn og 205 elevar på skulen hausten 2024. 200 % administrasjon og litt over 20 lærarårsverk. (27 lærarar) 4,24 assistentårsverk. I tillegg har dei kontormedarbeidar som sit på Tysnes skule, ho arbeider også for dei andre skulane om til dømes skyss, innkjøp og liknande.

Tysnes skule har 2 grupper med flyktningar, noko som utløyser 2 heile lærarårsverk, desse stillingsressursane vert ført på ansvar for flyktningar. Minimum 20 % av rektor si stilling går med til å administrere denne undervisninga. Det er per i dag 14 stk. som har introduksjon norsk og ein veit om 5-6 til som kjem til januar 2025. Det er ikkje tilført ekstra administrasjon ressurs til Tysnes skule, men det er lagt inn bruk av inntekt på flyktningområdet, som utjamnar på botnlinja.

Skulen nyttar også meir pengar på tolk. Dette gjeld også Uggdal skule.

Ungdomskulen treng nye vindauge i 2. etasje og ein treng solskjerming på sida ut mot ballbingen. Det er også stor slitasje på skulen og det går veldig mykje tid og pengar til vedlikehald av bygget. Dette må vurderast utifrå den økonomiske situasjonen me står i, og i samanheng med HMT-tiltak og vedlikehaldsbudsjett.

Ansvar 2100 Uggdal skule

Uggdal skule har dette året 107 elevar. Skulen har liten plass og det er planlagt at i 2025 skal ein få utvide slik at ein får eit fellesrom ekstra (som også kan nyttast til klasserom). Bibliotek kjem til å få ein meir sentral plass, og det er viktig med tanke på at dei jobbar med å betre leseutviklinga til elevane.

I dag har skulen svært liten arbeidsplass til lærarane og dette vil også bli utbetra i oppgraderinga av skulen. Dette arbeidet er påbegynt ilag med brukarane og endringane blir gjennomført slik det ligg i investeringsplanen. Ein må også rekne med at det vil føre til ekstra utgifter til innbu og innventar når dei nye areala er klar.

I dag har Uggdal skule 200 % administrasjon og ca. 10 lærar-årsverk (12 lærarar). Dei har 5,15 årsverk fagarbeidarressurs i skuletida.

Uggdal skule har om lag dobla elevtalet på SFO, noko som og har gjort ei auke i fagarbeidarressursar. Det er per i dag 88 elevar på SFO (23 barn med heiltidsplass) og 10 tilsette.

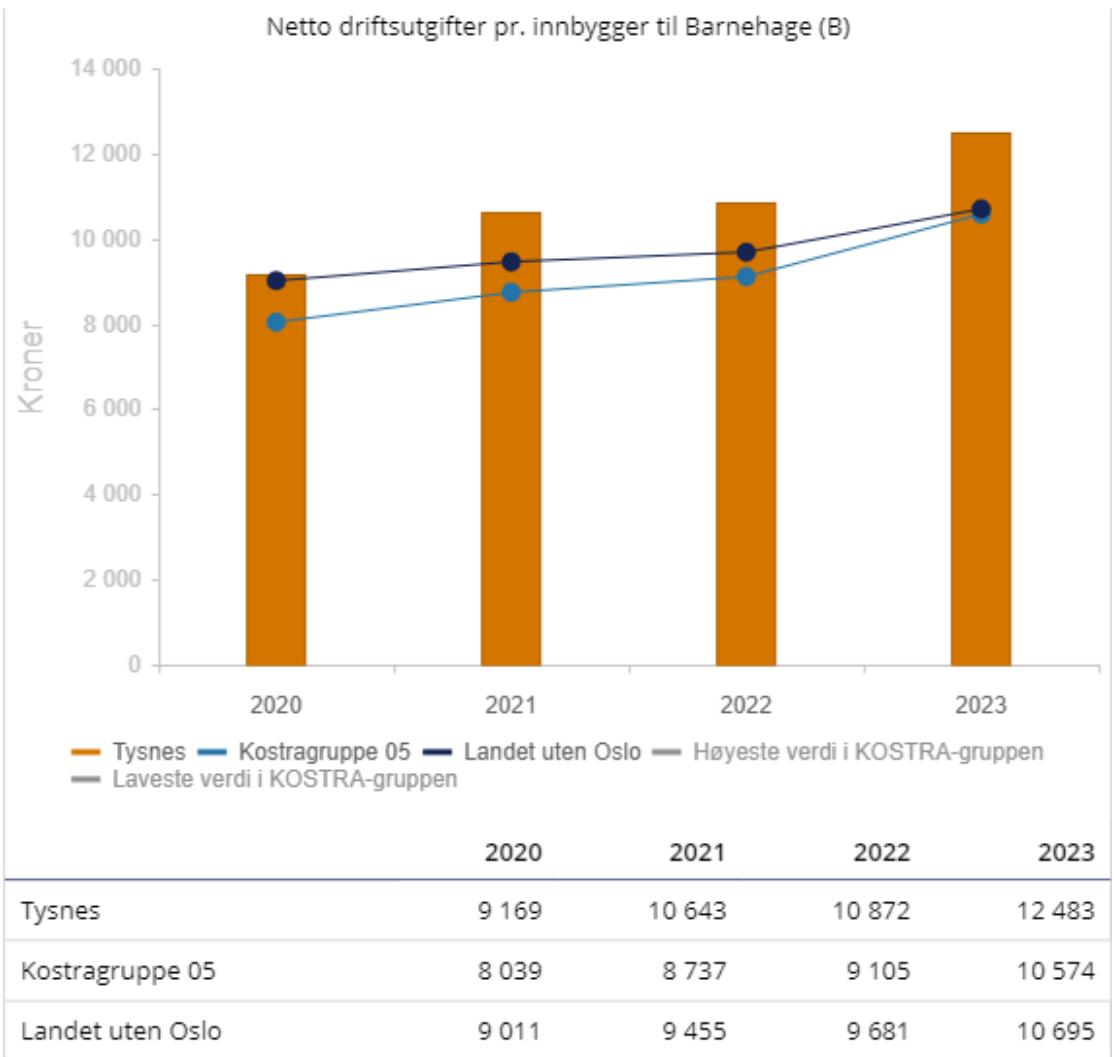
Uggdal ynskjer ein meir praktisk skule for læring og motivasjon jf. Meld. St. 34 (2023–2024) «*En mer praktisk skole» som vart lagt fram i september. «Gjennom praktisk læring får elevene utvikle praktiske ferdigheter og kompetanse. Praktisk læring kan samtidig gjøre det lettere å forstå sammenhengen mellom teori og den virkelige verden, og gi flere mestringsopplevelser i skolehverdagen.»*

Elevar lærer ulikt, og for å leggje til rette for ein inkluderande læringspraksis, må ein nytte handlingsrommet som lovverk og planar gjev, og leggje til rette for meir praktisk tilnærming til læring. Konkret ynskjer dei å byggje drivhus på skuleplassen og ha verkstad med høvelbenk og verktøy i kjellaretasjen. Uggdal skule har også store ønskjer for meir aktivitet og leik på uteleikeplassen, som til dømes ei hinderløype.

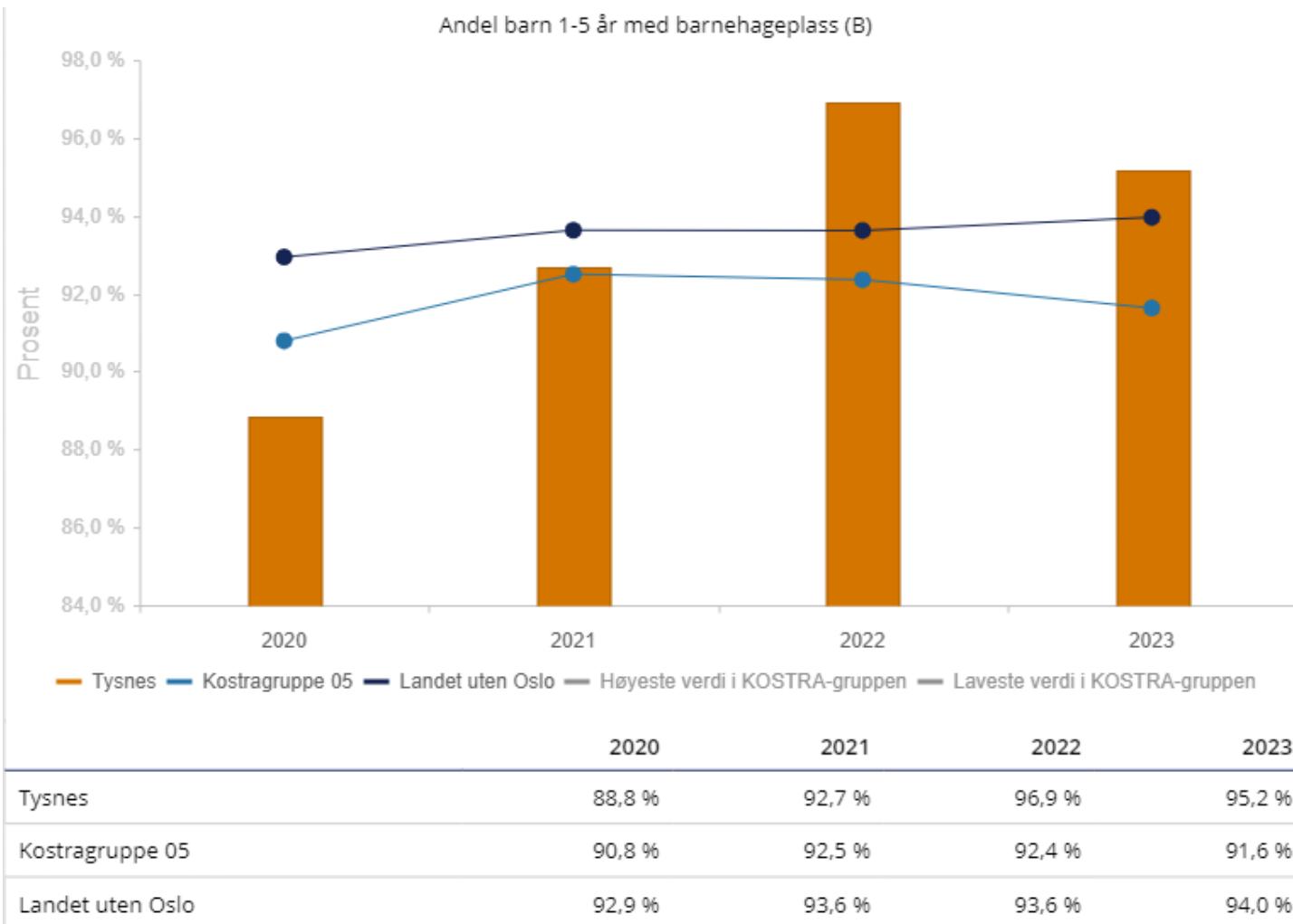
Me ser av statsbudsjettet 2025 at me vert trekt 1,4 mill. kr som fylgje av at me har elevar i privat skule. Dette er elevar som går på Ølve Montessori skule.

4.2.2 Barnehage

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Revidert budsjett 2024	Rekneskap 2023
2200	Fellestiltak barnehagar	2 330 391	- 3,1 %	2 404 170	2 369 430
2210	Stjernereiso barnehage	11 739 285	5,7 %	11 108 732	12 575 100
2220	Onarheim barnehage	4 007 325	3,7 %	3 866 053	4 174 455
2230	Vågsmarka barnehage	5 630 653	10,7 %	5 087 238	5 881 368
2250	Lunde barnehage	6 115 541	- 5,6 %	6 480 303	7 167 651
	SUM Barnehage	29 823 195	3,0 %	28 946 496	33 655 172

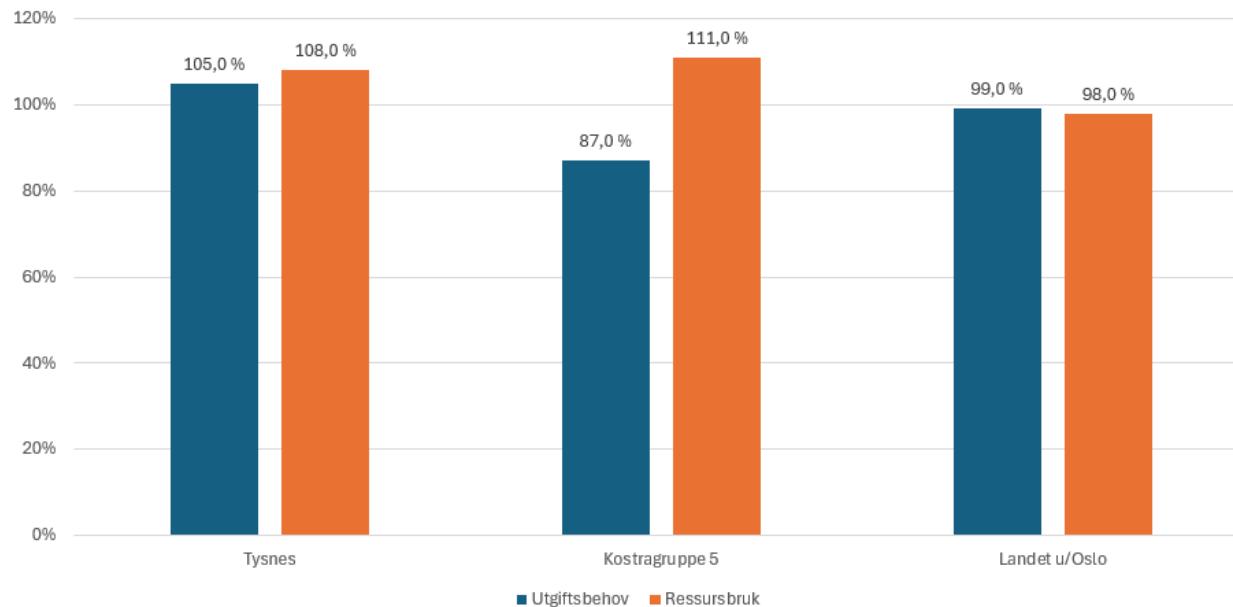

Figuren over viser netto driftsutgifter per innbyggjar til barnehage. Her ligg Tysnes over kostragruppe 5 og landet utan Oslo. Det kan ha samanheng med at kommunen har fleire små einingar.

Det er attraktivt å gå i barnehage i Tysnes kommune. Heile 95,2 % av barna går i barnehagane våre. Her ligg me over kostragruppe og landet utan Oslo.

Utgiftsbehov og ressursbruk barnehage

Figuren til venstre viser tilhøve mellom utgiftsbehov og ressursbruk innanfor område barnehage. Av figuren kan me lesa at Tysnes kommune har eit høgare utgiftsbehov innanfor denne sektoren enn KOSTRA gruppa vår og landet elles. Ressursbruken viser at det har vore ei auke i 2023 (i 2022 låg ressursbruken på 95 %) Tysnes kommune ligg likevel lågare enn Kostragruppera me kan samanlikne oss med.

Barnehagane har fastlagte krav til bemanning som seier kor mange pedagogar og bemanning det skal vera i ei barnehagegruppe.

Tysnes kommune ligg over bemanningsnorm som er 6 barn per tilsett. Nasjonalt gjennomsnitt er 5,7 og Tysnes kommune ligg på 5,6 barn per tilsett i 2023. Dette varierer med opptak av barn.

Bakgrunnen for at me ligg under bemanningsnorma er at mellom anna at me tilbyr 100%, 80% og 60% plassar. Det vil føre til at me kan ha noko ledig kapasitet ein og to dagar. Desse er vanskeleg å få fylt opp. Tysnes kommune har historisk sett også tatt inn barn gjennom året for å yte god teneste for innbyggjarane våre.

Barnehagelova regulerer opptaket i stor grad, det vil sei at alle som søker om barnehageplass innan fristen har rett på plass frå den månaden barnet fyller eitt år. For barn født i desember gjeld retten til barnehageplass august året etter barnet fyller eit år (såkalla desemberbarn). Dette skapar noko uføreseieleg bemanningsbehov, og ein vert kanskje gåande med for mykje bemanning i forhold til bemanningsnorm ein periode. Det vil også sei at barn som har rett på plass jf. Barnehagelova § 16 kan føre til at me må tilsette ein ny tilsett sjølv om det berre er eitt barn som er over norma. Frå 2023 er rutine for opptak skjerpa inn litt for å sikra ei betre og meir føreseieleg ressurssituasjon. Barnehagane vert drive som ei eining noko som sikrar at ressursbruken på tvers av barnehagane til ei kvar tid blir optimalisert, dette gjev gode føresetnader for effektiv drift.

Frå hausten 2024 vart makspris for barnehage redusert til kr. 2000 per månad for heil plass, i tillegg kuttar regjeringa prisen ekstra i små distriktskommunar til 1500,-. Tysnes er ein av desse kommunane. Denne reduksjonen gir eit tap i inntekt tilsvarende kr. 1,1 mill. for 2024, for året 2025 vil inntektstapet få heilarseffekt på kr. 2,5 mill. I tillegg har føresette og høve til å søkja om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehagen.

Inntektene går ned som følgje av ny makspris er det også venta ein viss reduksjon i talet på born frå hausten 2024, me veit no at det er 39 born som då skal over i skulen i 2025, og slik tala ser ut p.t. kan me venta eit fødselstal på 21 i 2024, og av desse vil ca. 15 ha lovfesta rett på barnehageplass i 2025. Per. Oktober 24 veit om 2 barn som flyttar til Tysnes.

I inneverande år (2024) hadde Vågsmarka fått satt av 3.mill. kroner til utbygging av personalavdelinga, fleire toalett og til å kunne ta inn fleire barn, og ved budsjettframlegg hausten 2024 vart dette skubba fram til 2025. Dersom ein ikkje skal tenkje strukturelle endringar i økonomiplanperioden kan det vere naudsynt å vurdere ei utviding av bygget i 2025.

Det er ei auke i barn med særleg behov som får vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging. Dette er kostbart, og her bør ein kanskje sjå på moglegheitene for å samarbeide mellom barnehagane.

Slik situasjonen er no mtp. dei demografiske utfordingane våre, og «levetida» til Stjernereiso barnehage bør me kanskje sjå på barnehagestrukturen som heilheit.

Forslag til framtidige justeringar på skule – og barnehageområdet:

løpet av 2025 bør det vurderast ei justering av skulestrukturen i kommunen for å sikre eit meir berekraftig og robust skolemiljø. Eit mogleg tiltak er å overføre enkelte trinn frå mindre skular til større einingar, slik at elevane får eit betre sosialt miljø og at variasjonane mellom skulane vert reduserte. Dette kan bidra til lettare samarbeid mellom skulane og samstundes føre til innsparing på lærarstillingar og støttepersonell. Her kan Onarheim skule vere naturleg å sjå på til hausten 2025.

Me må ut over dette sjå nærmere på den samla barnehage- og skulestrukturen i kommunen, særleg med tanke på den demografiske utviklinga. Me må vurdere kor berekraftig det er å oppretthalde dagens tal på skular og barnehagar. Sjølv om ei slik vurdering kan skape uro, kan det òg gje positive utfall både fagleg, sosialt og økonomisk, samt bidra til ei meir berekraftig drift.

Det bør vidare vurderast å redusere bruk av vikarar for å kutte kostnader, men ikkje utan å ta omsyn til totalbelastning på tilsette og kvalitet i undervisninga.

Når det gjeld vedlikehald og oppgradering av skulebygga, bør det vurderast kor mykje som kan utsetjast, utan at det går utover HMT. For lågt vedlikehald kan føre til forringing av arbeids- og skalemiljøet for både elevar og tilsette, noko som på sikt kan få negative konsekvensar.

Til slutt må det vurderast om stillingar som blir ledige ved naturleg avgang, kan stå ubesette. Demografiske endringar i kommunen vil påverke behovet for tilsette i skulen i åra som kjem, og det kan difor vere naudsynt å redusere talet på årsverk i takt med synkande elevtal. Dette må også gjerast med omsyn til kvalitet og arbeidsbelastning.

Me vil vurdere om opningstida i barnehage kan reduserast til 07.15 til 16.15, noko som vil lette presset på tilsette og bidra til meir føreseieleg bemanning. Økonomisk kan det gi sparing, men det vil skape utfordringar for føresette.

Eit anna tiltak er å stenge alle barnehagane i fire veker om sommaren, noko som vil gi ein innsparingsgevinst mellom 300 000 og 400 000 i året på ferievikarar, i tillegg til mindre behov for reinhald og straum. Tilsette vil få meir føreseieleg ferieavvikling, men dette kan gå på kost av fleksibilitet, og påverke ferieavviklinga i andre kommunale tenester (helse).

I tillegg blir det vurdert å slå saman barnehagane i skulen sin juleferie, noko som vil sikre betre ressursutnytting. Tilsette kan ta ut den femte ferieveka utan å måtte bruke ferievikarar. Mindre reinhald og redusert straumutgifter er ein annan fordel. Samstundes kan dette skape usikkerheit blant foreldre og barn, spesielt med omsyn til tryggleik og trivsel.

Å stenge barnehagane onsdagen før påske vil bidra til mindre straum- og reinhaldsutgifter, og ettersom barnehagane allereie stengjer kl. 12 denne dagen, vil det ha minimal konsekvens for føresette. Tilsette vil også kunne ta ut opptent avspasering.

Ein vurderer òg om 100 % plass bør vere det einaste tilbodet med tanke på plass-storleik. Dette vil gi meir føreseieleg administrasjon og sikre full utnytting av bemanning kvar dag. Då prisskilnaden mellom ulike plass-storleikar er liten, spesielt etter reduserte prisar, vil dette ha minimal påverknad på foreldra.

Eit viktig punkt framover er å sjå nærmare på strukturen i barnehagane, spesielt med tanke på at Stjernereiso barnehage nærmar seg slutten av levetida. Det kan vere aktuelt å sjå denne barnehagen i samanheng med Vågsmarka barnehage, som også er gammal, har lite areal til tilsette og få barnehageplassar. Ei samanslåing kan redusere talet på barnehagar. Dette vil føre til lengre reiseavstandar for henting og bringing og kan opplevast mindre fleksibelt tilbod for brukarane.

Når det gjeld Onarheim barnehage, som har fått eit heilt nytt bygg med god plass, bør det arbeidast for å gjere dette til eit attraktivt val for barnehageplass. Det vil likevel vere utfordringar med lang køyretid og redusert fleksibilitet for nokon av brukarane.

4.2.3 Kulturskule - Ansvar 2301

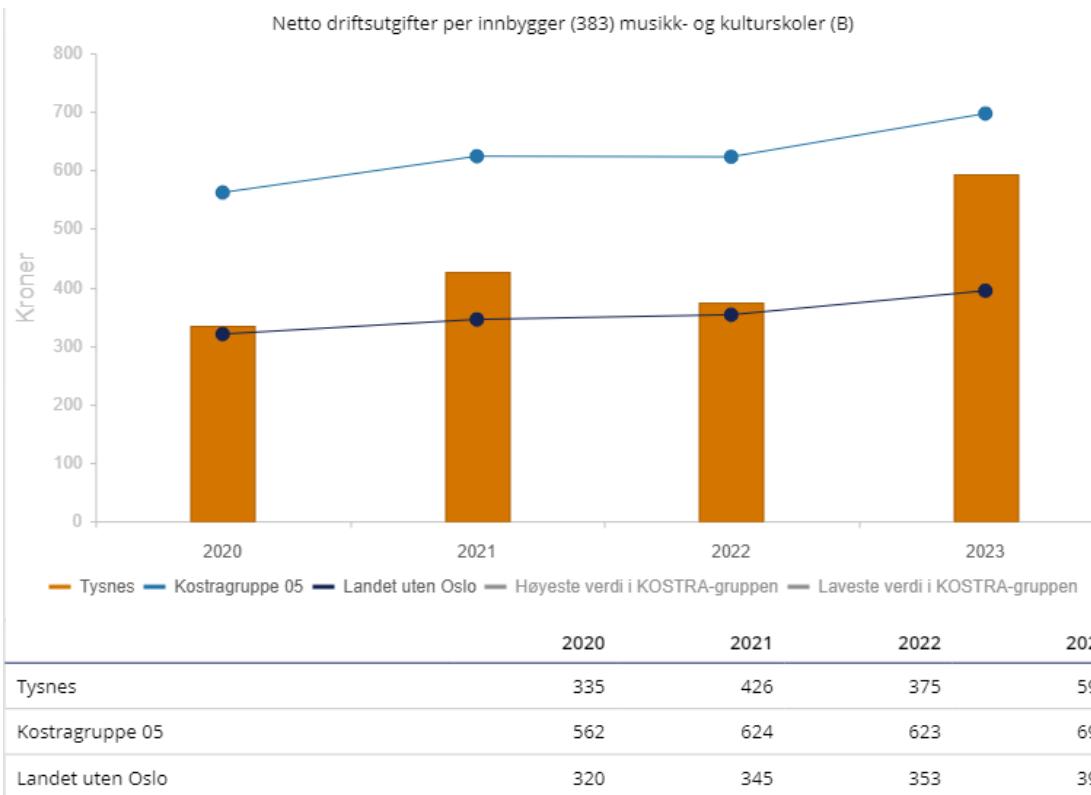
Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskp 2023
2301	Kulturskule	1 524 636	9,9 %	1 387 487	1 735 608

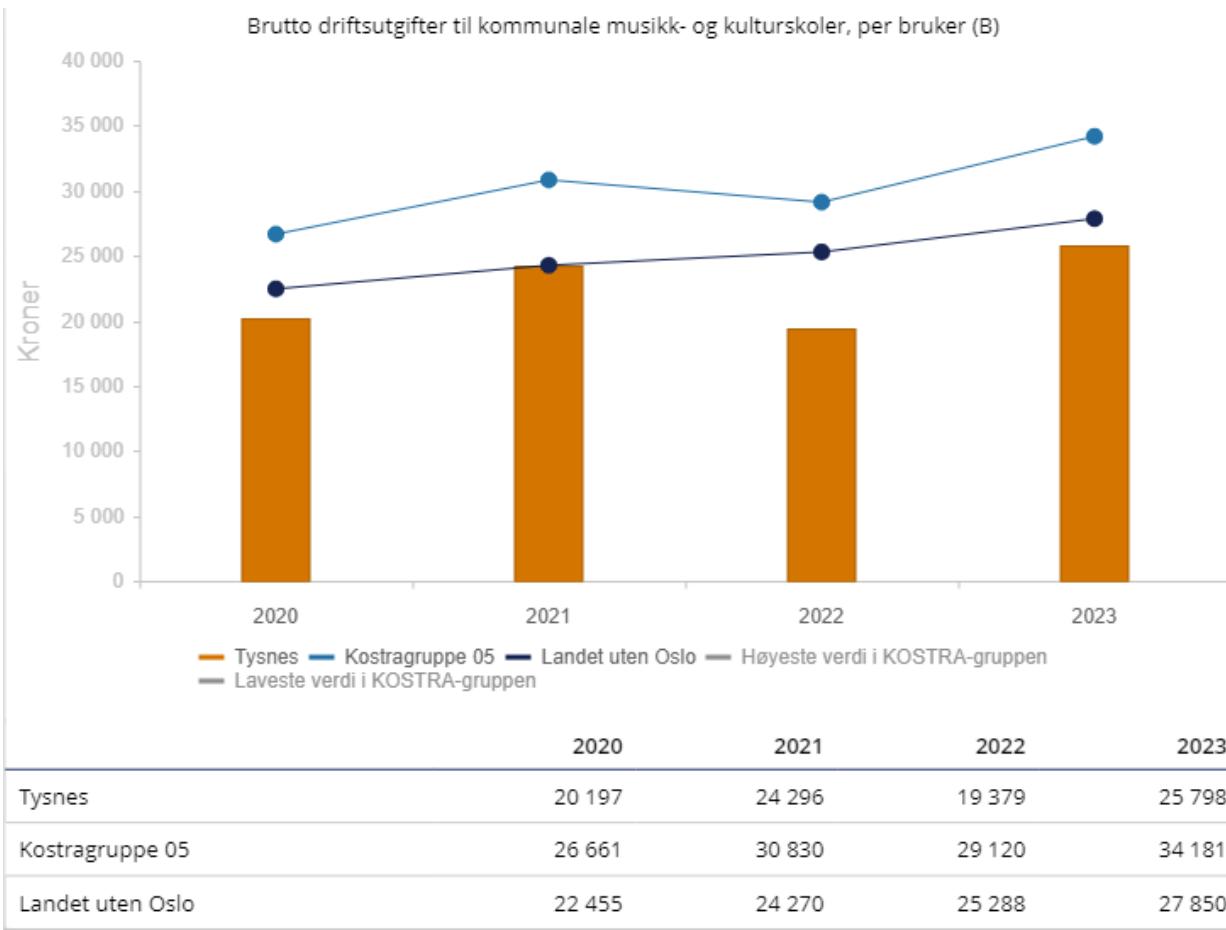
Auken i budsjett handlar hovudsakleg om auke i stillingsbrøkar. Det er god aktivitet i kulturskulen og høg dekningsgrad. Per i dag er det 89 elevar i kulturskulen, 25 av dei går på teater. Det er venteliste på dans og musikkkleik, pga. at det er vanskeleg å få rekruttert lærarar i små stillingar med rett kompetanse. Ein håpar å få opp dette tilbodet rundt nytt år. Dette vil utgjere ei auke i brukarbetaling, og i lønn og eventuelt lokale. Sambruk med Tysnes skule kan vere utfordrande med tanke på at kulturskulen ikkje har eigne rom å disponere og må legge opp sin aktivitet etter kor tid romma er ledige.

Kulturskuletilbodet er sårbart med tanke på små stillingar og tilgjengeleg personell. Ved fråvær går dette utover elevgruppa som ikkje får si undervising som igjen gjer mindre brukarbetaling. Det er vanskeleg å få til eit arbeidsmiljø med kollegaer pga. at undervisninga er spreidd utover mange dagar og tidspunkt. Ein er heilt avhengig av kreative løysingar for å få kabalen til å gå opp.

Tilbodet må alltid tilpasse seg brukargruppa og tilgang på lokale. Elevtilgang er også sårbart i kulturskulen, det er mange som startar opp, men fell i frå av ulike grunnar. Dette krev ein del administrasjon. Tysnes kulturskule har gradert betaling i kulturskulen for familiar med låg inntekt.

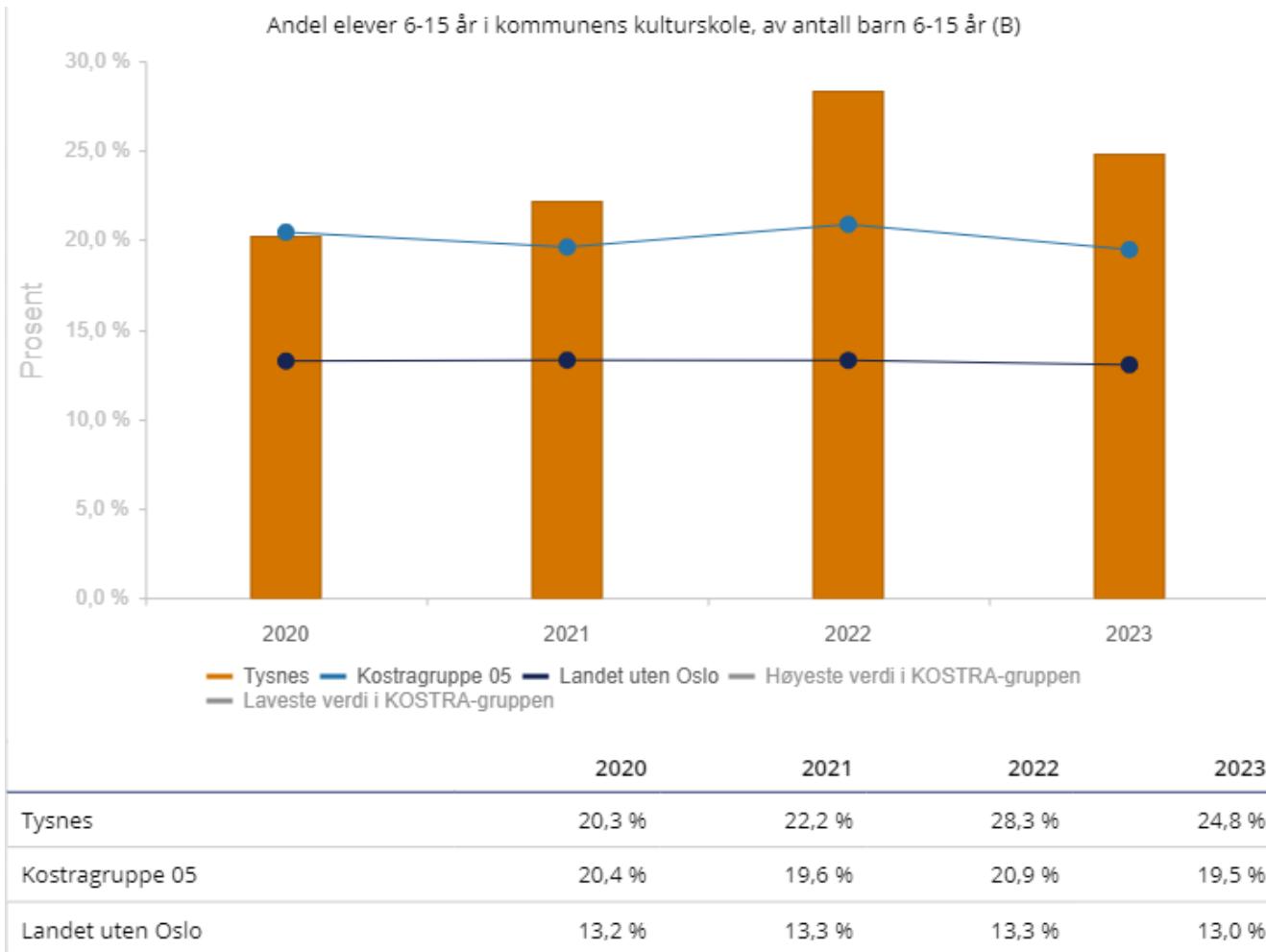
Figuren under viser netto driftsutgifter per innbyggjar til musikk- og kulturskule. Tysnes kommune nyttar meir per innbyggjar enn landsgjennomsnittet, men ligg noko under snittet for Kostragruppe 05.

Figuren over viser netto driftsutgifter til kommunale musikk og kulturskular per brukar. Til ein viss grad kan utvikling her sjåast i samanheng med at det dei seinare åra er etablert gode tilbod innanfor gruppeundervisning, slik som t.d. musikkleik og teater. Dette er undervisning som kostar monaleg mindre per brukar enn den individuelle undervisninga.

Dette ser me nok også resultata av i figuren under, der me ser at ein når ut til stadig fleire brukarar i målgruppa. Ca 25 % av alle born i gruppa 6-15 år nyttar kulturskulen sitt tilbod. Dette er betre enn gjennomsnittet for Kostragruppe 05 (19 %) og landsgjennomsnittet som ligg på om lag 13 %.

Forslag til framtidige justeringar innan kulturskule

For å redusere kostnadene knytt til enkeltundervisning, blir det vurdert å setje ei grense på kor mange som kan få dette tilboden, sidan det er det dyraste tiltaket. I staden kan det bli gjennomført meir gruppeundervisning, og nokre av dagens enkeltundervisningar kan bli omgjorde til aktivitetar som musikkleik eller musikk for førskuleborn. Det vil òg vere aktuelt å innføre tydelege ventelister for å strukturere tilgangen til tilboda. I tillegg kan ein vurdere å redusere den generelle aktiviteten.

I desse vurderingane må me ta omsyn til redusert fleksibilitet, og at tilboden ikkje treff. Dette kan føre til færre brukarar totalt sett. Vidare er tiltaka avhengige av at det er tilgjengelege rom og gode arbeidsforhold. Det vil òg bli naudsynt å vere endå meir kreativ for å oppretthalde kvaliteten i tilboda om ein skal redusere på den økonomiske ramma.

4.2.4 Vaksenopplæring og opplæring av framandspråklege

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
2420	Invandr.- og flyktn.underv.	-312 000	-312 000	0 %	-878 378

Dette området gjeld innbyggjarar som har flytta frå land utanfor EØS-område. Ansvarsområde er vanskeleg å budsjettera rett, det er mellom anna knytt til at tilskotsordningane innanfor området er bygd på følsame modellar der ein person til eller frå kan få uforholdsmessig stor inntektskonsekvens.

Me har budsjettert med netto inntekt på kr. 312 000 for 2025. Her kan og kome deltagarar til etter kvart, og me er pliktig til å gje dei eit tilbod ganske snart etter at dei kjem til kommunen. Den seinare tid har me kjøpt denne tenesta frå Bjørnafjorden kommune.

4.2.5 Barnevern

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskap 2023
3201	Barneverntenester	9 028 379	4,1 %	8 675 299	9 288 378

Samla viser område barnevern ein auke samanlikna med revidert budsjett for 2024, det er vanskeleg å drøfte den økonomiske utviklinga innanfor dette fagområde om me ikkje også tar med oss korleis budsjettet slår ut per funksjon:

Funksjon	Funksjon	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskap 2023
2440	Barneverntenesta	3 802 772	3,9 %	3 661 095	4 676 187
2510	Barneverntiltak i familien	599 300	10,7 %	541 497	608 047
2520	Barneverntiltak utanfor familien	4 626 307	3,4 %	4 472 708	4 004 144

Barneverntenesta. Barnevernsvakta vert kjøpt frå Bergen kommune. Me betalar 38,- per innbyggjar som utgjer 112 000,- i året. I 2023 var det kunn ei registrert henvending. I 2024 har det vore ei uttrykking og eit par telefonkontaktar som resulterte i to bekymringsmeldingar. Det meste av kontakt for både Tysnes kommune og kommunane rundt oss er telefonkontakt med barnevernsvakta i Bergen.

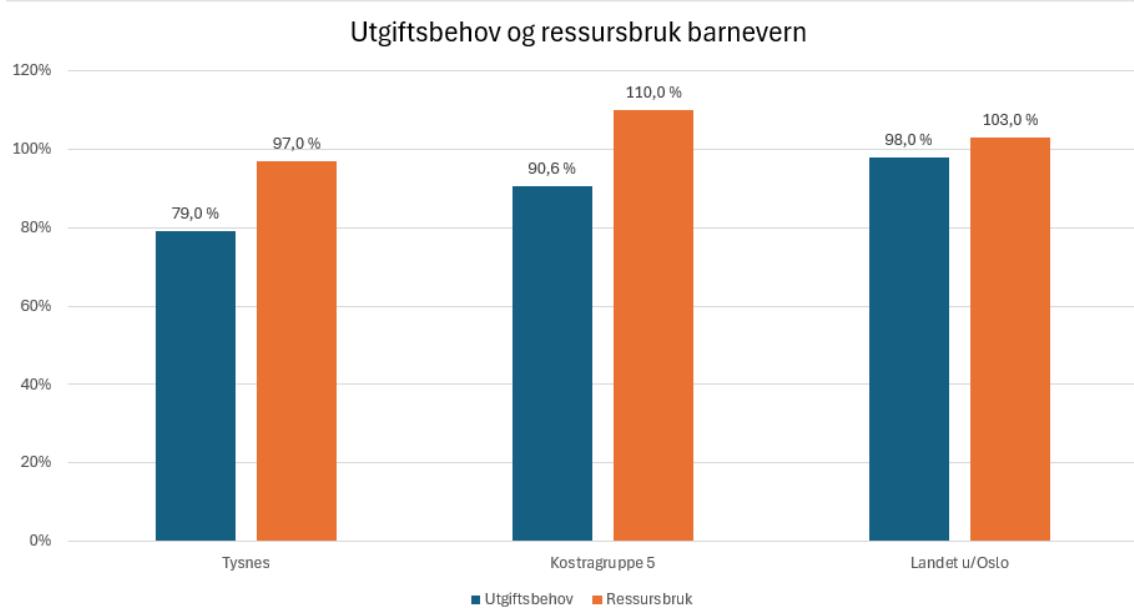
Barnevernet i Tysnes kommune er svært sårbart med tanke på arbeidsmengde. Ein kan ikkje forut sjå arbeidsmengda i løpet av eit år. Med den nye eininga for helsefremjande førebyggjande tenester vil ein i større grad forut sjå at det kan komme meldingar, då saker gjerne har vore drøfta på førehånd. Dei einaste uromeldingane ein ikkje bør ha førehandskjennskap til gjeld vald og overgrep i heimen.

Barnevernet i Tysnes er også sårbar i forhold til fråvær i eininga og i forhold til inhabilitet. Det er få tilsette og dersom ein tilsett er borte eller inhabil kan det føre til at tenesta må bruke konsulenthjelp, som er eit svært dyrt tiltak. Lovverket krev at ein overheldt fristane og leverer forsvarlege tenester. Hausten 2024 ser barnevernsleiar at ordninga med eininga for helsefremjande

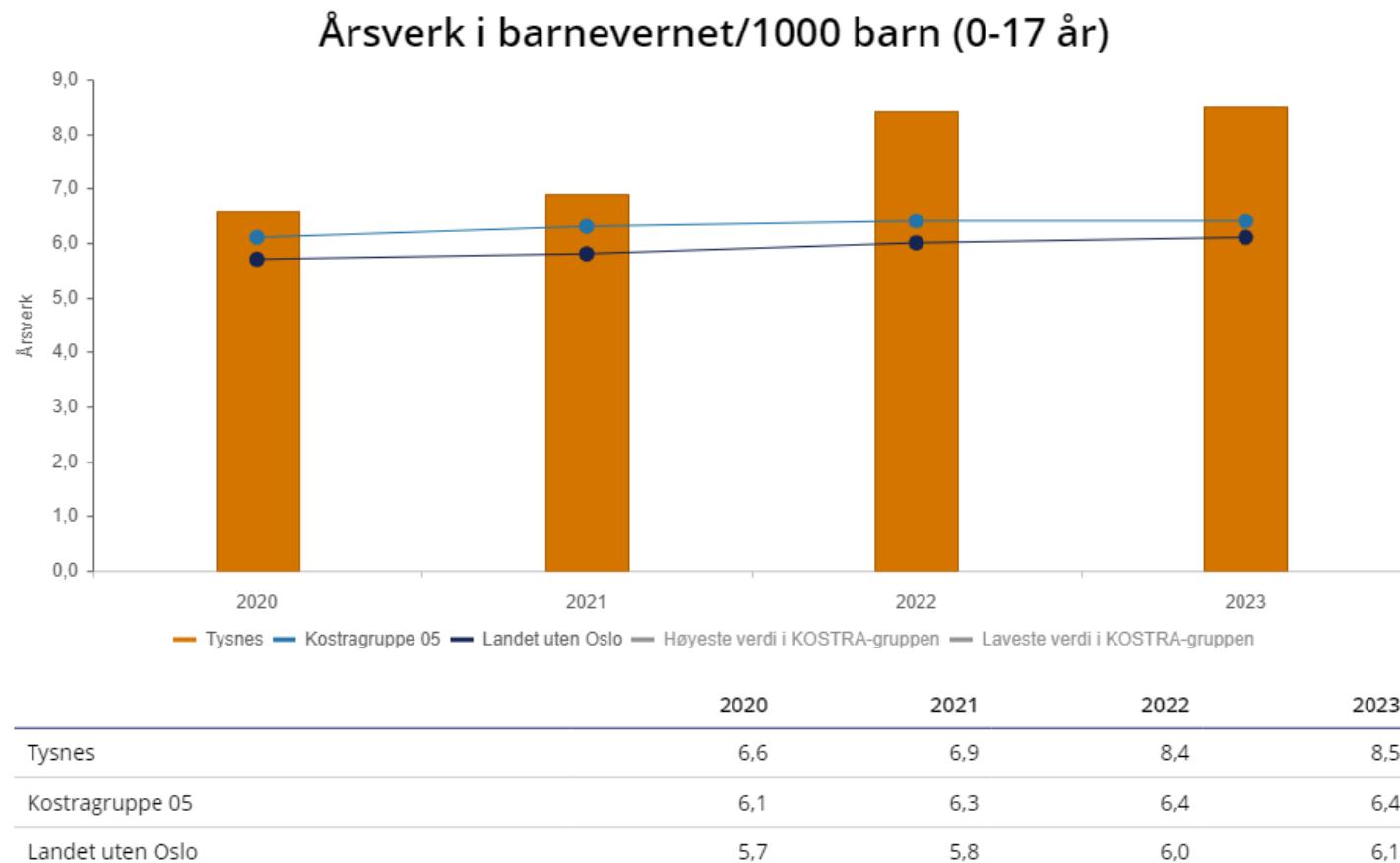
førebyggjande tenester bidrar til at fleire av sakene som gjerne tidlegare hadde hamna hos barneverntenesta, nå kan løysast på eit lågare nivå. Barnevernleiar og einingsleiar for helsefremjande og førebyggjande tenester har felles møte kvar 2. – 3. veke der saker vert drøfta anonymt.

Barneverntiltak i familien. For 2024 ligg kommunen an til å bruke 550 000,- på tiltak retta mot familien, og det er budsjettert for 599 300 for 2025. Dette er en utgiftspost som er svært vanskeleg å forutsjå, då det ofte kan være tiltak barnevernet sjølv kan utføre gjennom tiltaks-arbeidarar (rettleiing, observasjonar etc.) Men det kan også være tiltak vi må kjøpe privat/ frå Bufetat grunna mangel på kapasitet, kunnskap eller inhabilitet/ for nære relasjonar til at jobben kan bli utført skikkeleg og etisk forsvarleg.

Barneverntiltak utanfor familien. Det ligg an til at tiltak utanfor familien framleis vil være høgt for 2025 (4 626 307). Kommunen kjøper fosterheimslass frå Crux som kostar ca. 1 500 000, samt har ein fosterforelder frikjøpt for 6G månadleg. Dette er kostnader som truleg ikkje vil endre seg stort i 2025.

Me ser av figuren at Tysnes kommune har eit noko lågare utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet for barnevernstenester. I 2023 nyttar me mindre ressursar enn landsgjennomsnittet på denne tenesta.

Grafen over viser årsverk i barneverntenesta. Ein ser at i 2022 fekk ein auka opp ei stilling i barnevernet. I forhold til kostragruppe og landet utan Oslo er me godt dekka i eininga. I 2024 har det vore ei stilling i vakanse frå mars av. Pga. anna fråvær og utskiftingar i stillingar har det vore naudsynt å nytte konsulenttenester i tillegg dette året.

Økonomiplan 2025-2028

Forslag til framtidige justeringar innan barnevern:

For å redusere kostnader i barnevernstenesta kan me i løpet av 2025 vurdere ulike tiltak. Eit alternativ er å reforhandle avtalen om barnevernsvakt, då me ser at andre kommunar betaler vesentleg mindre per innbyggjar enn det me gjer i dag. Det blir også vurdert å bruke barnevernsvakter frå andre nærliggande kommunar, som Kvinnherad, Øygarden eller Stord. Eit slikt tiltak vil ikkje fjerne utfordringa med lange avstandar ved utrykking, men det er allereie eit problem i dag, spesielt grunna ferjesambandet som hindrar rask respons. Dei fleste kontaktpunkta vil, og skjer pr i dag via telefon.

Kommunen vurderer også eit tettare samarbeid med andre kommunar gjennom prosjekt som "Små saman". Dette vil gi fordeler som felles fagdagar, rettleiing og moglegheiter for å drøfte saker på tvers av kommunegrensene. Samarbeidet kan også gi kvalitetsstøtte ved fråvær av tilsette, og gje mindre sårbarheit i kvar kommune. Ved å dele ekspertise, som erfaring med foreldrekonfliktsaker, kan dei ulike kommunane dra nytte av kvarandre si faglege styrke og gi betre støtte til kvarandre.

Fleksibilitet i saksbehandlarstillingane er eit anna viktig tiltak som kan bidra til hyppigare observasjonar og meir effektivt tilsyn under samvær. Dette kan også inkludere barnesamtalar og rettleiing til skular og barnehagar, noko som kan bidra til at ein oppdagar barn som treng hjelp på eit tidlegare stadium. Slik kan ein unngå at barn endar opp i dyrare tiltak, som plassering i fosterheim eller institusjon. Likevel må saksbehandling prioriterast innanfor stillinga for å sikre effektiv oppfølging.

Eit siste alternativ, er å sette heile barneverntenesta ut i eit interkommunalt samarbeid. Dette må i så fall vere ei politisk prioritering. Ei slik ordning vil kunne føre til at kommunen mister nærleik til brukarane, og därlege ferjetilbod kan gjøre det vanskeleg å vere tett på dei som treng hjelp. Det er også ei fare for at kommunen kan oppleve å bli stemoderleg behandla i eit større interkommunalt samarbeid. Når det er sagt har barneverntenesta gitt tydeleg uttrykk for sårbarheit i eininga i dag, både når det gjeld fråvær, kompetanse, og habilitet i ein liten kommune.

4.2.6 Frivilligsentralen

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskap 2023
3600	Frivilligsentralen	884 770	33,9 %	660 798	668 732

Frivilligsentralen er frå 2025 flytta over til hovudområde Oppvekst. Dette er eit direkte resultat av innspel frå sentralen sjølv i 2023, då det var spela inn eit ønskje om å samle kultur, bibliotek og kulturskule. Dette arbeidet er starta, og no ligg disse ansvarsnivåa samla under oppvekst. I det vidare vil me sjå på moglegheit for å samlokalisere ansvara, for mest mogleg effektiv verdisamskaping.

Det vert i budsjettet lagt til grunn ei vidareføring av drifta, auken i budsjettet skuldast først og fremst endring i lønsnivå, etter tilsetting av ny leiar. Ressursane består av totalt 1 årsverk, med fordeling på hhv. 80% / 20%.

Me mottek tilskot på drift av frivilligsentralen. Tilskotet er fast ut i frå stillingar. Kommunen må søkje om tilskot i samarbeid med frivilligsentralen kvart år. Me anslår at tilskotet vil vere om lag kr 490,- for 2025. Tilskotet vil avhenge av den årlege ramma som vert fastsett i statsbudsjettet. Denne ramma skal fordelast på alle dei kvalifiserte frivilligsentralane som søker om tilskot. Statsbudsjettet vert kvart år lagt fram i oktober, men vert normalt ikkje endeleg vedteke før i desember. Talet på frivilligsentralar vil komme fram av den årlege søknadsrunden, og kommunane skal overføre tilskotet i sin heilskap til frivilligsentralane.

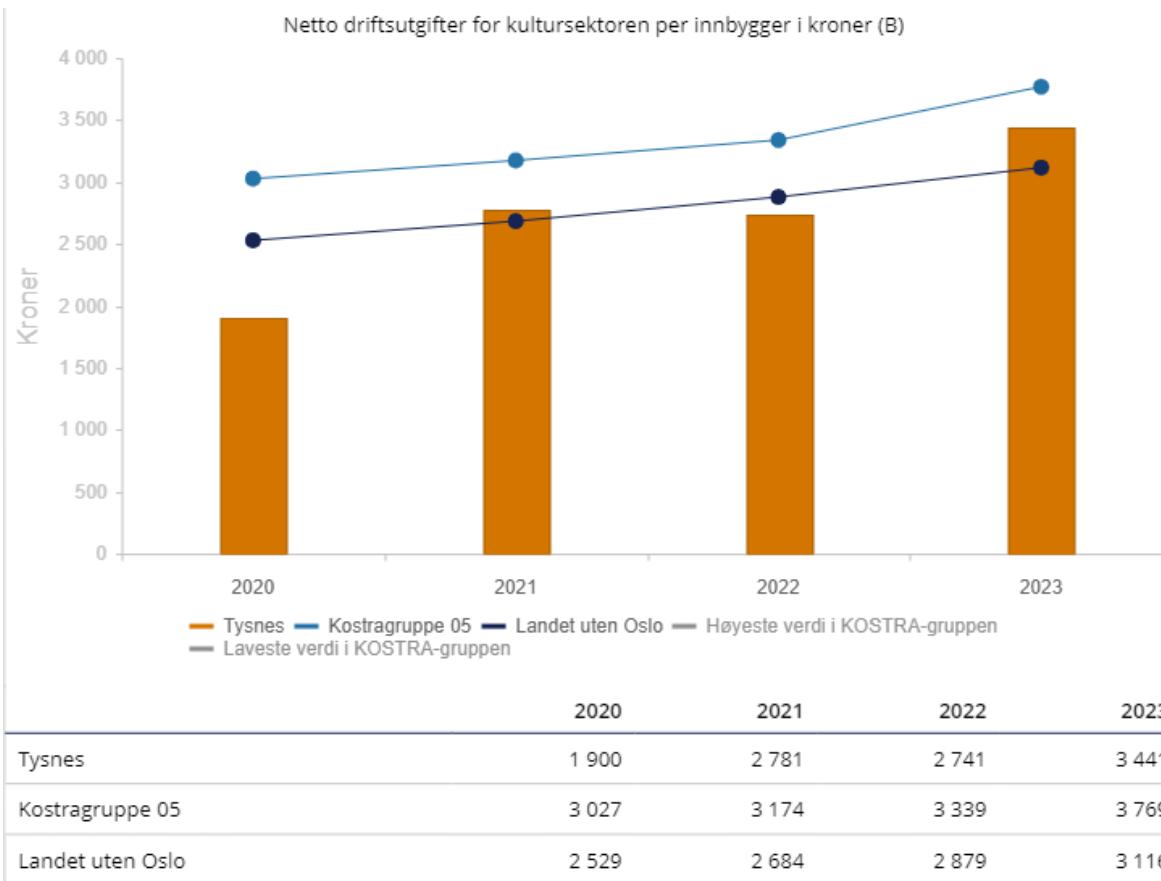
BUA vert vidareført med same budsjett som i 2024 (netto kr. 54.820). Me vidareførar tilskot til Seniortreff og løn til ungdom i SFO/helse.

4.2.7 Kultur / Tysneshallen / bibliotek

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Endring	Rev. Budsjett 2024	Rekneskap 2023
1500	Kultur	2 538 782	3,6 %	2 449 491	3 608 197
1501	Tysneshallen	410 199	180,3 %	146 351	797 801
1510	Bibliotek	1 580 791	8,4 %	1 458 605	1 239 564

Ansvar 1500 Kultur

Under kultur ligg funksjonar som ungdomsarbeid, friluftsliv, kunstformidling, idrett, kulturadministrasjon, kulturvern og andre kulturaktivitetar. Kultur vert rekna som eit overskotsfenomen og er knytt til kommunen sin bruk av frie inntekter. Under ser de ein tabell som samanliknar netto driftsutgifter til kultur, samanlikna med kostragruppe 5 og landet (utan Oslo). Dette har auka dei siste åra.

Tysnes kommune bruker litt meir enn kostragruppe 5 og mindre enn landet utan Oslo. Merk at speglingsmidlar frå Tysnes kraftlag ikkje er med i denne grafen.

Frivillige lag og organisasjoner er svært viktige for Tysnes og det er viktig at kommunen her opptrer mest mogleg føreseieleg. Når det gjeld meir prosjektretta tilskotsordningar slik som m.a. til kulturminnevern så er det lettare å justera denne type tilskot frå år til anna. Rekkjetunet har ikkje eige tilskot, der blir det søkt i tilskotsordninga verna kulturminne.

Tilskota til Årbakka Handelsstad og Kulturløa er knytt til kulturvernplanen vår som særlege viktig kulturminne i kommunen. Sunnhordland museum er også viktig i den samanheng.

Grendatun kino auka me tilskotet til i 2023 frå 30 000 til 50 000,- I avtalen står det at tilskotet kan bli avkorta dersom dei ikkje har 50 framsyningar i året. I avtalen står det også at det skal samarbeidast med skulen om framvisingar som del av skuleundervisninga.

Som fylgje av bortfall av inntekter i statsbudsjettet for 2025 vert det frå kommunedirektøren si side foreslått å ikkje indeksregulere tilskota i 2025.

TILSKOTSORDNINGAR	2024	2025
<i>Tilskot til idrett</i>	172 000	172 000
<i>Tilskot til song og musikklag</i>	310 000	310 000
<i>Ålmenne Kulturmidlar</i>	178 000	178 000
<i>Nærmiljøtiltak</i>	115 000	115 000
<i>Grendatun kino</i>	50 000	50 000
<i>Sunnhordland museum</i>	25 000	25 000
<i>Ärbakka Handelsstad</i>	40 000	40 000
<i>Kulturlø</i>	30 000	30 000
<i>Tysnesfest¹</i>	550 000	550 000
<i>Midlar til kulturvern</i>	50 000	50 000
<i>Frie kulturmidlar</i>	10 000	10 000
SUM	1 530 000	1 530 000

Det er i vidare budsjettet med ein fast avtale med Uggdal Bygdalag for drift av dagsturhytte (kr. 15.000) og kontingent til BOF på kr. 76.000.

I løpet av 2025 bør tilskotsordningane vurderast på ny i lys av eventuelle endra behov samt kommunen sin økonomiske stilling.

¹ Kr 100 000 vert fakturert frå Tysneshallen og frå legekontoret (à kr. 50`)

Ansvar 1501 Tysneshallen

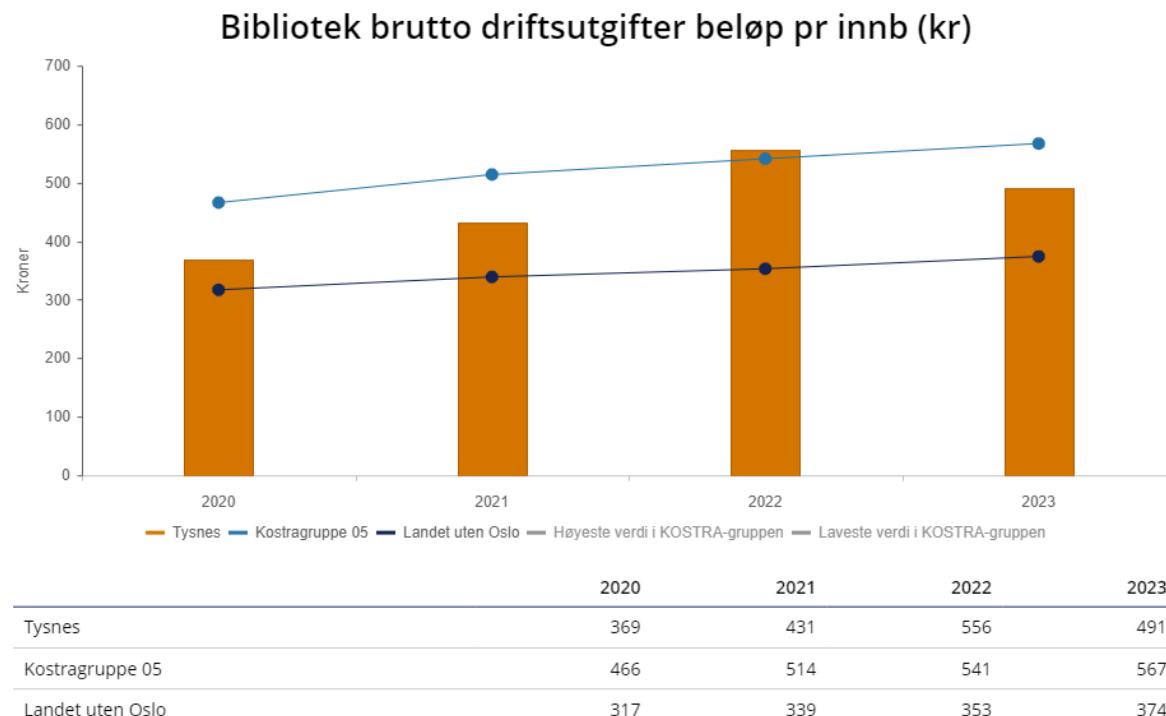
Det er lagt opp til å nytte 300 000 i straum, her legg me til grunn ei innsparing som fylgje av nye lys i hallen.

Tysneshallen er 20 år i 2024 og er framleis ein hall med stor aktivitet. Etter 20 år er det fleire område i hallen ein må vidareutvikle.

Ein har fått tilsegn frå BUFDIR på eit tilskot på kr. 422 000 til opne møteplassar, fordelt over tre år. Dette tilskotet må nyttast i løpet av 2025 og det skal gå til rehabilitering av kjøken og nytt inventar i vrimleområdet. Her er det krav om 20 % eigenfinansiering. I førre økonomiplan låg det inne kr. 200 000 til lydisolering mellom hall og vrimleområdet. Det er ynskjeleg å vidareføre desse midlane og at dei to prosjekta vert sett i samanheng. Kjøkkenet må ein ta pga. stor slitasje. For at vrimlearealet skal kunne nyttast fullt ut, må ein ha lydisolering mellom hall og vrimleområde. Då vil ein få fullverdig utnytting av arealet. Pga. av stor aktivitet er det også slitasje på bord og stolar. Borda som er der i dag er i svært dårlig stand. Det er lagt inn 100 000,- for nye bord i hallen i 2025.

Husleige- og arenainntekter er redusert med ca. 80 000 som fylgje av det me har sett så langt av inntekter. Her er eit potensiale for å kunne auke sal av arenareklame. Dette forutset at det er nokon som kan administrere det.

Ansvar 1510 Bibliotek

Tysnes kommune bruker meir enn landet utan Oslo i driftsutgifter per innbyggjar, men under kostragruppe 5.

Folkebiblioteket har dei siste åra hatt gode tal på drifta og har sett utlånsrekord i 2022 og 2023. Samstundes har medieutgiftene vorte auka opp til eit nivå som er samanliknbart med kommunar av tilsvarende storleik. Når det gjeld fysisk areal og bestand (storleik på samlinga) er biblioteket blant dei minste. Eit godt mediebudsjett har vore viktig for å sikre at tilbodet likevel har kvalitet, allsidigheit og aktualitet (jf. Folkebibliotekloven). Den store bredda har vore ivaretatt gjennom eit interkommunalt samarbeid med Stord og Fitjar folkebibliotek.

Den generelle tendensen på nasjonalt nivå er auke i både besøk og utlån for barn og unge. Samstundes er det slik at leseferdigheitene og leselysta hos norske barn er vesentleg lågare enn før (PISA, PIRLS, Leselyststrategien 2024-2030). Biblioteka kan ikkje snu denne trenden åleine og samarbeid på tvers blir viktigare enn før.

Samarbeid med helsestasjon (Bokstart) og barnehage (Berenettbiblioteket) er så smått i gang. Slike tverrfaglege samarbeid inngår i regjeringas satsing på leselyst «*Sammen om lesing - Leselyststrategien 2024-2030*». Nøyaktig kva økonomiske insentiv som vil følgje med satsinga er enno litt uklart. Sannsynlegvis vil det vere snakk om prosjektbaserte tilskotsordningar, og i liten grad tilskot til drift.

Folkebiblioteket er no også meir involvert i samlingsutviklinga på Uggdal og Onarheim, som følgje av at kommunen har fått tilskot til skulebibliotek frå UDIR. Tilskotet til personalressursar på kr. 525 000 gjeld ut 2025. Deler av tilskotet vert nytt til lesestimulering for barn på SFO.

Når ein ser på framskriving av inntekter og utgifter dei komande åra, er det klart at også lovpålagte tenester som folkebiblioteket hamnar under press.

Forslag til framtidige justeringar bibliotek:

Ein kan fjerne posten for ekstrahjelp (10300), som har blitt brukt til å dekke ferievikarar. Dette vil føre til redusert opningstid for biblioteket i sommarferien. Biblioteket har hatt godt besøk i ferien, mykje takka vera arrangementet "Sommarles", og utlånet i juli 2024 var på 745 bøker.

Fjerne posten for konsulenttenester (12700), som har blitt brukt til honorar i forbindelse med arrangement. Arrangement og aktivitet er ein lovpålagt del av biblioteket sine tenester, så det er ikkje mulig å kutte denne delen av drifta. Samtidig kan arrangement i større grad utløyse eksterne tilskot, og eit tettare samarbeid innan kulturområdet kan styrke kommunen sin innsats på aktivitetsfronten. Dette gjer rom for samskaping, nytenking og kreativitet.

Redusere mediebudsjettet. Dette inneber at det ikkje vert sett av ein eigen pott til å fornye boksamlingane på Onarheim og Uggdal, og litt mindre til Tysnes skule. Samtidig bidrar dette mediebudsjettet til å oppretthalde dei lovpålagte kjerneoppgåvene på ein tilfredsstillande måte, både for unge og vaksne brukarar.

Nasjonalbibliotekets arbeid med nasjonal digital infrastruktur kan moglegvis bidra til å flytte utgifter vekk frå den einskilde kommunen, på e-bøker, e-lyd, nettsider og andre formidlingsløysingar. Regjeringa si satsing på leselyst kan også styrke innkjøpsordningane for skulebibliotek.

Utlån per innbyggjar

År	2023	2022	2021	2020
Norge	2,5	2,37	2,08	1,81
2000-4999 innb.	3,02	2,95	2,67	2,31
KOSTRA- gruppe 2	2,68	2,69	2,22	1,93
Tysnes	3,1	3,02	2	1,84

Løns- og medieutgifter per innbyggjar

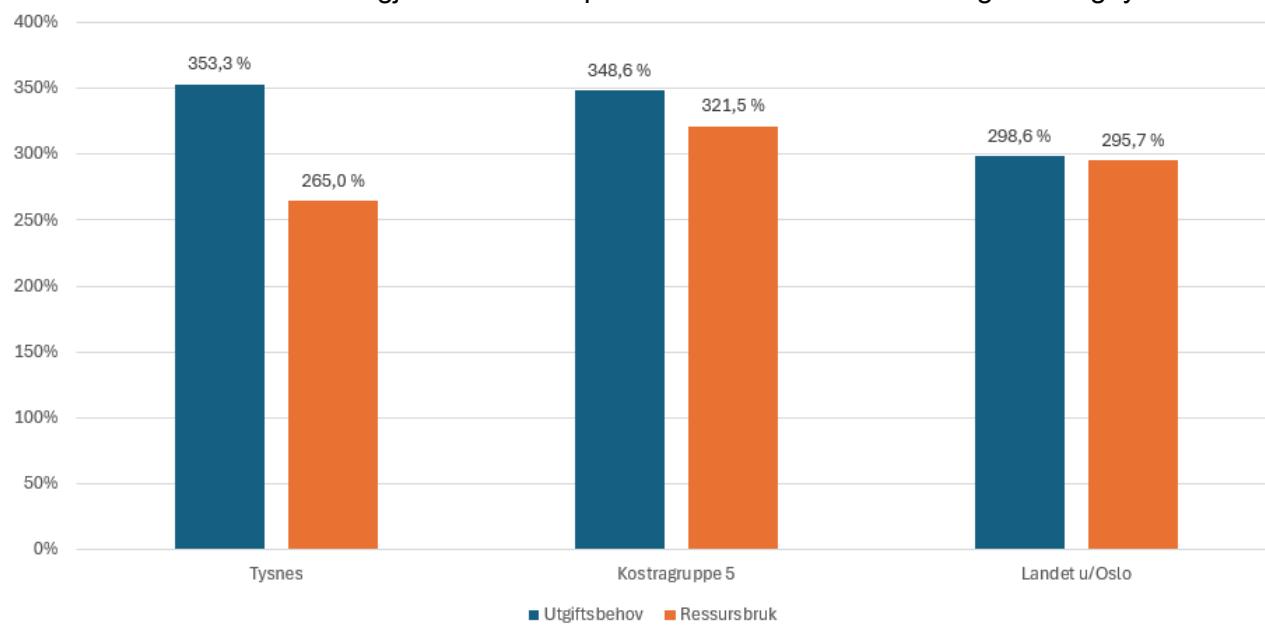
ÅR	2023	2022	2021	2020
Norge	293,07	276,37	268,1	257,03
2000 – 4999 innb.	373,82	361,34	341,42	320,7
KOSTRA-gruppe 2	292,53	290,07	277,65	265,54
Tysnes	279,28	363,19	329,23	251,5

4.3 Helse- og omsorg – hovudkapittel 1.3

	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
SUM HELSE OG OMSORG	105 805 934	103 245 888	2,5 %	114 866 739

Helse og omsorg har i år eit budsjettforslag som syner ei auke på 2,5 %. Denne auken er sett opp i mot budsjett for 2024. Det vart ikkje gjort justeringar i revidert budsjett 2024 for helse og omsorg. Auken i årets budsjett er direkte knytt til innkjøp av ekstern arbeidskraft og auke knytt til lønnsoppgjer. Rekrutteringsutfordringar og lite tilgang på arbeidskraft gjer at me framleis må nytte ekstern innleige. Det er vidare sett av midlar til velferdsteknologi og digital utvikling innan sektoren, i tråd med strategiplan for leve hele livet, og demografiutfordringane me vil møte i tida som kjem. Tysnes kommune har eit høgare utgiftsbehov samla sett for helse og omsorg samanlikna med landsgjennomsnittet, men nyttar samstundes mindre ressursar enn landsgjennomsnittet på disse tenestene. Helse og omsorg yter i stor grad lovpålagte tenester, som skal sikre at

innbyggjarane sine grunnleggjande behov vert dekkja. Me må i tida framover utvikle tenestene vore i retning av å svare på demografiutfordringane og redusert økonomisk handlingsrom. Det stiller auka krav til meir effektiv nytting av tilgjengelege ressursar – både personellmessige og økonomiske ressursar.

Figur: Samla utgiftsbehov og ressursbruk for områda helse, pleie og omsorg, og sosiale tenester. Oversikt over det enkelte område kjem under eigne punkt.

4.3.1 Administrasjon

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. budsjett 2024	Reknskap 2023
3000	Helse- og sosialadministrasjon	2 136 374	2 448 870	-12,8 %	670 823

Reduksjonen innanfor helse- og sosialadministrasjon fra 2024 til 2025 er knytt til at fjarårets avsetning til velferdsteknologi, er flytt til høvesvis Tysnes omsorgssenter og heimetenesta, i tillegg til noko forventa reduksjon knytt til driftsavtalar i samanheng med overgang til IKT Nordhordland (IKTNH).

Innføring av velferdsteknologi er forankra i samfunnsdelen i kommuneplanen, der det under pkt. 2.2.3 «Strategiar helse/pleie og omsorg» m.a. står: «*Tysnes kommune skal nytta ny teknologi til å frigje og omdisponera ressursar i tenestene for å styrkja kvalitet*». Vidare er det forankra i «Handlingsplan for eit aldersvenleg Tysnes»: I innsatsområde 5 står det m.a. under «Helsehjelp og samanheng i tenestene»: «*..nytte velferdsteknologiske løysingar som sikrar samhandling og personsentert omsorg*».

Demografiutviklinga understøtter behovet for å nytte teknologi der det er hensiktsmessig, for å frigjere ressursar til direkte pasientarbeid der teknologi ikkje er ei løysing. Å nytte velferdsteknologi kan ikkje erstatte hender og omsorg, men kan gi andre gevinstar, som t.d. auka kvalitet, spart tid og unngått eller utsett kostnader. Den største gevisten av velferdsteknologi vil vere at kommunen kan auke omsorgskapasiteten sin; gi tenester til fleire eller auke kvaliteten på tenestene – utan å nødvendigvis auke utgiftene (t.d. personell). For brukarane vil dei største gevinstane vera knytt til auka oppleving av friheit, meistring, sjølvstende, verdigheit og fleksibilitet i kvardagen. Dei kan oppleve å komme enklare i kontakt med dei tilsette, samstundes som responsida kan bli redusert.

Det er utarbeida nasjonale tilrådingar om bruk av velferdsteknologi (Helsedirektoratet, 2019). Tysnes Kommune har per i dag tryggleiksalarmer som ein del av tilbodet om helse- og omsorgstenester. Det vert også nytta sensormattar og fallsensorar, men dette er ikkje systematisert.

Me ønskjer å ta i bruk sensorteknologi/digitalt tilsyn, elektronisk medisineringsstøtte og varslings- og lokaliseringsteknologi i nær framtid, og har sett av 500 000 i investeringsbudsjettet til dette føremålet for 2025, og 200 000 i driftsbudsjettet, fordelt på omsorgssenteret og heimetenesta. Ved overgang til IKT Nordhordland, vil me få tilgang til deira avtalar om anskaffing til velferdsteknologi. IKT Nordhordland har ei eiga avdeling for digitalisering og innovasjon (DI), som arbeider med felles anskaffing, innføring, utvikling og implementering av nye digitale tenester og løysningar. Her vil Tysnes kommune få drahjelp til arbeidet med innføring av velferdsteknologi. Det må likevel i stor grad nyttast eigne ressursar,

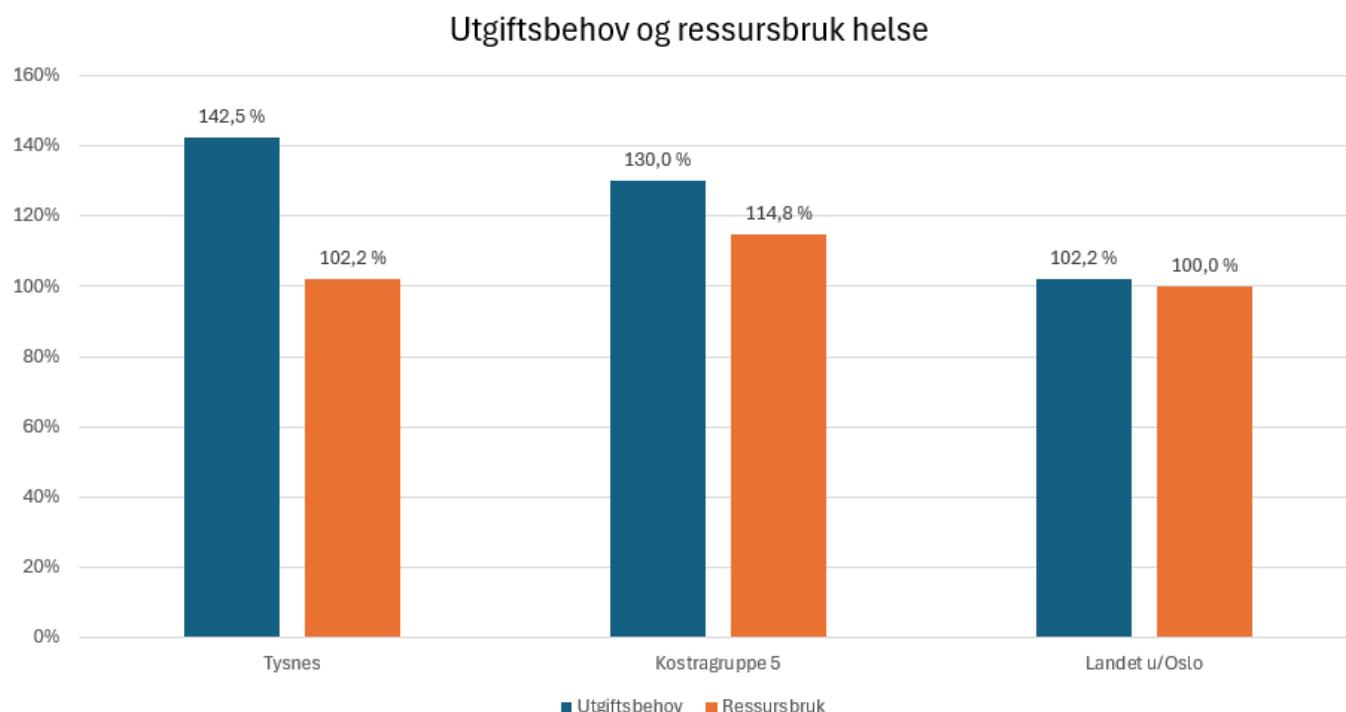
for å sikre samordning, utarbeiding av rutinar og oppfølging av prosesser (prosjektarbeid). Kostnaden som er budsjettert på drift er forventa kostnad for eitt kvartal, årskostnad vil kunne bli om lag kr. 800`.

Det neste året vil krevje ressursar i fleire einingar ved overgang til IKT Nordhordland og deira programportefølje. Det vil krevje tid for lokale ressursar til planlegging, opplæring og overføring mellom systema.

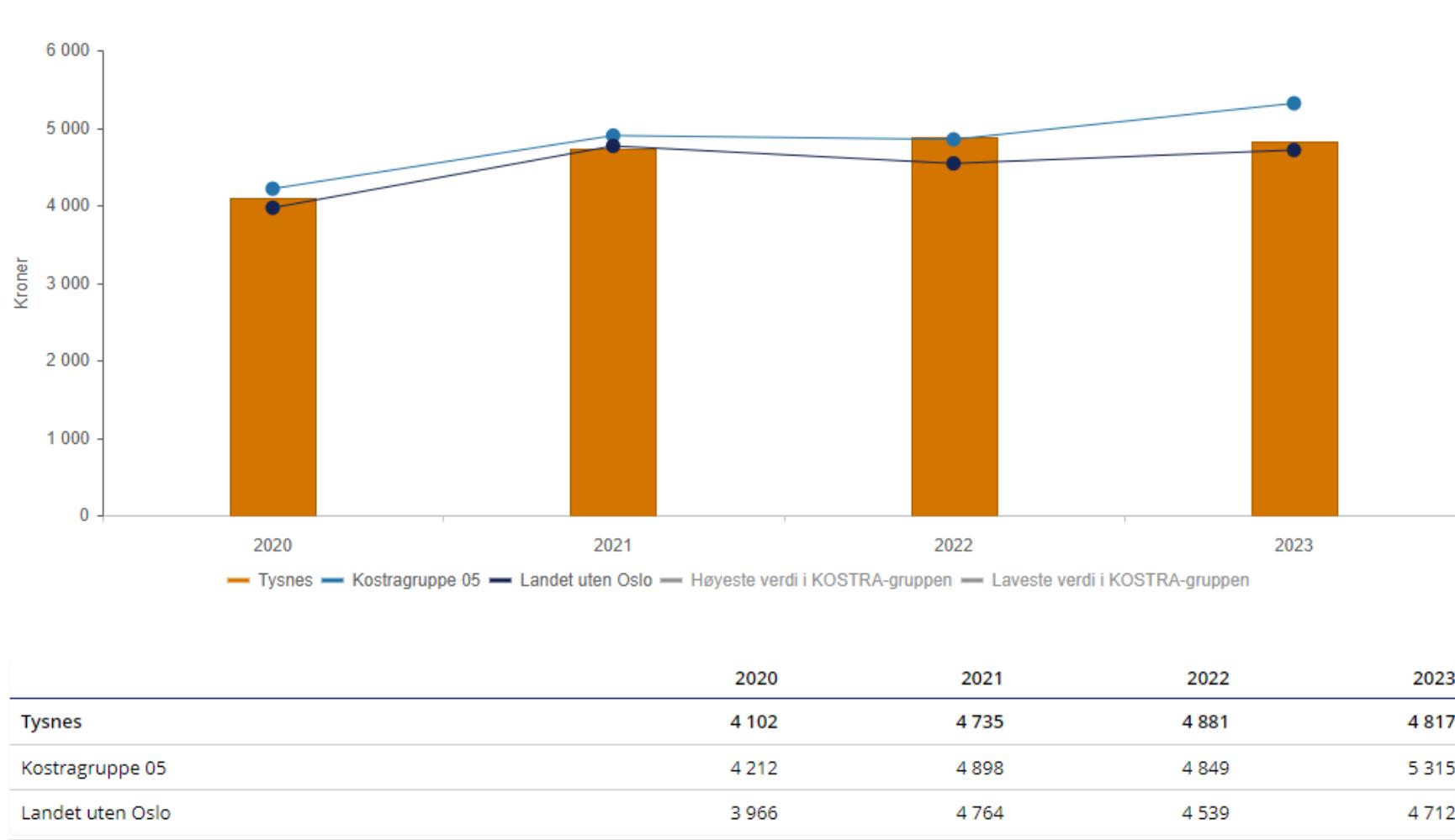
Det må gjerast hardare prioriteringar knytta til kurs/konferansar det neste året. Kurs som er naudsynte for å oppfylle krav/ivareta forsvarleg tenesteutøving må prioriterast.

4.3.2 Helse - data

Til helse ligg fleire funksjonar og ansvar. Helse dekker legetenester, jordmor, helsestasjon, psykisk helse, fysio- og ergoterapi. Frå mars 2024 vart organisasjonsendring iverksett, der helsestasjon, psykisk helse, fysio- og ergoterapi saman dannar eining for førebyggjande og helsefremjing. Tilsvarande er legetenester og jordmor plassert samla i eiga eining.

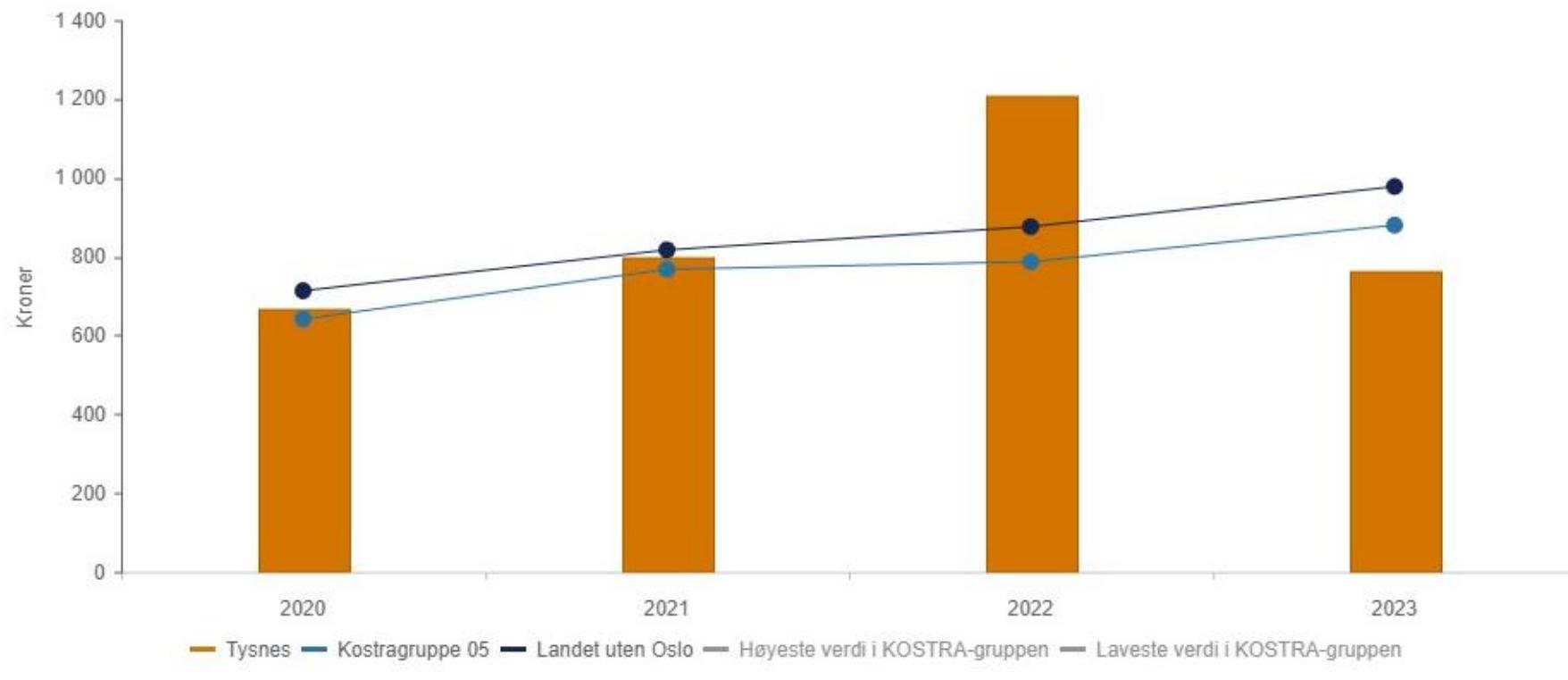

Figur: Tilhøve mellom utgiftsbehov og ressursbruk i helse. Ut frå figuren så vert det tildelt mindre ressursar til helse enn kva utgiftsbehovet skulle tilsei.

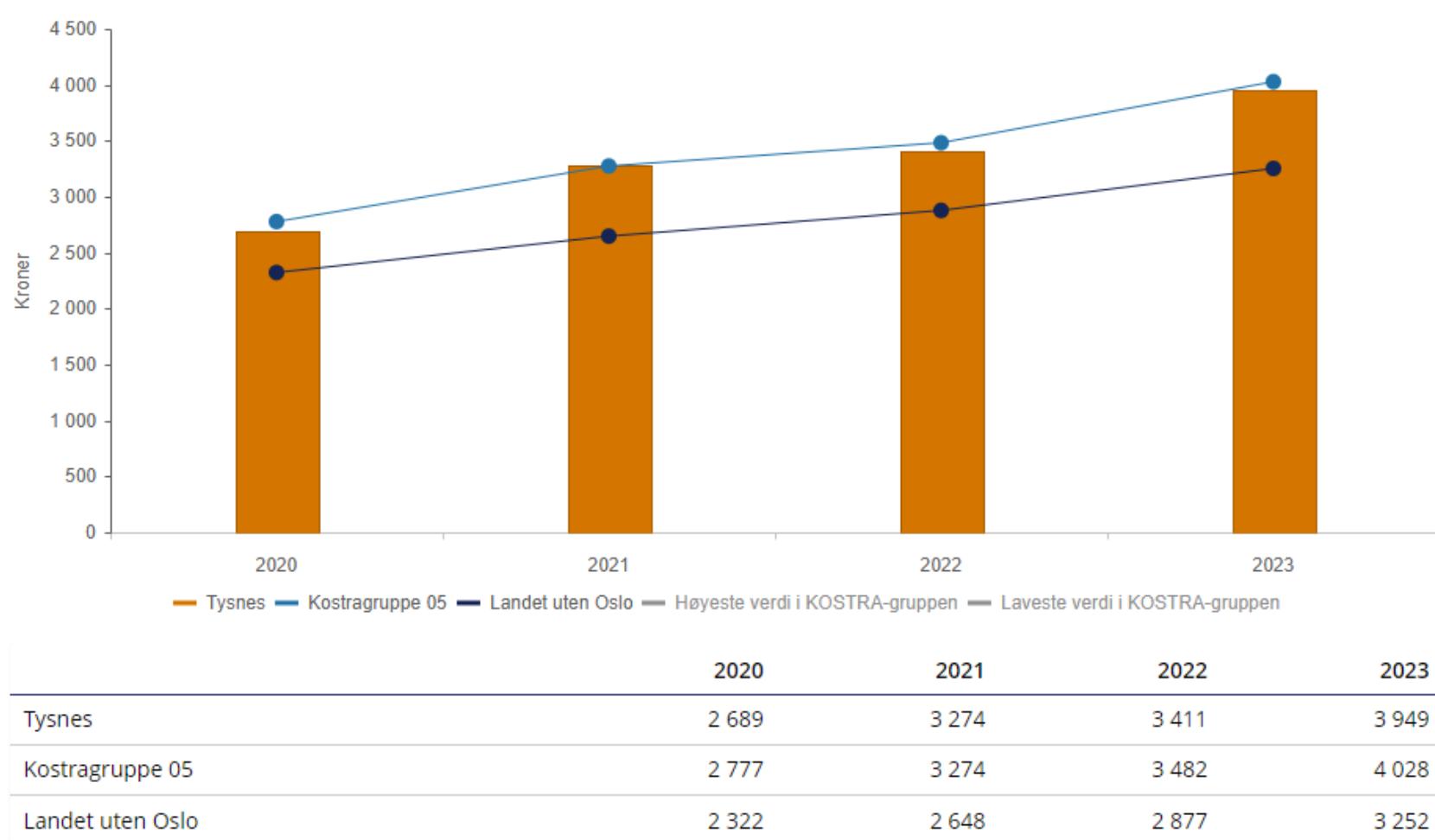

Figur: Netto driftsutgifter per innbyggjar til kommunehelse, korrigert for utgiftsbehov og inflasjon.

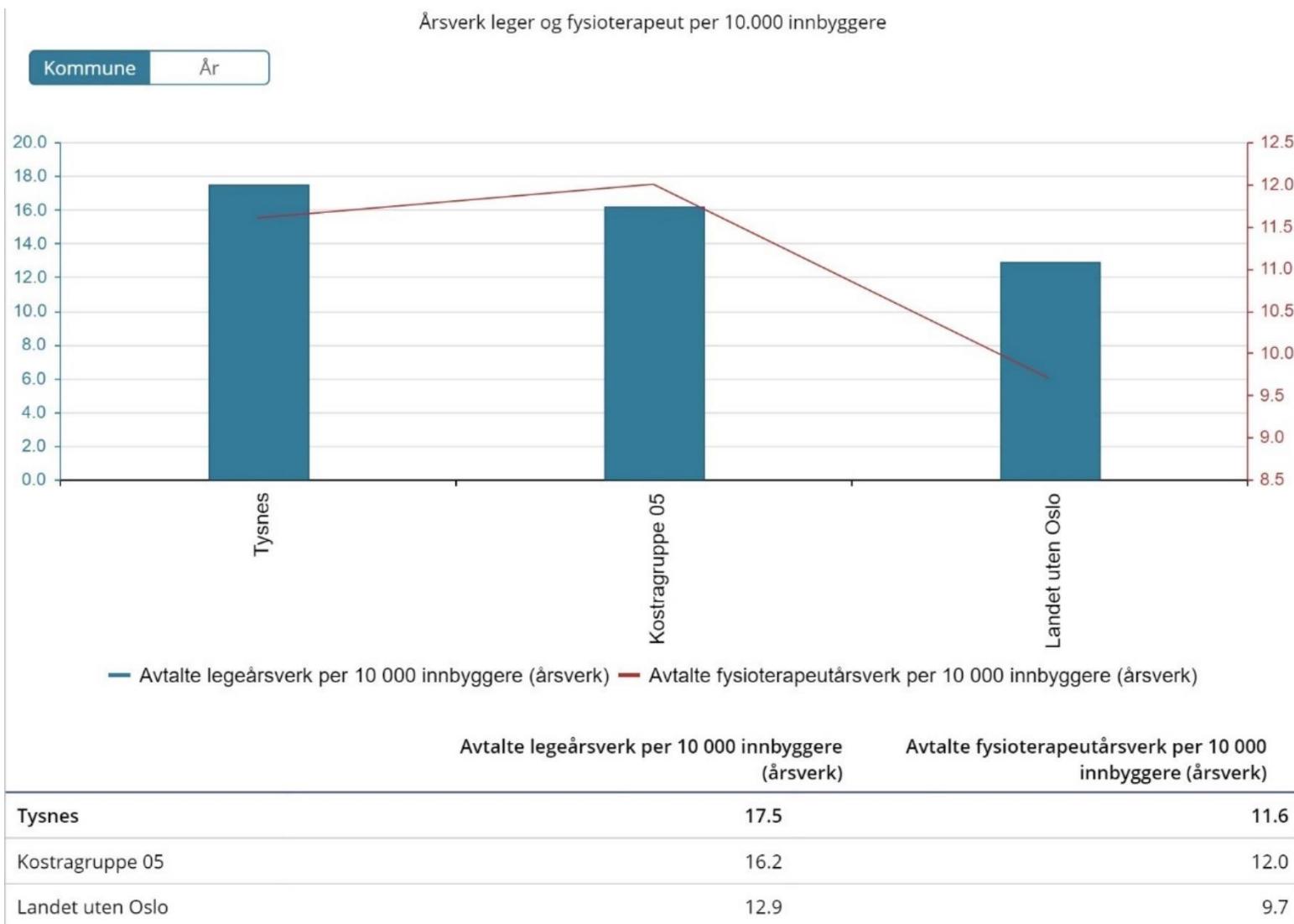
Med desse justeringane nyttar Tysnes kommune kr. 4817 kroner per innbyggjar. Dersom det ikkje vert lagt inn korrigering er den faktiske netto driftskostnaden per innbyggjar kr. 6865 per år.

Figur: Netto driftsutgifter til førebygging, helse- og skulehelseteneste per innbyggjar

Figur: Netto driftsutgifter per innbyggjar til diagnose, behandling, Re- og Habilitering

Figur: Avtalte årsverk lege og fysioterapi per 10 000 innbyggjarar

4.3.2.1 Helse

Til helse ligg offentleg legearbeid og legekontor under eining helse, og helsestasjon, fysio-, ergoterapi, psykiatri og psykisk helse barn og unge, ligg til eining for førebygging og helsefremjing. Endring i organisasjonsstruktur vart iverksett i 2024.

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev.budsjett 2024	Reknskap 2023
3100	Offentleg legerabeid	797 141	787 970	1,2 %	2 859 (resten ført under legekontor)
3110	Legekontor	10 861 932	7 953 531	36,6 %	9 842 271
3205	Førebyggande eining	9 918 466	-	-	-
	SUM	21 577 539	8 741 501		9 845 130
	3120 Helsestasjon (inkl.jordmorteneste)		1 640 227		1 708 252
	3130 Fysioterapi		1 794 247		1 911 403
	3140 Ergoterapi		1 031 948		900 717
	3370 Psykiatri		2 713 857		2 927 680
	2910 Psykisk helse barn og unge		1 850 756		1 401 018
	SUM		9 031 035		8 849 070
	SUM		17 772 536		18 694 200

Ansvar 3100 Offentleg legearbeid/ Ansvar 3110 legekontor

I 2024 vart det gjennomført ei organisasjonsendring, slik at legekontoret kan ha fokus på operasjonell drift. Me er for tida i rekrutteringsprosess av kontorleiar for legekontoret. Etter organisasjonsendringa, ligg også jordmortenesta innunder legekontoret. Ny jordmor er på plass frå desember 2024. Kommuneoverlege er einingsleiar for legekontor og legevakt.

Det er gjort endring innan avløning av leger som gjer kommunen i betre stand til å rekruttere kvalifiserte legar, og som stimulerer til utdanning og til rett ressursbruk, både ved legekontoret og på legevakt. Dette er eit grep som medfører ei auka ressursbruk og også forklarer ein vesentleg del av auken frå 2023 til 2024. Endringa var iverksett halvvegs i 2023. Styrkinga skal sikre forsvarleg, berekraftig operasjonell drift. Full stilling som jordmor gir ein årseffekt på om lag kr. 850 inkl. sosiale avgifter. Med ca 20 fødslar i året vil det å leggje jordmor til legekontoret kunne gi auka fagleg kompetanse generelt hos legane og legevakt, og samstundes gi legekontoret ein ressurs i den generelle drifta.

Lønsbudsjettet for legekontoret vert vidareført med 4 legeårsverk, inklusiv turnuskandidat, alle i fastlønsstillingar. Det er vurdert å setje inn ein lege som delelistelege som ein rein styrking. Dette årsverket er tenkt å ta unna auken i rapportering, oppfølging av digitale henvendingar og krav til dokumentasjon, samt at det er eit rekrutteringstiltak for å sikre kvalifisert personale i forkant av aldersavgang. Dette vert ikkje prioritert å iverksette i 2025 grunna den økonomiske situasjonen kommunen no er i. Me har redusert innleige frå kr. 2,1 i 2023 budsjett, til kr. 1 mill i budsjett for 2024 og 2025. Dette må sjåast i samanheng med at me har endra lønssystem for legevakt med mål om å klare å dekke større del av vakt utan å nytte innleige. Tiltaket er naudsynt om me i fortsetjinga skal kunne oppretthalde eigen legevakt, men vil også kunne føra til lengre ventetider for legekonsultasjon.

Vaktavtale for legar er fullstendig endra og me har gått frå ei løysing der legane får ein liten fastgodtgjersle, men at dei sjølv tar alle eigenandelar og Helfo-refusjonar på legevakt til ei løysing med ei høg fast godtgjersle og at kommunen mottek eigenandeler og Helfo-refusjonar også på vakt. Ved årsslutt 2024 ligg ein an til å ha betalt ut løn for legevakt på i overkant 6,3 millionar. Den nye legevaktavtalen har i år fått fullårseffekt (oppstart sept. 2023). Dette er bakgrunnen for den store endringa samanlikna med reknskap 2023 og budsjett 2024. Ny vaktavtale medfører betydeleg kostnadsauke. Legevaka betener deler av Kvinnherad, og denne avtalen gir oss ein estimert refusjon på 2,4 mill. Kvinnherad etter avtale skal dekke ca 1/3. av den årlege kostnaden.

Budsjettet for legekontor viser ei total auke på 36%, inkl. legevakt. Budsjettet er no realistisk samanlikna med tidlegare budsjett.

I påvente av å få tilsett kontorleiar, blir det nytta kjent konsulent for å ivareta denne funksjonen. Dette blir sett som naudsynt for å sikre kontinuitet ved legekontoret. Budsjettet er justert med kostnad for konsulent, og budsjettet med tilsetjing av kontorleiar estimert frå mars 2025. Full årseffekt kontorleiar vil vere omlag 850' inkl sosiale utgifter.

Gjennom avtalen med Sunnhordland interkommunale legevaktcentral, må Tysnes dekke utgift til naudnett, med estimert kostnad kr 120'. Driftsavtalar knytta til IT har vist seg å vere dyrare enn tidlegare budsjettet. Det er her lagt inn ei auke sett mot budsjett for 2024, samstundes som det er ein reduksjon frå kva som er ført i reknskapet for 2023. Her vil overgang til IKT Nordhordland kunne påverke dei reelle tala for 2025.

Ansvar 3205 førebyggjande eining

Frå 2025 blir ansvar 3120 Helsestasjon, 3130 Fysioterapi, 3140 Ergoterapi, 3370 Psykisk helse og 2910 Psykisk helse barn og unge, samla under felles ansvar 3205 Førebyggande eining. Det nye ansvaret vil så vere delt i 3 ulike funksjonsområder: 2320: Helseførebygging (Helsestasjon), 2410: Diagnose, behandling og rehabilitering (Ergo/fysio), og 2348: Anna førebyggande arbeid (Psykisk helse). Det vil på denne måten vere enklare å få oversikt over forbruk, og gi større moglegheit for å sjå potensielle innsparingsområder (stordriftsfordel). Potensial til innsparing kan ein finne i felles kursbudsjett, innkjøp t.d. knytt til tiltak som «Treffstaden», «Gaminggruppe» og Dagsenter for psykisk helse, og lisensar fagsystem. Sistnemnde må sjåast i samanheng med innlemming i IKT Nordhordland.

Tiltaksarbeidar skal nyttast på tvers av førebyggande eining og barneverntenesta. Førebyggjande eining har 10,2 årsverk.

Tenestene som ligg under førebyggande eining, er viktige førebyggjande tenester som dei siste åra har hatt ein auka fagleg sårbarheit. Vanskår med rekruttering av helsepersonell har vist seg også i desse tenestene, og det har vore særsvanskeleg å rekruttere vikarar ved ulike permisjonar. Ei samorganisering gjer at deler av sårbarheita kan kompenserast på tvers av tenestene. Eininga skal gi eit større fagmiljø innan førebygging, og skal tene og samarbeide med andre einingar. Eininga har einingsleiar, som skal sikre heilsakaplege førebyggjande tenester for innbyggjarane, betre samhandling mellom tenestene og god oppfølging av dei tilsette

Tenestene i eininga gir tenester til eit bredt spekter av innbyggjarane; Mange barn og unge har samansette utfordringar, som krev samarbeid og koordinering mellom barn, føresette, barnehage/skule, helsetenester frå kommunen og spesialisthelsetenesta, eller andre eksterne aktørar. Vidare vil ei stadig aldrande befolkning gi meir skrøpelegheit og kompleksitet i helseutfordringar og hjelpebehov blant dei eldre. Denne gruppa bur i støtte grad i heimen utan funksjon til å ivareta eigenomsorg, og har varierande grad av pårøranderessursar. Dette utfordrar tenestene, både helsetenesta dei skal ha, men òg koordinering og samarbeid for å sikre til heilsakaplege tenester. Vedtaksbasert helseteneste kan bli svært omfangsrik, kompleks og ressurskrevjande. Dette stiller store krav til samarbeid og koordinering, for å sikre fagleg forsvarlege tenester og effektiv ressursbruk.

Fysiotrapidekninga i kommunen er god, samanlikna med andre kommunar når ein ser på det totale tenestetilbodet i kommunen. Me har 1,5 stillingar til kommunal fysioterapi, og 190 % private fysioterapeutheimlar, fordelt på tre fysioterapeutar, med driftstilskot frå kommunen. Her kan

ein ved høve vurdere å dra inn privat avtale til fordel for å auka deltidsstilling innan kommunalt tilsett fysioterapeut. Det har tidlegare, og også i år vore fremja forslag om turnusfysioterapeut. Det vil kunne forebyggje ei sårbar teneste blant fysio- og ergoterapi tenesta som består av få personar. Fysioterapeut har også høve til å formidle hjelpemiddel ved fråvær i ergoterapitenesta t.d. På grunn av god dekning, og naudsynte prioriteringar er ikkje dette stetta i årets budsjett. Fysioterapitenesta har synt til gode resultat med grupper, og vil fortsetje med tverrfagleg samarbeid med psykisk helse og gi ulike gruppetilbod, som t.d. parkinsongrupper, hjartetrim og psyko-edukasjon og kroppsleg arbeid. Vidare ønskjer fysioterapitenesta å samarbeide med skulehelsetenesta om tilbod til 8. klassingar om «Kroppen sett i eit fungerande system», med mål om reoppstart vår/haust 2025. Tilboden har mellom anna bakgrunn i arbeid med psykisk helse for ungdomane. Fysioterapi for barn og unge har moglegheit til å følgje opp barn og unge som treng fysioterapi i skulane sine lokaler på faste dagar, med eit godt fysioterapeut-foreldre-lærar samarbeid.

Ergoterapi er ei lovpålagt teneste etter kommunehelsetenestelova, og Tysnes kommune har ergoterapeut tilsett i 80% stilling. Ergoterapeut har ei nøkkelfunksjon i vurderingar knytt til å bu heime med aldersrelaterte og/eller somatiske utfordringar. Vidare er ergoterapeut ein viktig ressurs sett i samanheng med auke i aldersgruppa over 80 år, behov for kvardagsrehabilitering og betring av funksjonsnivå/kompensererande tiltak. Kvardagsrehabilitering er ei satsing innan strategiplan for *Leve hele livet*. Med dette som bakteppe, saman med eit ønskje om å redusere talet deltidsstillingar i kommunen er det frå helse og omsorg fremja forslag om å auke ergoterapeutstilling frå 80% til 100%. Ergoterapeut har hovudansvar for å formidle hjelpemiddel. Tenesta vert ofte kopla på for seint i høve til å kunne førebyggje for negativ utvikling, derav har brukarane ofte behov for større/meir inngripande hjelpemiddel enn om ergoterapi tenesta hadde vore kopla på før. Ergoterapeut kan i stor grad bidra til tilrettelegging i eigen bustad og til å oppretthalde funksjonsnivå, før det er behov for tyngre hjelpemiddel. Ei auka ressurs vil gjer at fleire kan få kjennskap til, og tidlegare hjelp av tenesta. Eining for førebyggjande tenester har fått tildelt oppgåva å ivareta demenskoordinator funksjon, utan at det er tildelt øyremerka ressursar til dette. Ergoterapeut har kompetanse innan demens, sit i kommunalt hukommelsesteam, og bidreg til utgreiing av demens sjukdom. Dette er ein sjukdom som er aukande i befolkninga, også i Tysnes kommune. Større tilgang til ergoterapeut, vil kunne bidra til å møte det auka behovet. Det ligg føre ei utgreiingssak i å bli eit demensvennleg samfunn, der også denne kompetansen og ressursen vil vere relevant å kople på.

Vidare er ergoterapeut utfyllande samarbeidspartner til fysioterapitenesta, under dette rehabilitering, habilitering og oppfølging av barn og unge, samt ein støttefunksjon for open omsorg. Kommunen kjøper tenester av Tysnes Industri til hjelpemiddelformidling, reparasjon og oppbevaring. Til denne funksjonen er beløp vidareført, tilpassa frå årets forbruk.

Psykisk helse vert vidareført med same stillingar som i 2024, etter styrking i 2023. Tenesta syner til ei auke i talet tenestemottakarar over tid, tenestemotakarane er fleire, og me kan sjå ein vriding mot rus som diagnose eller følgje av diagnose. NAV nemner også i sitt budsjettinnspel at dei ser ein auke i rusrelatert oppfølging i deira portefølje. Innanfor psykisk helse for barn og unge er det føresett vidare drift som i dag, men

området er styrkt ved at ny einingsleiar er ført på dette ansvaret. Innan psykisk helse er det potensial for betre utnytting av ressursar og kompetanse. Også involvering av andre faggrupper, t.d. fysioterapeut, vil vere med å styrke tilbodet til denne gruppa.

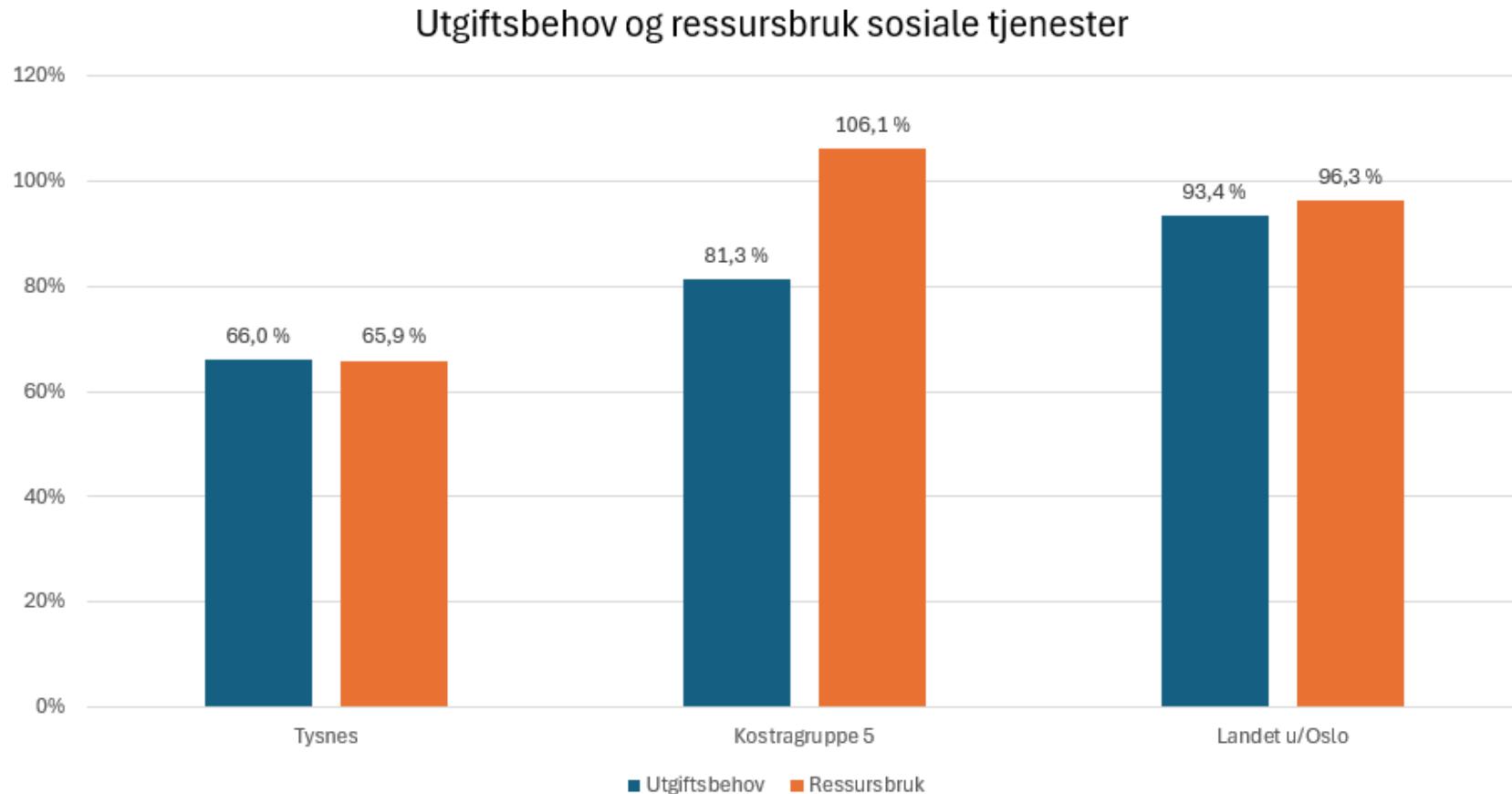
Det er frå tenesta komme innspel på å auke tilbodet ved treffstaden for vaksne, t.d. tiltak frå aldersgruppa 25 – 75. Det er fremma forslag om ein auke i 20% stilling for å ivareta dette. Me finn ikkje rom for å stette dette forslaget i inneverande år, men viser til skiping av eining for førebyggjande og helsefremjande tenester, som har fått tilført eit årsverk.

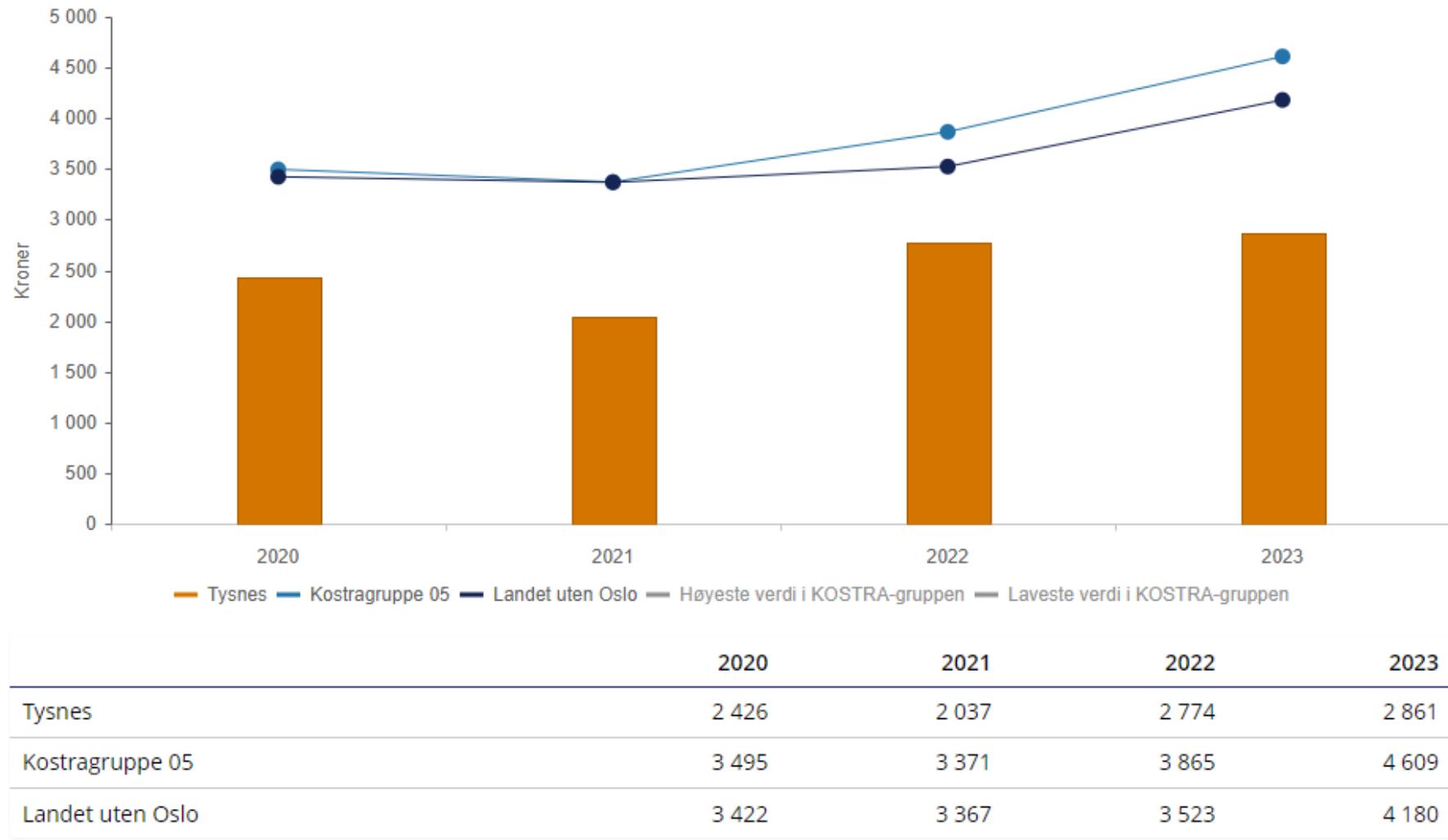
I budsjett er det lagt inn kostnad til kjøp av psykologtenester for å ivareta rettleiing, men også noko plan og systemarbeid. Det er sett av kr. 200` til dette føremålet, det same som føregåande år. Me har så langt i år eit forbruk som svarer godt til avsett sum. Me har fått gode tenester, med fokus på utvikling og rettleiing i tenestene. Kommunane skal handtere lettare til moderate psykiske vanskar hos befolkninga. Einingsleiar i førebyggande eining, melder samstundes om ei auke i meir samansette og utfordrande psykiske vanskar. Dette samstundes som ein ser at fleire har relativt alvorlege og hemmende symptom før dei kjem inn i spesialisthelsetenesta. Det er utfordrande å ha kompetanse og kapasitet til å fullt ut møte og ivareta desse utfordringane i befolkninga. Styrka psykologkompetanse i brukar-retta arbeid ville derfor vore ein styrke. Dette blir ikkje prioritert i budsjettet for 2025.

Helsestasjonen har i 2024 vore budsjettert med 2,3 årsverk som helsesjukepleiar. Dette er ei mellombels styrking for å sikre at me får utført lovpålagnede tenester, i ei tid der det er utfordrande å rekruttere utdanna helsesjukepleiar. Det er i utgangspunktet lagt til grunn 2 årsverk som helsesjukepleiar. Jordmor låg tidlegare under helsestasjon, men er frå 2024 flytta over i eining helse/legekontor.

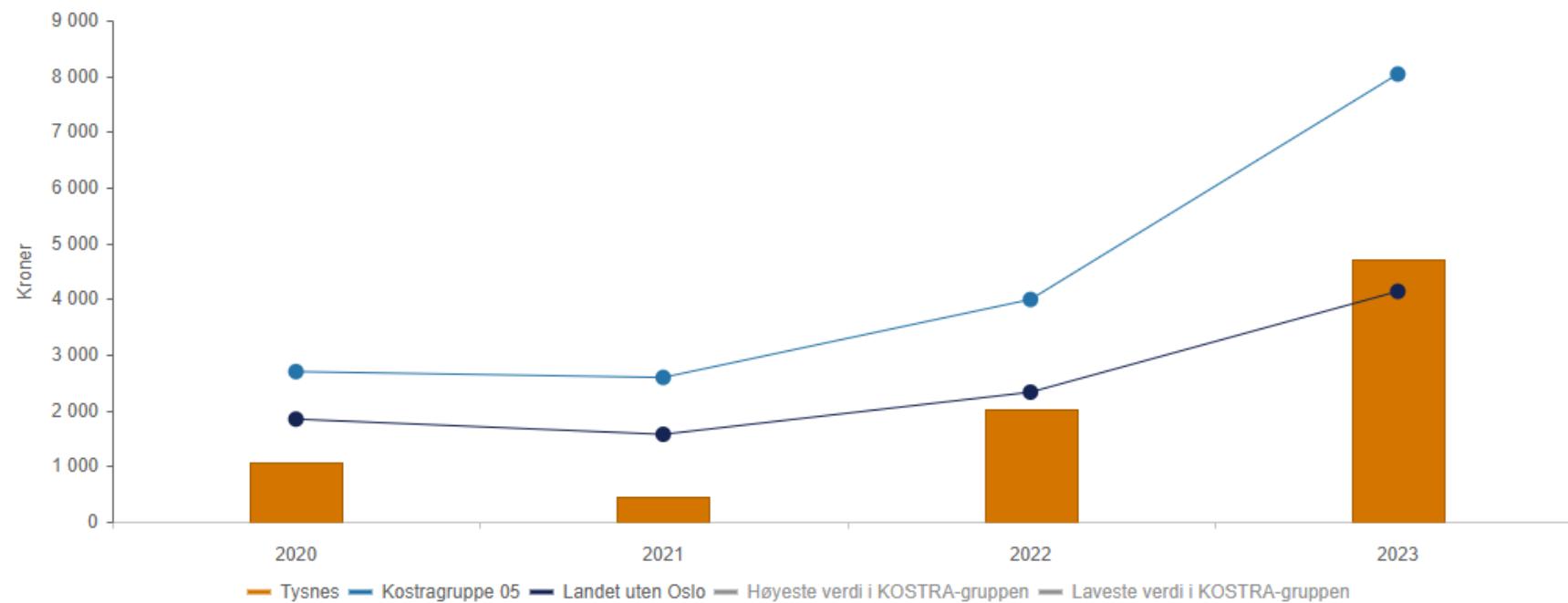
4.3.3 NAV – sosiale tenester – Data

Nav er ei eiga eining, og har ansvar for sosiale tenester, og mottak og oppfølging av flyktingar. Utgiftsbehov knytt til sosiale tenester og ressursbruk ligg markant under snittet for Kostragruppe 05 og landet u/Oslo.

Figur: Netto driftsutgift til sosialteneste per innbyggjar

Figur: Tilskot integrering per innbygger

Figuren over viser kor mykje tilskot kommunen mottar frå IMDI, som er basert på antal busette flyktningar. Tysnes har i 2023 tatt i mot eit større tal flyktningar enn det ein har i Landet u/Oslo, men færre enn samanliknande kommunar. Kommunen har samstundes hatt ein auke i kostnad som følgje av busetjing og oppfølging.

4.3.3.1 NAV – sosiale tenester

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. Budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Reknskap 2023
3200	Sosiale tenester	3 874 724	3 818 167	1,5 %	4 401 422
3210	Mottak flyktingar	-4 851 126	-2 145 622	126,1%	-6 022 904
	Sum	- 976 402	1 672 545	48,4 %	2 615 190

Ansvar 3200 Sosiale tenester

I budsjettet for 2025 er det føresett at me vidareførar dagens stillingar og nivå innan tenesta.

Yting til livsopphald er vidareført. NAV låner inn midlar til startlån frå Husbanken for vidare utlån til personar som oppfyller vilkåra for startlån eller finansieringsbevis. Finansieringa skal bidra til gode løysningar for personar som er vanskelegstilt på bustadmarknaden, for å sikre at dei kan bu trygt og godt. I 2023 registrerte ein relativt stor auke i søknader om startlån, og midlane avsett i 2023 vart nytta fult ut. Så langt i 2024 er det utbetalt totalt 5,7 mill gjennom denne ordninga, og det er per oktober 2024 11,5 mill ubrukte lånemidlar. Det er ønskjeleg å gjennomføra nytt låneopptak på ytterlegare 5 mill. avsett til dette – i tillegg til gjenståande beløp frå 2024.

Det er budsjettert med kr. 200` i tilskot til lån og/eller tilpassing av bustad, desse midlane vert finansiert gjennom bruk av bundne driftsfond.

Tysnes kommune er medeigar i Krisesenter Vest IKS som vart etablert i 2011 og eigast av 16 kommunar. Krisesenteret dekkjer eit lovfesta krisesentertilbod for disse kommunane. Tilboden er regulert i Lov om kommunale krisesenter. Lova pålegg alle kommunar å ha eit trygt, midlertidig krisesentertilbod til personar som er utsett for vald eller truslar om vald i nære relasjonar. Dette gjeld både døgn og dagtilbod, og råd/rettleiing. Kommunens eigenbetaling vert kvart år regulert, og for 2024 er vår eigenbetaling 257 000,- Denne summen kan auka, som følgje av at det er vedteke å bygge nytt krisesenter. Kommunane er involvert i denne prosessen og førebels tilbakemelding er at Krisesenteret må sjå på moglegheiter for å redusere utgiftene til bygget.

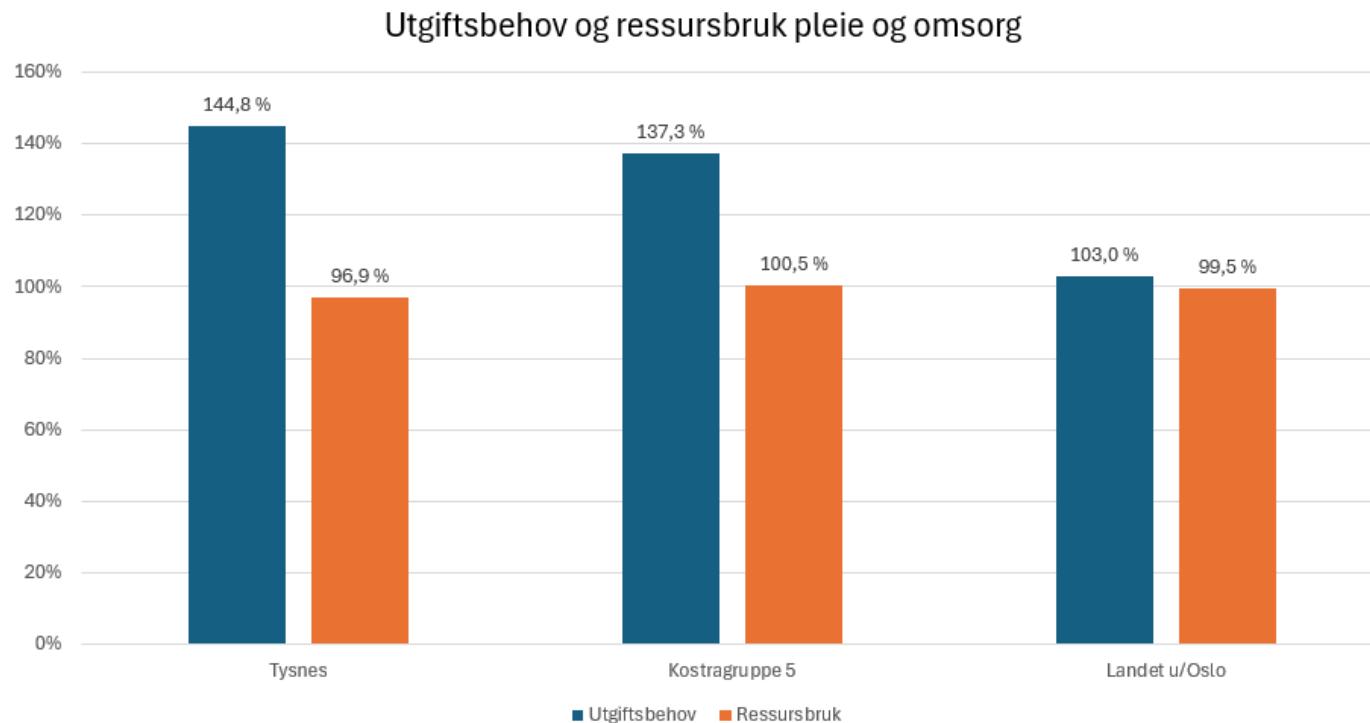
Det blir meldt om auke innan rus/psykiatri/ungdom som står utanfor. NAV leiar peiker på eit aukande behov i kommunen vår for oppfølging av menneske med rusutfordringar. Dette er eit spennande felt å jobba med og krev at nokon har kapasitet til å jobbe meir systematisk med det. Det er samarbeid mellom NAV og psykisk helse, og det må arbeidast vidare med å styrke førebygging og samhandling om desse brukarane, og sikre tydeleg ansvarsfordeling.

NAV har dei siste åra sett auke i sosialhjelp som følgje av dyrtida; dette ser ein t.d. gjennom auka tal på gjeldsrådgjeving. Me vurderer at dette kan ivaretakast med god samordning av ressursar og ei vidareføring av sosialhjelpsbudsjettet.

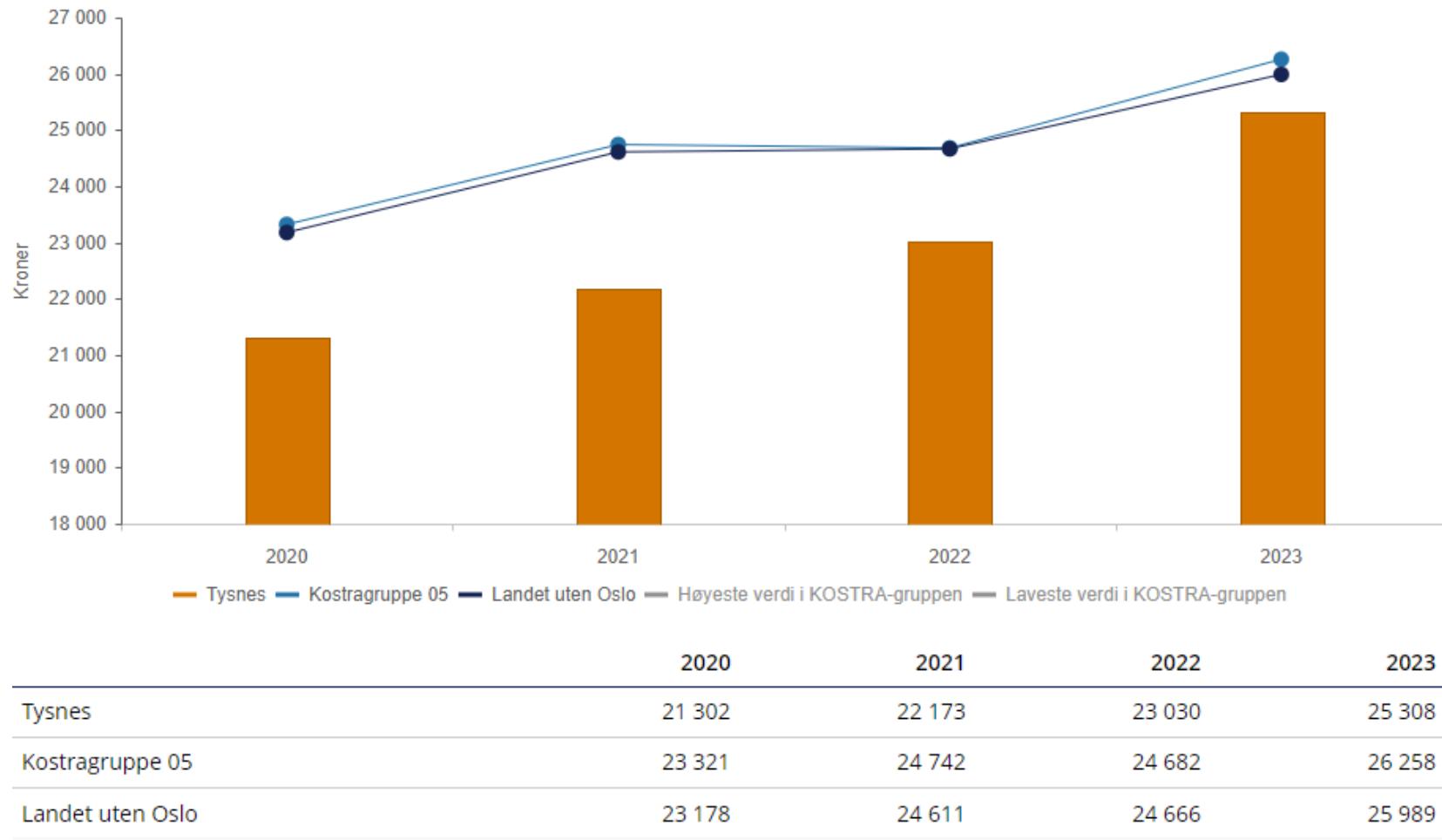
Ansvar 3210 Mottak flyktninger

Ansvar for mottak av flyktningar vart styrka gjennom 2023 som følgje av auka mottak og for å sikra at me stettar behovet for busetjing og oppfølging. Busetjinga av flyktningar går bra, men det er nokre uventa utfordringar med å få dei ut i arbeid. Dette m.a. grunna språkvanskar og mangel på etterspurt kompetanse. Mottak av flyktningar vil gi kommunen ein estimert inntekt på i overkant kr 10 mill. for 2025. Dei endelege tala kjem m.a. an på kor mange og kven ein buset. Inntektene vert fordelt på einingane som har utgifter knytt til dette, som vaksenopplæring, sosialtenesta med flyktningkonsulentar, lege/helsestasjon og skule. Det vert normalt budsjettet ein avsetjing til driftsfond innanfor dette område, men i inneverande budsjett er inntektene ført som overskot. Dette er naudsynt mellom anna for å sikra finansiering av dei ekstra kostnadane skulane, barnehagane og NAV/flyktningtenesta får som følgje av busetjing og oppfølging.

4.3.4 Pleie og omsorg-Data

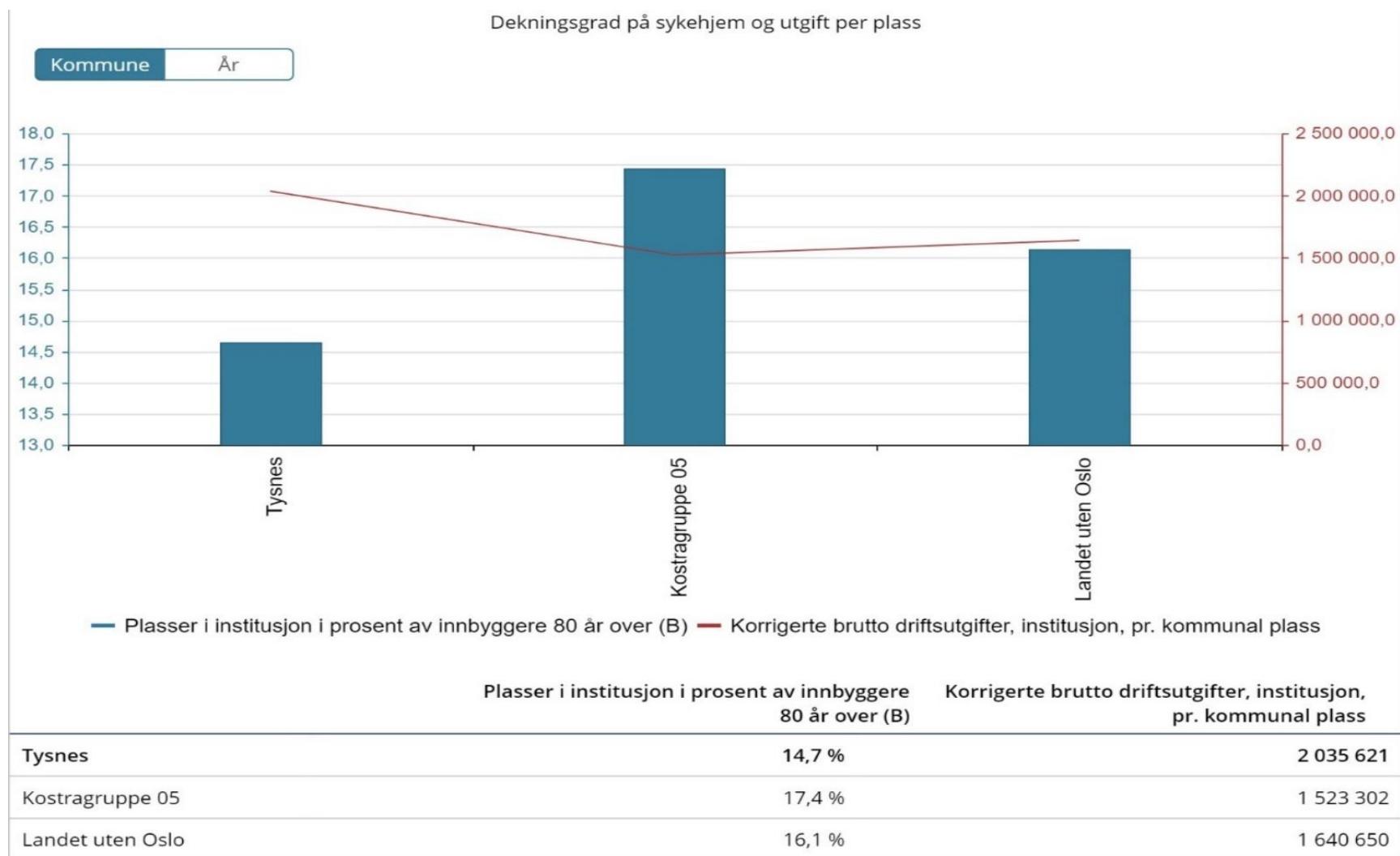

Tysnes kommune sitt utgiftsbehov til pleie og omsorg er vurdert til å vera 144,8 % i høve til gjennomsnittet for heile landet. Ressursbruken er lågare enn utgiftsbehovet skulle tilsei.

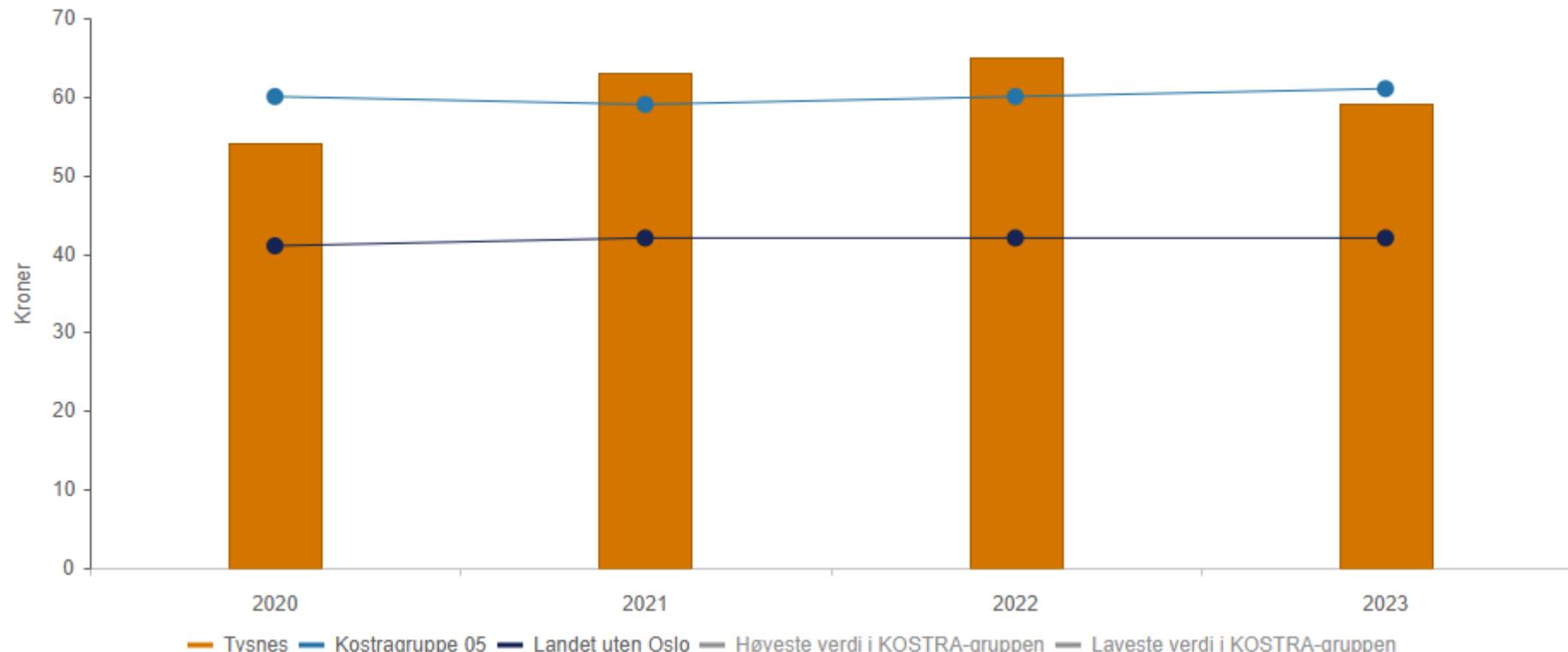
Figur - Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbyggjar, korrigert for utgiftsbehov og inflasjon.

Der er ein relativ stor auke i driftsutgifter frå 2022 til 2023, men også ut frå driftsutgiftene i 2023 måtte tenestene vore tilført om lag kr. 3 mill. for å koma opp på same nivå som gjennomsnitt for landet u/Oslo og Kostragruppe 05.

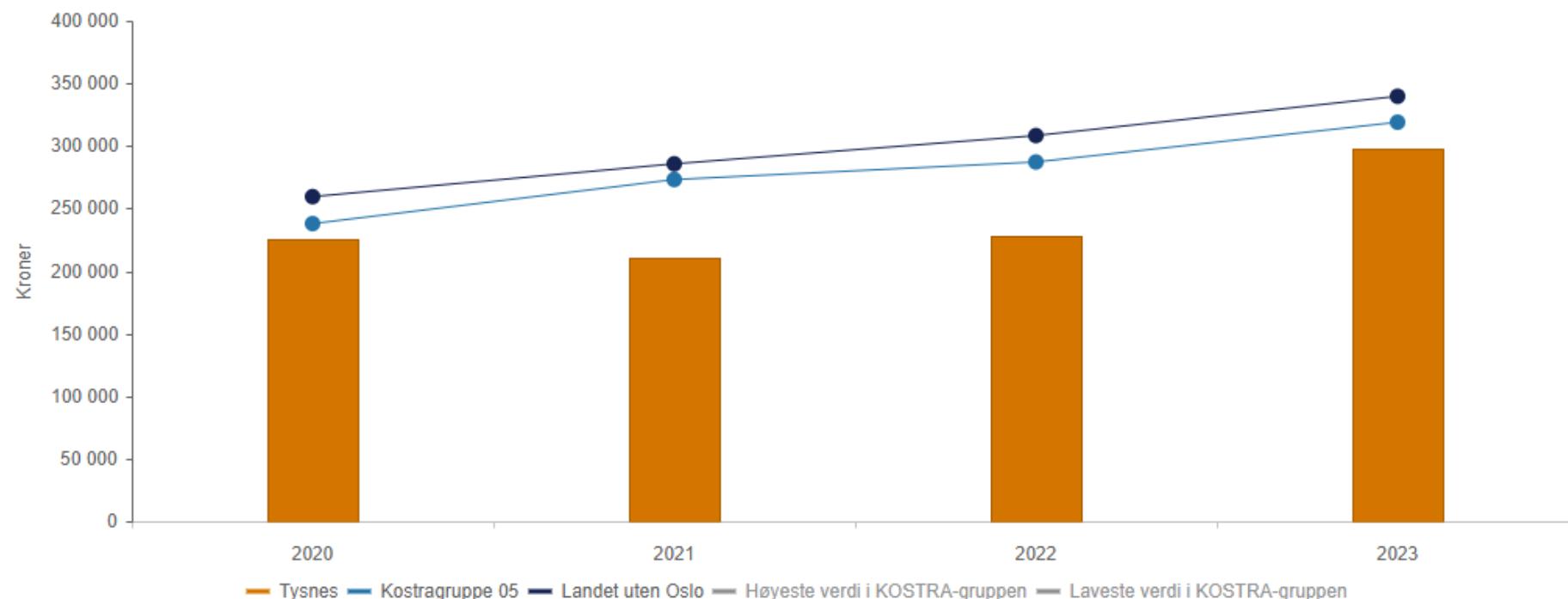
Figur: Dekningsgrad sjukeheim og utgift per plass.

Økonomiplan 2025-2028

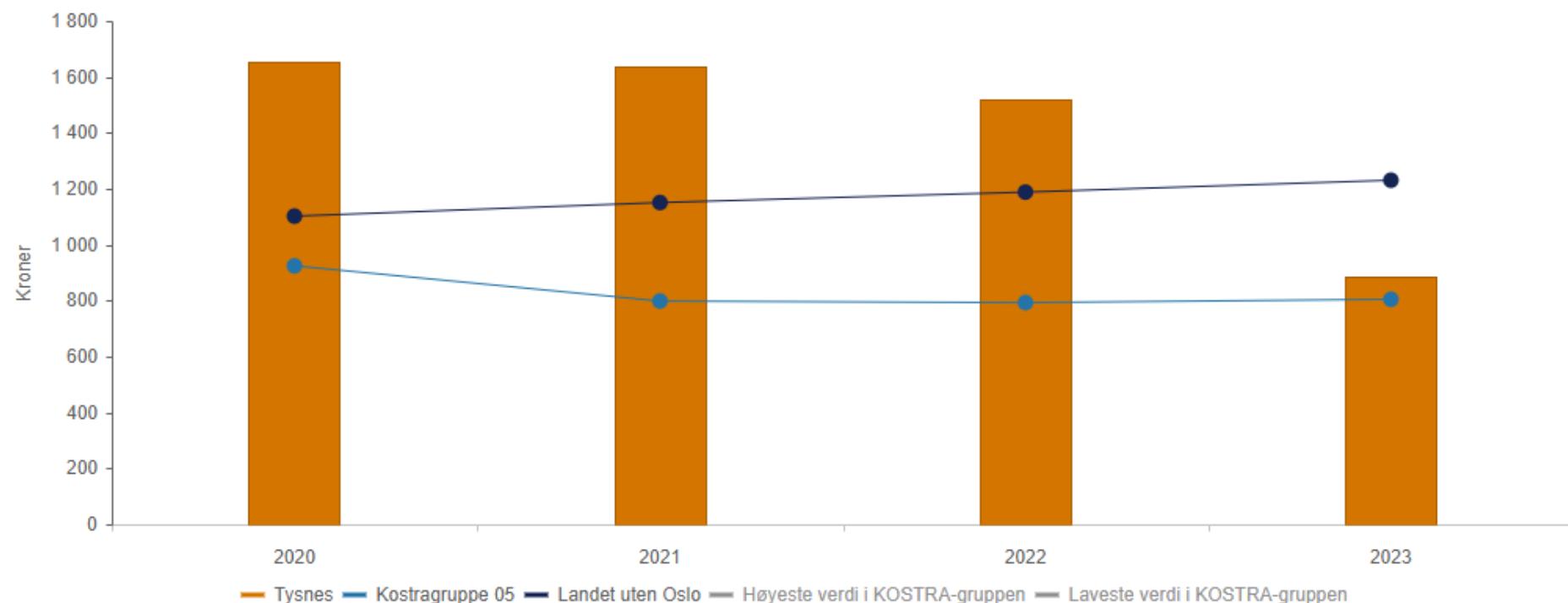

	2020	2021	2022	2023
Tysnes	54	63	65	59
Kostragruppe 05	60	59	60	61
Landet uten Oslo	41	42	42	42

Figur : Mottakarar av heimetenester per 1000 innbyggjar

Figur: Netto driftsutgifter per brukar av heimebaserte tenester

	2020	2021	2022	2023
Tysnes	1 654	1 640	1 518	887
Kostragruppe 05	924	798	793	805
Landet uten Oslo	1 102	1 151	1 188	1 231

Figur 4.3.4.6: Netto driftsutgifter til aktivitets og servicetilbod for eldre og personar med funksjonsnedsetjing korrigert for utgiftsbehov og inflasjon. Beløp per innbyggjar.

4.3.4.1 Pleie og omsorg

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. Budsjett 2024	Endring 2025 mot rev. Budsjett 2024	Reknskap 2023
3310	Tysnes omsorgssenter	37 847 088	38 495 483	-1,7 %	44 761 391
3330	Heimesjukepleie	25 659 485	23 967 573	7,1 %	29 744 205
3340	Heimehjelp	368 789	669 185	-44,9 %	531 350
3351	Haugen bufellesskap	8 463 852	8 290 036	2,1%	9 323 051
3352	Vågsmarka bufellesskap	5 980 714	5 703 188	4,9 %	6 773 666
3400	Tiltak for funksjonshemma	4 397 911	4 104 640	7,1 %	4 568 266
3410	Dagsenter	2 341 665	2 212 916	5,8 %	1 702 253
SUM PLEIE OG OMSORG		85 059 504	83 443 021	1,94 %	84 614 215

Pleie og omsorg er delt i ei eining for institusjon og ei for open omsorg. Budsjettet for 2025 har ein svak auke samanlikna med budsjettet for 2024. At auken ikkje er større, er i hovudsak knytt til reduksjon i behov hos ressurskrevjande brukar, og noko reduksjon i behov for innleige av personell.

Det er eit mål om å redusere bruken av innleige. Dette er utfordrande slik arbeidsmarknaden er lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er få søkjavar til stillingar, særleg gjeld det stillingar natt, helg- og vikariat. Det er ikkje realistisk å fjerna kostnader til innleige av personell, dette ville i så tilfelle gitt ein driftssituasjon der me driv med store hol og der tenestenivå til brukarar må reduserast. Ein slik situasjon ville i tillegg gjeve ei stor meirbelastning for dei som er tilsett i tenesta. Det er samstundes eit klart mål at bruken må reduserast. Det er gjennomført ulike tiltak for å redusera bruk av innleigetenester, men dette arbeidet må få større fokus i 2025 jf. behovet for å ta ned kostnadane. Det må vurderast alternative turnusordningar, samstundes som eit sterkt fokus på å behalde og rekruttere må vere førande.

Årsturnus og kompensasjonsordning – bonus for å jobbe ekstra helg vart innført i 2022, og er vidareført. Kompensasjonsordninga blei evaluert og justert, og har medført at eit større tal helger vert dekka av eige personale. Ordninga var sist evaluert våren 2024, og blir no innført også for

bufellesskapa – slik at ordninga gjeld for heile pleie og omsorg. Det er ei dyr ordning, og isolert sett kan den neppe forsvarast, men ordninga gjev ein vesentleg meir effektiv bruk av lønsressursar enn om det hadde vore gjort tilsvarande auke i grunnløn.

Bufellesskapa har også testa ut langvakter. Langvakter bør sjåast på som mogleg rekrutteringstiltak/tiltak for å løyse hull i turnus, også i andre deler av pleie og omsorg.

Tilsetjingar i pleie og omsorg er meir fleksible enn tidlegare. Ein søker å møte dei tilsette som jobbar deltid, og melder ønskje om stillingsauke. Samstundes må også tenestene sine behov stettast når stillingar skal aukast, og ein må heile tida vurdere kva tid me har trong for arbeidskrafa. Slik det er i dag, er det spesielt utfordrande å dekke vakter på helg. I oktober 2023 var det gjort ei undersøking for å kartleggje og rapportera på omfanget av deltidsarbeid. Slik kartlegging skal gjennomførast kvart andre år. Resultat frå kartlegginga i 2023 viser at om lag 64% av dei som arbeider i helse og omsorg ønskjer og kan jobbe meir. Ny undersøking skal gjennomførast i 2025.

Andre rekrutteringstiltak som skal ha fokus vidare er ungdom som arbeidar ved omsorgssenteret, og [stipendavtale](#) for skuleelevar som forpliktar seg til helg og sommarjobb i helse. Det er også gitt eit kronetillegg for nattevakt-stillingar.

I lys av ei aldrande befolkning, vil talet på personar med demens framover ha ei stadig auka tenestebehov. Ressursar frå Tysnes Omsorgssenter og heimetenesta deltar i ressursnettverk for demensforlaup. Denne brukargruppa nyttar seg i dag av vedtaksstyrte tenester som dagsenter, tenester i heimen, og institusjonsopphald. Brukarar med kognitiv svikt/demens og deira pårørande har eit behov for oppfølging/rettleiing før ein har behov for vedtaksstyrte tenester. I dag har ein eit hukommelsesteam som er bygd opp av eigne ressursar frå Tysnes Omsorgssenter, Heimetenesta og Førebyggande eining. Me ser behov for eit breiare samarbeid mellom forebyggande eining, legetenesta, Tysnes omsorgssenter og heimetenesta, og frivilligheita om samarbeid og fordeling av ressursar og oppfølging av denne brukargruppa. Samstundes ser me behov for ei styrking av satsinga kring denne gruppa. Meir om det under «Pleie og omsorg».

Budsjettet for 2024 inneheldt budsjettering av innleid arbeidskraft. Dette blir vidareført. Bakgrunnen er at ein ser det i realiteten ikkje er mogleg å gjennomføra drifta heilt utan innleige. Innleige er vurdert opp mot omfang av vakante årsverk. Meirkostnaden er lagt inn under konsulentteneste. Dei vakante årsverka er isolert sett budsjettet for i lønsbudsjettet til den einskilde eining.

Modellen byggjer på ein føresetnad av at det maksimalt er 60 % av behovet som skal dekkast av innleige, det øvrige må dekkast gjennom eigne tilsette, justering av tenestenivå og noko høgare aksept av fråvær i tenesta.

Ansvar 3310 Tysnes omsorgssenter

Pasientgruppa er i større grad enn før i behov av aktiv behandling og rehabilitering. Krav og forventningar til kvaliteten på tenestene er aukande, pasientane er sjukare og det er ein stor gjennomstrøyming av brukarar som mottek avansert medisinsk behandling for ein periode, som treng tverrfagleg rehabilitering, eller har alvorleg demenssjukdom. Mange får også korte opphold i siste livsfase. Det er verdt å merke seg at kommunen har ein lågare dekningsgrad på institusjonsplassar til dei over 80 år, i høve samanliknbare kommunar, landet og fylket.

I budsjettet for 2024 var det ei styrking av tal årsverk frå 38,4 i 2023 til 41,4 i 2024, direkte knytt til ressurskrevjande brukar. Dette utgjorde 3,7 mill. for Tysnes omsorgssenter. Behovet for ekstra bemanning er i løpet av 2024 redusert, og årsverka tatt vekk. Det er enno tre bebuarrom som er sett av som følge av skjerming av ressurskrevjande brukar. Dette gjer at det totale tal på bebuarar per no er redusert med to. Budsjettet inntektstap på dei to romma tilsvara om lag kr. 320' per år. Per oktober 2025 er det 5,8 stillingar i vakanse i omsorgssenteret.

Einingsleiar opplyser at det til ein kvar tid vert vurdert kva som er mogleg i forhold til effektiv drift og forsvarlege tenester. All ekstern innleige vert kritisk vurdert for å halda kostnadane nede. Me har felles mål om å ha mest mogeleg eigne, faste tilsette, og redusere innleige til eit minimum. Men slik stoda er i dag, kjem me ikkje utanom innleige om me skal drive forsvarleg. Einingsleiar peiker på at det er eit potensiale i bruk av velferdsteknologi som til dømes digitalt tilsyn og sensorteknologi. Midlane som var avsett i 2024 er ikkje nytta, og ein vidarefører beløpa til budsjett for 2025. Me vil i 2025 dra nytte av IKTNH sin kompetanse og fellesskap for utvikling og implementering av velferdsteknologi i tenestene våre. Det er mogleg å søkje husbanken om støtte til investeringstilskot for oppgradering av teknisk anlegg og velferdsteknologi for heildøgn-teneste i eksisterande omsorgsbustadar og omsorgssenter.

Særleg ettermiddagsvakter kan vera svært hektiske, der 2 personale har ansvar for 10 bebuarar. I tillegg skal me gje forsvarleg observasjon og behandling til pasient i ØDH² tilbodet. Dersom ekstra krevjande ting oppstår, kan eit personell stå åleine med resten. Ut frå perspektiv om forsvarleg teneste og arbeidsbelastning for personalet, har einingsleiar i fleire år meldt trøng for ein ekstra pleiar på ettermiddag, som kan «gå mellom» einingane. Dette er også meldt frå tillitsvalt. Sett dei økonomiske utfordringane, blir ikkje dette prioritert i årets budsjett. Me må vidare sjå om større samnytting av personale, på tvers av avdelingar og einingar, kan bidra til å dempe belastninga i ekstra krevjande periodar.

Brutto driftsutgift per institusjonsplass i Tysnes kommune er om lag kr 2 mill. Dette er nær kr. 500` meir enn snittet for Kostragruppe 05, og om lag kr. 400` meir enn landsgjennomsnittet. Pleiefaktor forstått som bemanning per plass vart også monaleg auka i samband med at driftsforma vart justert når me flytta inn i nytt omsorgssenter. Det kan samstundes vera grunnlag for å sjå litt på om utgiftene her blir ført på rette funksjoner, det kan vera at noko skulle vore ført på hjelpe i heimen og noko på funksjon for ØDH. I beløpet på 2 mill ligg m.a. også drift av dagsenter som gir

²ØDH tilbod: Tilbod om øyeblikkeleg døgnhjelp, det betyr at pasient vert lagt inn på omsorgssenter heller enn sjukehus. Helseforetaket kompenserer dette økonomisk med ein føresetnad at tilboden skal vera ope ½ år. Her kan me justera oss inn mot at tilbode faktisk berre blir drifta i 182 døgn i tråd med det me får betalt for.

tenester til heimebuande med demens, drift av kjøkken som produserer mat til institusjon og heimebuande, og nattevakt som yter hjelp og lovpålagt teneste til heimebuande.

Det er lagt inn ein budsjettet meirkostnad for å dekka noko vakansar gjennom innleige tilsvarende omlag kr. 1,4 mill. Dette er ein reduksjon på 350' samanlikna med rev.budsjett for 2024. Bonusordningar for fast tilsette er budsjettet til kr. 403` for 2025. I årsplanen som går over 24/25, er det avtalt 116 bonushelger. Dette er ei auke frå 71 i årsplan for 23/24. Dette er med på å redusere behovet for innleige av eksterne vikarar.

Dagsenter: Brukarar som har fått tildelt tenesta dagsenter for eldre med demens, betaler dagsats (per 2025, kr.110,-/dag), fastsett etter «forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstenester». Bemanning, innkjøp og aktivitet er planlagt med utgangspunkt i tal plassar, og tal personar med vedtak om dei enkelte dagane. Praksis har vore at dei dagane brukar ikkje deltar på dagsenteret, blir brukar heller ikkje fakturert. Me vil her foreslå å gå over på ei abonnementsløysing, som i større grad sikrar stabile inntekter for denne tenesta. Det bør vidare sjåast på moglegheit for redusert ressursbruk i denne tenesta på heilagdagar, m.a. med utgangspunkt i etterspørselen for dagsenter desse dagane. Det kan vurderast å i staden nytte ressurs inn for å dekke heilagdag-fri i institusjon.

Ansvar 3330 Heimesjukepleie

Open omsorg yt tenester inn i heimen til alle aldersgrupper med ulike behov for hjelp. Det har vore ein auke i tenester til heimebuande. Dette er i tråd med demografien (fleire eldre), og målsetninga i leve heile livet-reforma der det er lagt opp til at eldre skal bu lengst mogleg heime, i eigen bustad eller i tilrettelagt privat eller kommunal bustad med eller utan heildøgn-tenester. Heimesjukepleia er budsjettet med 26,8. Talet tenestemottakarar variera. Eit augeblikksbilete for oktober 2020 – 2024 syner følgjande tal tenestemottakarar for heimehjelp og heimesjukepleie:

Dato for måletidspunkt	Talet tenestemottakarar
17.10.2020	97
17.10.2021	122
17.10.2022	151
11.10.2023	175
14.10.2024	166

På bakgrunn av auke, og kompleksitet i tenestemottakarane sine helseutfordringar var tenesta styrka med 2,8 stillingar i 2023. Styrkinga har m.a. tilført tenesta stillinga «sjukepleiar med tenestetildelingsansvar», som sikrar rett forvaltning og god kartlegging av behovet til brukarane. Gjennom prosjekt for auka grunnbemanning fekk fleire auka opp stillingane sine. Ein ulempe av at fleire jobbar i større stilling er at det er færre eigne vikarar

å ta av. I løpet av 2024 har bruken av innleigevikarar vorte noko redusert, men fråvær, vakanse og mangel på eigne vikarar gir enno behov for innleigevikarar. På bakgrunn av vakansar i tenesta er det lagt inn midlar til leige av ekstern arbeidskraft, etter same modell som for omsorgssenteret. Det er for heimetenesta budsjettet ein meirkostnad tilsvarende kr. 1,4 mill., som er noko lågare enn rev.budsjett for 2024.

Heimetenesta har per oktober 5,3 stillingar i vakanse, der det meste er helgestillingar. Einingsleiar har spelt inn behov for auke i faste stillingar, med mål om å dekkje meir med eigne tilsette. Det blir vurdert at det i første omgang må sjåast på alternative turnusordningar, og sikre rekruttering inn i allereie vakante stillingar før det blir prioritert å tilføre fleire faste stillingar.

Tenesta har fleire oppgåver og roller som tapper den for ressursar. Oppgåvene er plassert føremålstenleg, men det er ressursar som ikkje kan nyttast til å ta unna arbeidslistene. Døme på ansvar/roller er kreftkoordinator med pakkeforløp heim, høyrslkontaktekt, ergoterapeutisk arbeid (kartlegging og hjelpemiddelformidling) og aktivisering/rehabilitering. Vidare er hovudtillitsvald frikjøpt frå deler av si stilling i eininga. Heimetenesta nyttar også ordninga med bonushelger, og hadde 17 helgar avsett i turnus i 2024.

Einingsleiar syner til at velferdsteknologi må prioriterast i budsjettet. Løysingane på tryggleiksalarm og smarttelefonar er dyre, og det er dårleg dekning i deler av kommunen vår, noko som skaper utryggleik. Det blir stilt forventning til avtalar og moglegheiter gjennom IKTNH på dette området frå 2025. Me kjenner per oktober 2024 ikkje til prisane med kjem til å få gjennom IKTNH sine avtalar.

Ein viktig del av å sikre rett kompetanse og rekruttere/behalde personell, er moglegheita for kurs og opplæring. Det er spelt inn ønske om å delta på aktuelle konferansar, kurs, og vidareutdanningar. Einingsleiar trekk fram at kompetente og gode leiarar er ein avgjerande faktor for å sikre godt arbeidsmiljø, meir nærvær, og effektive tenester. Leiarutvikling vil derfor ha prioritet. Det same med utvikling av kunnskap i demens- og eldreomsorg hos tilsette. Budsjettet for 2025 er redusert samanlikna med 2024, sett i lys av behovet for nedtrekk. Det må gjerast prioriteringar innanfor budsjetttrammene.

Einingsleiar peiker på auke i kostnad til bandasjemateriell til bruk i sårstell. Dersom heimetenesta utfører sårstell, dekker ikkje Helfo utgifter til bandasjar og anna sårutstyr. Dersom sårstell blir utført hos fastlege/på legekontor, blir kostnaden dekka gjennom eigenandel og Helfo. Det må vurderast om dei som er funksjonsfriske/mobile i større grad må få utført sårstell ved legekontor. Dette med bakgrunn i moglegheiter for innsparingar på utstyr og rett ressursbruk.

Einingsleiar peiker på at det er naudsynt med større fokus på førebygging. Dette vil føre til økt ressursbruk for å intensivere innsats med mål om meir sjølvhjelpte heimebuande. Med målretta bruk av tiltak som har vist dokumentert effekt vil gevinsten komme på sikt. Eksempel er innføring av «Kvardagsrehabilitering», som skildra i «Handlingsplan for eit aldersvennleg Tysnes» og innsats som kan bidra til at fleir nyttar hjelpemidlar, digitale, fysiske og manuelle. Det er mål om å sjå meir på førebyggande arbeidsmetodar i 2025, i samarbeid med førebyggande eining, med m.a. ergoterapeut og fysioterapeut.

Heimetenesta ser moglegheiter for justeringar knytt til konkrete hjelpebehov. Fleire tenestebrukarar som i dag får hjelp til å ta på/av støttestrømper, kan med rette hjelphemiddel klare denne oppgåva sjølv. Det vil kunne støtte målet om at brukarane i stor grad skal vere sjølvhjelpt der det er mogleg, og samstundes kunne redusere slitasje og bruk av tid for heimetenesta. Det er foreslått ulike løysningar, m.a. å kjøpe inn eit lager av småhjelphemiddlar til denne brukargruppa, med utlånsfunksjon i perioden det er behov. Dette blir vurdert å vere eit konkret tiltak som potensielt kan gi god gevinst både for brukar, tenesteutøvar og økonomisk. Det er sett av 15' til innkjøp av hjelphemiddel til dette. Ei vidare utviding må vurderast ut frå erfaringar/gevinst.

Heimetenesta jobbar systematisk med å skilje på helsehjelp og praktisk bistand, og har fokus på individuelle vurderinger til praktisk bistand. Dette gir rett bruk av ressursar. Me ser ei forventa utflating i heimehjelps tenester utført av heimehjelp på vekevis basis, samstundes som me ser auke i behov for praktisk bistand på dagleg basis. Frå 2024 er ansvar 3330 – heimesjukepleie og ansvar 3340 – heimehjelp slått saman til eit område for å sikra at me til ei kvar tid får best mogleg samla ressursutnytting.

Tenesta har opplevd stor vekst frå tenesta flytta inn i det nye omsorgssenteret, og fram til i dag. Dette viser seg m.a. i 3 nye stillingar og 2 fleire bilar. Arealet som heimetenesta per i dag disponerer stetter ikkje behovet. Det er utfordringar knytt til arbeidsstasjonar for dei tilsette, og kontor for leiarar/stillingar som ikkje har pasientnært arbeid (tenestetildelar, kreftkoordinator). Einingsleiar og tillitsvalt har spelt inn behov for betring av kontorfasilitetar. Det same har verneombod og bedriftshelsetenesta (BHT). Det er utarbeida ein rapport frå BHT, der det blir peika på utfordringar og potensielle moglegheiter. Det er gjort nokre utbetringar innanfor noverande areal, men dette gir ikkje tilstrekkeleg god nok løysing. Det er spelt inn moglegheiter for ombygging, evt. flytting til anna lokale. Ein ser ikkje at dette kan prioriterast i årets budsjett, og ein må difor gjennomføre andre løysingar i eksisterande og tilknytt bygg.

Ansvar 3340 Heimehjelp

I all hovudsak er stillingsressursar frå heimehjelp overført til heimesjukepleie. Det som står igjen på dette ansvaret no er brukarar som har ordning med omsorgsløn. Dette er brukarar som får dekt sine behov for ekstra tenester av nærståande som får ein kompensasjon gjennom oppdragsavtale. Ansvaret er vidareført med same nivå som budsjettet for 2024.

Ansvar 3351 Haugen bufellesskap/ansvar 3352 Vågsmarka bufellesskap/Ansvar 3410 dagsenter

Brukargruppa med behov for miljøtenester ser ut til å endre seg, frå personar med tyngre psykisk utviklingshemming, til personar med moderat psykisk utviklingshemming. Dette påverkar nok også val av buform. Bu-oppfølging og miljørarbeid i heimen vil vere moglege måtar å gi miljøteneste

på frametter, når behova/funksjonen til brukarane endrar seg. Konkurrerande tenester er hjelp i eigen heim og hjelp i foreldra sin heim med brukarstyrt personleg assistent. Ein kan også sjå på moglegheit for avlastningsopphald dersom kompetansen samsvarer med krava hos tenestemottakar. Det er trøng for å ha ein gjennomgang av det samla tenesteområdet for tenester for funksjonshemma for å sikra ei mest mogleg optimal drift både økonomisk, men også i høve til brukarane sine behov. Her vil me ta sikte på ei samorganisering, evt vurdere ei samlokalisering. Me må sjå på moglegheita for å dra nytte av personell på tvers av dei to bufellesskapa. Dette kan vidare bidra til fleire større stillinger. Korleis dette organiserast må sjåast i samanheng med brukarane sitt behov, fagkompetanse og eventuelle naudsynte investeringar for å gjennomføre samlokalisering. Ein slik prosess vil krevje god medverknad av tilsette gjennom tillitsvalde og verneombod.

Kommunar som yter særleg ressurskrevjande helse- og omsorgstenester til enkeltmottakar, kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter til desse tenestene. Innslagspunkt for ressurskrevjande brukarar er på kr 1 692 000 pr brukar for 2025. Berekninga på ressurskrevjande er ikkje klare før i november, og vil i tillegg ha ein ny beregningsmåte samanlikna med tidlegare år. Berekninga som blir gjort i november har tilbakeverkande kraft og får dermed effekt for oss allereie for 2024. Tala som er lagt inn i budsjettet er dermed anslag og ikkje endelege.

Vågmarka bufellesskap har no tre brukarar, med auke til fire i løpet av 2025. Dei tre brukarane har vedtak på 1:1, samt den eine har vedtak på 2:1 på aktivitetar. Avdelingsleiar har gått i miljøet ved behov for å ivareta behov i høve vedtak. I ein periode på 2 månadar i sommar/haust mangla det ressursar til 20 dagvakter for å ivareta aktuelt behov. Det er i budsjettet for 2025 lagt inn ei auke i stillinger med bakgrunn i 2 nye brukarar.

Det er ønskje om innkjøp av golvaskemaskin, grunna gamalt og slitt golvbelegg som er utfordrande å få reint. Dette er krevjande og belastende for rygg/kne for personalet, og blir derfor prioritert inn i budsjettet. Utover dette er det i Vågmarka bufellesskap lagt inn litt midlar til kurs og naudsynte møblar.

Haugen bufellesskap har det same talet tenestemottakarar som i fjar. Avd.leiar dekker sjølv mykje av sjukefråværet, med arbeid i miljøet. Dette gjer at administrative oppgåver i periodar vert nedprioritert. Frå Haugen er det spelt inn mindre summar til uniform, møblar og innbu, som noko redusert er lagt inn i budsjett.

Behov for oppgradering av leilegheiter i både Haugen- og Vågmarka bufellesskap, er spelt inn til teknisk/vedlikehald for vidare prioritering i årets budsjett. Behov som går på HMT, og oppgradering av bustad for å kunne gi ny brukar teneste, er anbefalt prioritering frå helse og omsorg.

Dagsenter for utviklingshemma ligg under Haugen bufellesskap. Kommunale dagsenter er eit viktig tilbod for å bidra til dagaktivitet for personar med funksjonshemmning. Kommunen har ansvar for at innbyggjarane får moglegheita til å ha eit aktivt og meiningsfullt liv. Tilbod om dag- aktivitetar er derfor ein del av det kommunale tenestetilbodet. Dagsenteret vert også aktivt nytta av vidaregåande skule-elevar som arbeidstrenings. Det er ønskje om ein 70" smartboard, og spelemaskin estimert 44' til saman, dette vert ikke prioritert i årets budsjettet.

Ansvar 3400 Tiltak for funksjonshemma

Når det gjeld tiltak for funksjonshemma er tenestekjøp knytt til ordninga med brukarstyrt personleg assistent (BPA) den største posten på om lag kr. 3,1 mill. Det vert lagt til grunn at me då kjem over innslagspunkt for ressurskrevjande brukarar og det er budsjettert med ei auke i refusjon frå staten tilsvarende kr. 500`.

Det er sett av kr. 200` til tiltak i kommunal regi til tiltak på TIAS, dette til liks som i fjar.

Forutan kostnader til brukarstyrt personleg assistent ligg det også kostnader til støttekontakt og avlastning på dette ansvaret. Dette utgjer ein samla kostnad på om lag kr. 700` per år. Dette er ein auke på 240` frå revidert budsjett 2024. Den nye barnevernsreforma, også kalla oppvekstreforma, har mål om meir førebygging og tidleg innsats. Støttekontakt og avlasting vil vere fleire moglege tiltak i eit førebyggande perspektiv, på eit lågare nivå enn barnevern, og me har difor ei forventning om auke på dette området. Samstundes ser me behov for å arbeide vidare med frivilligkeit-sentralen, for å imøtekome særleg behov i den eldre aldersgruppa, knytt til meiningsfull fritid

4.3.5 Trygde og omsorgsbustader

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
3361	Trygde- og omsorgsbustader, Uggdal	-1 117 130	-1 167 130	-4,3 %	-1 100 468
3362	Trygde- og omsorgsbustader, Våge	-873 950	-923 950	-5,4%	-753 619

Trygde og omsorgsbustader er i driftsbudsjettet budsjettert noko høgare inntekt enn i 2024. Fastsetjing av husleige vart frå januar 2024 justert frå inntektsbasert husleige til gjengs husleige for nye legetakrar. Leigeavtalar inngått før 2024, blir enno justert etter inntekt. Legetakarane har

moglegheit til å søkje om bustønad frå Husbanken. Bustønad er ei statleg støtteordning som vert utrekna kvar månad på grunnlag av inntekt og bu-utgifter.

Mange av omsorgsbustadene våre er utdaterte og ikkje eit reelt aktuelt alternativ for eldre til å flytte frå eigen bustad. Det gjer at fleire av bustadene egner seg til midlertidig bustad i den stand dei er i no. Det vert lagt inn om lag kr. 2 mill. pr år i investeringsbudsjettet for å oppgradera omsorgsbustader til dagens standard, for å gjere dei meir attraktive. Ei oppgradering vil også auke levetida for bustaden. Me har i 2024 hatt ledige bustader gjennom heile året, som i noko grad kan tilskrivast standard på deler av omsorgsbustadene. Samstundes må det framover gjerast vurderingar knytt til kommunen sitt ansvar på det bustadsosiale feltet. Dei som blir vurdert å vere vanskelegstilt på bustadmarknaden og menneske som treng å komme nærmare omsorgsbasen for å kunne få tett nok oppfølging frå helse og omsorgstenestene, er dei som må prioriterast for kommunal omsorgsbustad. Innbyggjarane må i større grad ta ansvar for å legge til rette for eigen alderdom og helse, og at bustaden ein bur i svarar til eige behov.

Omsorgsbustadene i «omsorg+» er eit alternativ til institusjonsplass for dei som er i behov av heildøgns tenester. Omsorgsbustadar blir tildelt etter individuell vurdering opp mot Lov om bustadsosialt arbeid og (for «omsorg+») «forskrift om tildeling av langtidsopphald i institusjon eller tilsvarande bustad særleg tilrettelagt for heildøgns tenester i Tysnes kommune».

Forslag til framtidige justeringar innan helse:

Det er ikkje realistisk at helse og omsorg kan redusere mykje i drift. Ein reduksjon av drift vil i beste fall vere å ikkje auke anna enn forventa KPI. I fjar hadde helse og omsorg eit budsjettforslag med ei auke på 1,7 % av revidert budsjett (Revidert med 9,3 mill). Ressursbruken innan pleie og omsorg er lågare enn utgiftsbehovet skulle tilsei: Tysnes kommune har eit høgare utgiftsbehov for dette området enn landsgjennomsnittet, men nyttar mindre ressursar enn landsgjennomsnittet på disse tenestene.

Det er gjennomført ulike tiltak for å redusera bruk av innleigetenester innan pleie og omsorg (institusjon og heimesjukepleie), men dette arbeidet må få større fokus i 2025 jf. behovet for å ta ned kostnadane. Det må vurderast alternative turnusordningar, samstundes som eit sterkt fokus på å behalde og rekruttere må vere førande. Bufellesskapet har også testa ut langvakter. Langvakter bør sjåast på som mogleg rekrutteringstiltak/tiltak for å løyse hol i turnus, også i andre deler av pleie og omsorg.

Velferdsteknologi vil vere avgjerande supplement i tenestene, særleg innan pleie og omsorg. Jf. demografiutsiktene vil me i framtida ha utfordringar med å gi gode og forsvarlege tenester dersom me ikkje nyttar tilgjengelege ressursar der dei er mest naudsynte. Velferdsteknologi vil krevje midlar til investering og drift dei neste åra. I tillegg vil innføring og auke i bruk av velferdsteknologi krevje ressursar til implementering og oppfølging. Erfaringar nasjonalt viser at det tar tid for kommunane å implementere teknologi som ein integrert del av tenestene, og å hente ut det

fulle gevinstpotensialet. Med velferdsteknologi kan omsorgskapasiteten til tenestene auke, og denne kapasiteten kan bidra til handtering av auka behov/tenestemottakarar. Det kan ikkje forventast umiddelbar kostnadsbesparing i driftsbudsjetta knytta til innføring av velferdsteknologi.

Innkjøp av småhjelpemiddlar med utlånsfunksjon blir vurdert å vere eit konkret tiltak som potensielt kan gi god gevinst både for brukar, tenesteutøvar; vere tid/ressurs-sparande, og bidra til at dei som har forutsetningane for det kan vere meir sjølvhjelpt.

Me må vurdere auke/endring i brukarbetaling/eigendel i dei tenestene som har dette og som har rom for justering. M.a. vil me foresla å gå over på ei abonnementsløysing på dagsentertilbod til menneske med demens, som i større grad sikrar stabile inntekter for tenesta. Eit anna område som bør sjåast på, er eigenbetaling for opphold i institusjon, som gir rom for skjønnsmessige frådrag. Det bør vidare sjåast på moglegheiter knytta til ressursbruk, m.a. nytte ressursar på tvers av avdelingar/einingar. Vidare bør ei reduksjon i tenestetilbod, som ikkje kjem i konflikt med lovpålagt tilbod, sjåast nærmare på. Dagsenter for personar med demens har t.d. per i dag ope på heilagdagar, men det er få som nyttar seg av tilbodet desse dagane.

Det er trøng for å ha ein gjennomgang av det samla tenesteområdet for tenester for funksjonshemma for å sikra ei mest mogleg optimal drift både økonomisk, men også i høve til brukarane sine behov. Her vil me ta sikte på ei samorganisering, evt vurdere ei samlokalisering. Me må sjå på moglegheita for å dra nytte av personell på tvers av dei to bufellesskapa. Dette kan vidare bidra til fleire større stillingar. Korleis dette organiserast må sjåast i samanheng med brukarane sitt behov, fagkompetanse og eventuelle naudsynte investeringar for å gjennomføre samlokalisering. Prosessar som involverer omorganisering og endring av arbeidsoppgåver vil krevje god medverknad av tilsette gjennom tillitsvalde og verneombod.

Gitt demografi og framtidsutsikter er det heilt naudsynt å prioritere tenester som kan verke førebyggjande, lav-personell-intensive tenester, eller tenester som kan redusere behov for personell, samt sikre moglegheita for å tilby heildøgns-omsorg til dei som har behov for dette for å få fagleg forsvarlege tenester. Dette vil krevje investeringar, og gjennomføring, innan behovet er for stort.

4.4 Landbruk og teknisk – hovudkapittel 1.4

	Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
SUM LANDBRUK OG TEKNISK	34 483 169	31 045 488	11,1 %	32 592 100

Samla har ansvarsområda under dette kapitelet har ein auke i driftsnivå på om lag 11,1 % for budsjettåret 2025. Over halvparten av auken er eingongstilskot til mobilmast på 2 mill. kr for 2025 som er lagt under ansvaret 4590 – Vegar.

I 2024 var det prioritert tiltak som er naudsynt for å ikkje få store utgifter på lengre sikt når det gjeld vedlikehaldskostnadene på kommunal bygningsmasse og infrastruktur. Det vert oppretthalde same nivå for 2025 for å ikkje komme bakpå igjen med vedlikehald av kommunale bygg.

Brann har ei større auke grunna innføring overordna vakt. Det er og ein auke i midlar for nødvendig kurs for nytt mannskap tilsett i 2023 og 2024. Ny brannbåt vil også gje auka driftskostnader i løpet av 2025.

4.4.1 Jordbruk – Skogbruk – Viltforvaltning

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. 2024	budsjett	Endring mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
4100	Jordbruk	1 928 515	1 402 024	37,6 %		1 513 754
4220	Viltforvalting	0	0	-	-	

Når det gjeld landbruk vert tenestene løyst i kommunesamarbeid med Bjørnafjorden og Samnanger der Tysnes betalar inn eit tilskot. Dette dekker alle tenestene til landbrukskontoret og frå 2024 også veterinær.

Frå 2024 er veterinær overført frå rådmannskontoret til ansvar for landbruk som gjer ein høgare auke i 2025.

I mai 2024 vart samarbeidsavtale revidert, det ligg ikke ein auke på 190 000,- for administrative kostnader til landbrukskontoret. Resten er auka for tilskot til landbrukskontoret er normal prisvekst.

I høve til ansvar for viltforvaltning så er det lagt opp til vidareføring av nivå i 2024. Fellingsløyve er budsjettert til om lag 192` i 2025 som i 2024.

Landbrukskontoret har i 2024 arbeidd vidare med framtidig organisering av arbeid med ettersøk, det er mogleg at me her vil koma til å tilrå ei organisering der dei som arbeider med ettersøk vert tilsett, litt etter same modell som brann i løpet av 2025.

Det ligg ikke eit tilskot til veterinærklinik på Tysnes for å auke opningstida, dette er meint som eit eingongstilskot for å få opp drifta. Vidare skal klinikken drifte med eigne midlar.

4.4.2 Kart – oppmåling - skilting

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. 2024	budsjett	Endring mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
4300	Kart, oppmåling, skilting m.m.	1 254 055	900 240		33,9%*	1 393 837

Kart og oppmåling er sett saman av sjølvkostområde knytt til kart og oppmåling samt fleire andre områder som ikkje kan finansierast gjennom sjølvkost. Dette er viktige lovpålagte oppgåver og rettleiing som er tenester som ikkje gjer inntekt til sjølvkostområdet.

Samla sett er det estimert at det går med 1,8 årsverk til arbeidet som er under sjølvkost og 0,4 årsverk utanom.

Det er budsjettert inn om lag kr. 1,1 mill. i inntekter gjennom gebyr i 2025. I 2023 var inntekt omtrent 1,0 mill. Elles er området ført vidare om lag som i 2024.

* I 2024 var det 1 årsverk i permisjon der ein nytta noko innleige vikar som gav eit lågare rekneskap. For 2023 var rekneskapen 1 393 837,- der ein i 2025 budsjettet har redusert til 1 254 055,-.

4.4.3 Byggforvaltning

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. 2024	budsjett	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
4420	Byggforvalting	788 656	737 641		6,9 %	1 342 902

Området er eit sjølvkostområde der det estimert går med 2,45 årsverk til arbeid som er under sjølvkost. I løpet av 2024 har 1,0 årsverk vert sjukemeldt. Det er nyttar noko konsulent, men ikkje tilsvarande løn for årsverk og ein har klart å halde alle fristar og ikkje tapt inntekt.

2024 har vert ei jamm pågang av nye søknader til bygesak og ein vil ende i underkant av 2,0 mill. i inntekt mot budsjettert inntekt på 2,5 mill.

For 2025 budsjetterer ein med inntekt på 2,1 mill. mot 2,5 mill. i 2024. Lågare inntekt gjer ein auke i % for budsjett i 2025, utan at driftskostnader er auka.

I 2025 vil ein starte arbeidet med oppfølging av mogleg ulovlege tiltak i strandsona. I den samanheng har me bundne driftsfond på kr. 500` som kan disponerast og såleis minska eit eventuelt inntektstap.

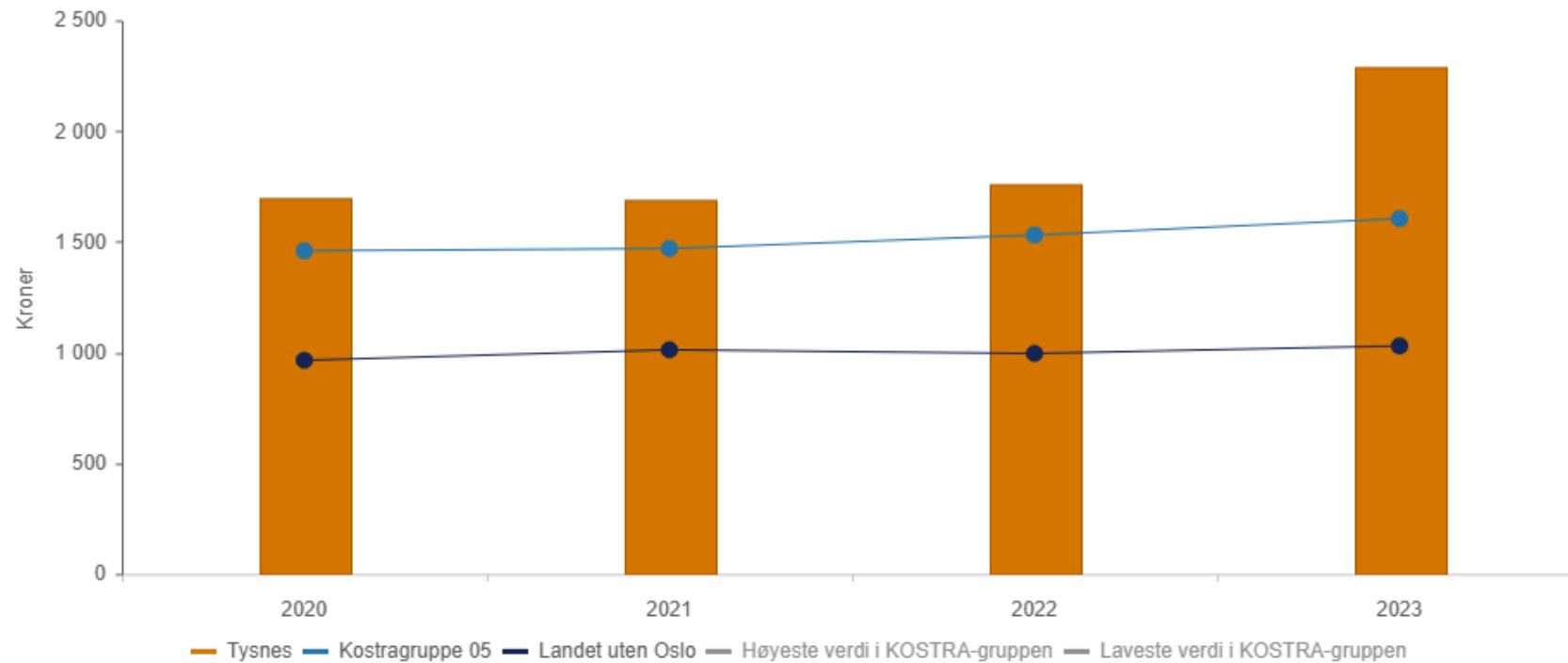
4.4.4 Brann- Data

Brann og ulukkesvern inngår ikke i ordning for utgiftsutjamning, det betyr at det ikke ligg føre vurderingar av utgiftsbehov. I Tysnes kommune sin uttale til nytt inntektssystem er det peika på at det er uheldig då det er fleire forhold både geografisk og demografisk som skulle tilsei at område gjekk inn i utjamninga.

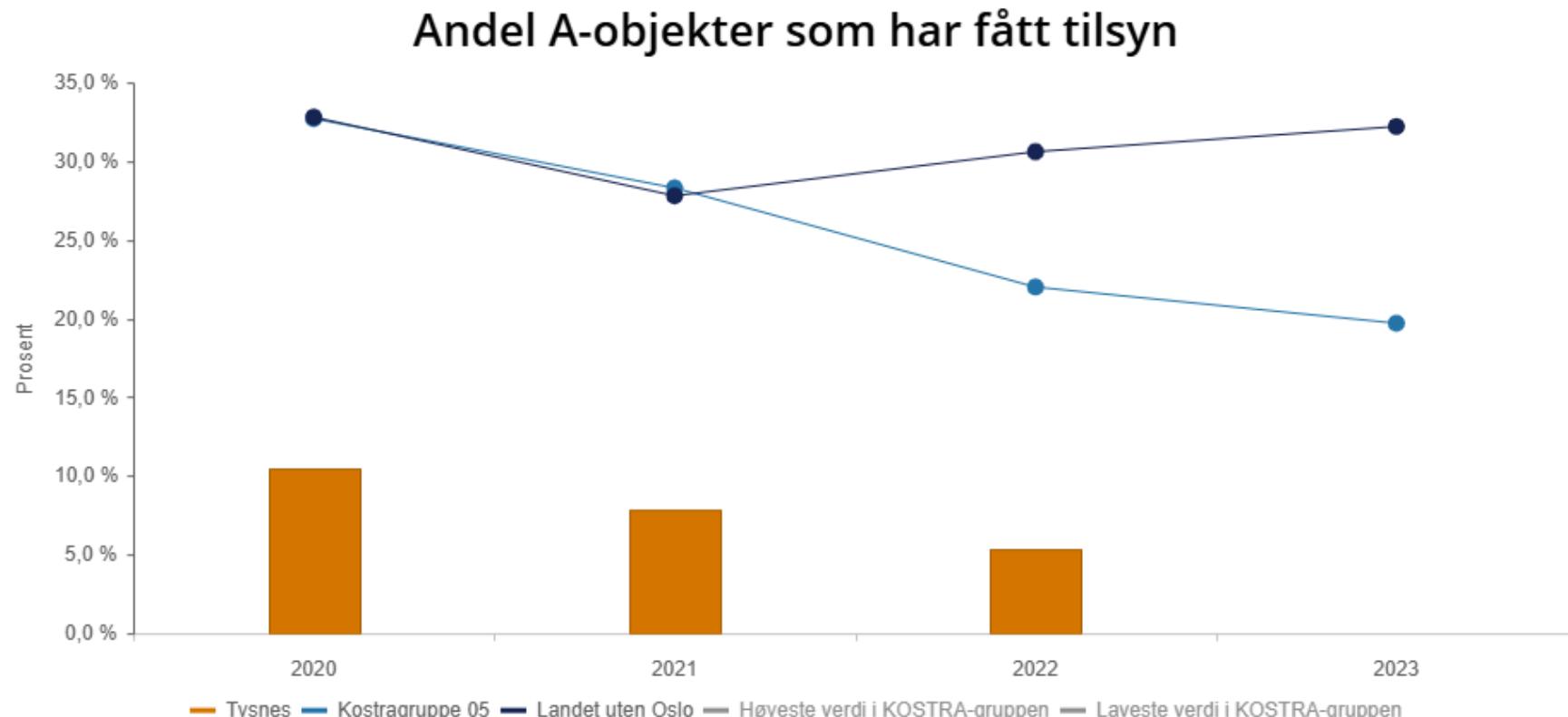
Figuren under viser Tysnes kommune sine netto driftsutgifter til brann og ulykkesvern per innbyggjar. Tysnes kommune har årlege utgifter som ligg om lag kr. 700` over gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 05 og om lag kr. 1,3 over landsgjennomsnittet. I 2024 var det meir uthykingar og noko etterbetaling av løn frå tidlegare år.

Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

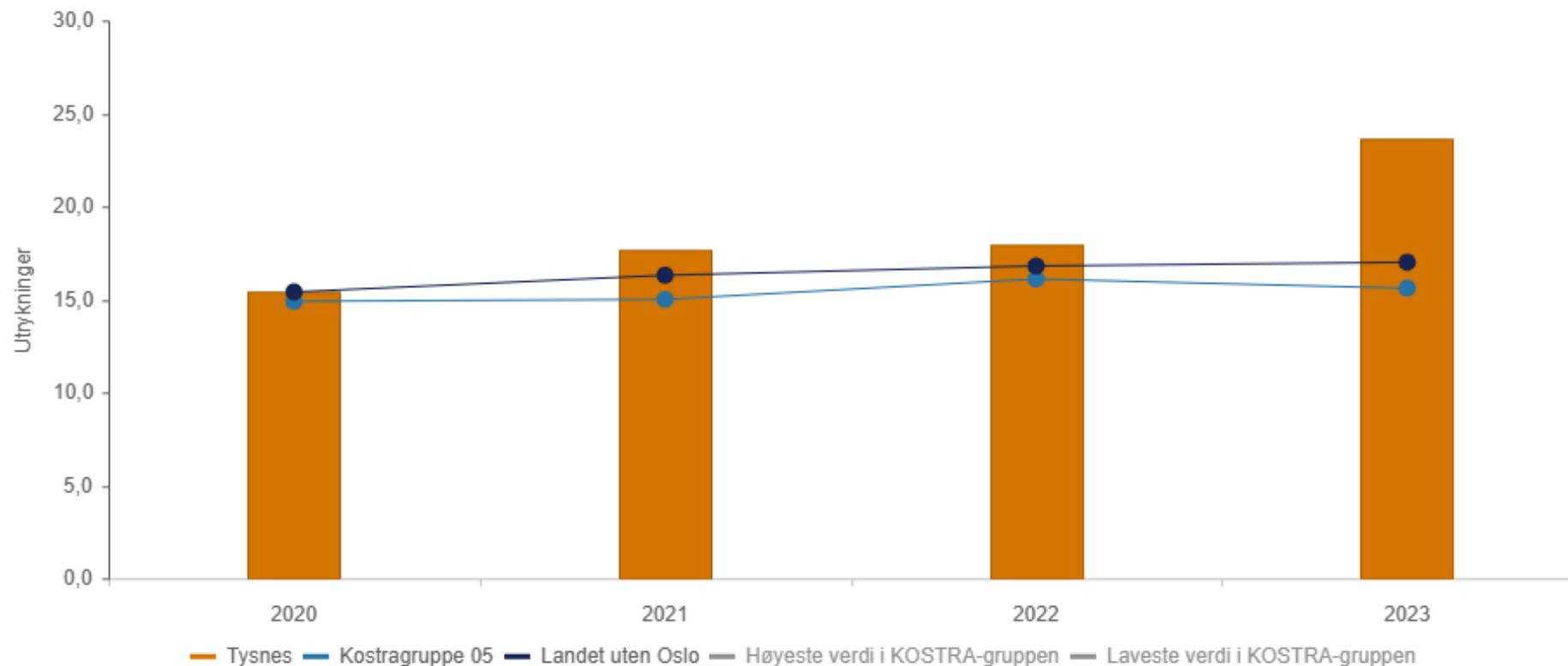

Figur: netto driftsutgifter per innbyggjar til brann og ulukkesvern, justert for inflasjon

Figur Andel a-objekt som har fått tilsyn

Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr 1000 innbyggere

Figur4.4.4.3: Tal på utrykningar til brann og andre utrykningar per 1000 innbyggjar

4.4.4.1 BRANN

Ansvar	Ansvar (T)	Budsjett 2025	Rev. 2024	budsjett	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
4410	Brann	7 269 045	5 528 378	31,5 %		6 639 920

Under brannområde ligg funksjonane førebygging, feiing og vanleg tilsyn samt beredskap, fordeling mellom funksjonane er slik:

Funksjon	Funksjon (t)	Budsjett 2025	Endring 2025 mot rev budsjett 2024
3380	Førebygging av brann og andre ulukker	987 673	37 %
3381	Feiing og vanleg brannsyn	-244 727	- 129,9 %
3390	Beredskap mot brann og andre ulykker	6 526 099	32,8 %

Ny varabrannsjef starta andre halvdel av 2024. Denne vil få fulltidseffekt for budsjettet i 2025. Styrkinga med varabrannsjef gje meir kapasitet til forebyggande arbeid som i figur «Andel a-objekt som har fått tilsyn» under synar eit etterslep.

Eitt nytt årsverk må sjåast i samanheng med ny forskrift for organisering, bemanning og utrusting av brann og redningsvesen, i forskrifta vert krav til overordna vakt styrkt. Dette er både krav til kompetanse hjå overordna vakt og krav om tilgjenge. Med ny varabrannsjef starta ein opp ordninga hausten 2024. Vaktordninga er døgnkontinuerleg og kjem i tillegg til utrykkings leirar sin vaktordning, forventa kostnadsauke på 700` +sosiale kostnader er lagt inn for ny vaktordning.

Overordna vakt ordninga krev uniformert utrykkingskøyretøy for den som er på vakt, denne er lagt inn i investeringsbudsjett med 650`.

Deltidsmannskap er justert opp frå 2,8 % til 3,1 % for å auke mannskapsmøte frå 1 til 4 møter per år. Dette er for å sikre god oppfølging utanom øvingar og heve kvalitetsarbeidet.

Ny brannbåt er forventa levert første halvdel av 2025. Det er lagt inn nødvendig kursing av mannskap for å operere fartøyet.

Innanfor dette fagområde er det eit kontinuerleg fokus på opplæring. Ein planlegg å sende 2 stk. på kode 160 kurs, kostnad 140`. Det er tilsett 3 nye i mannskap for 2024, dei skal gjennomføre nettkurs i 2025, kostnad 30`. I 2023 starta det 3 nye i mannskapet som skal gjennomføre grunnkurs, kostnad 300`.

4.4.5 Teknisk drift-data

Teknisk drift er eit samansett område med fagområde som vatn, avlaup og renovasjon, veg, eigedomsforvaltning, reinhald og kyrkjegardar. I dette avsnittet viser me kort til sentrale data for dei ulike områda.

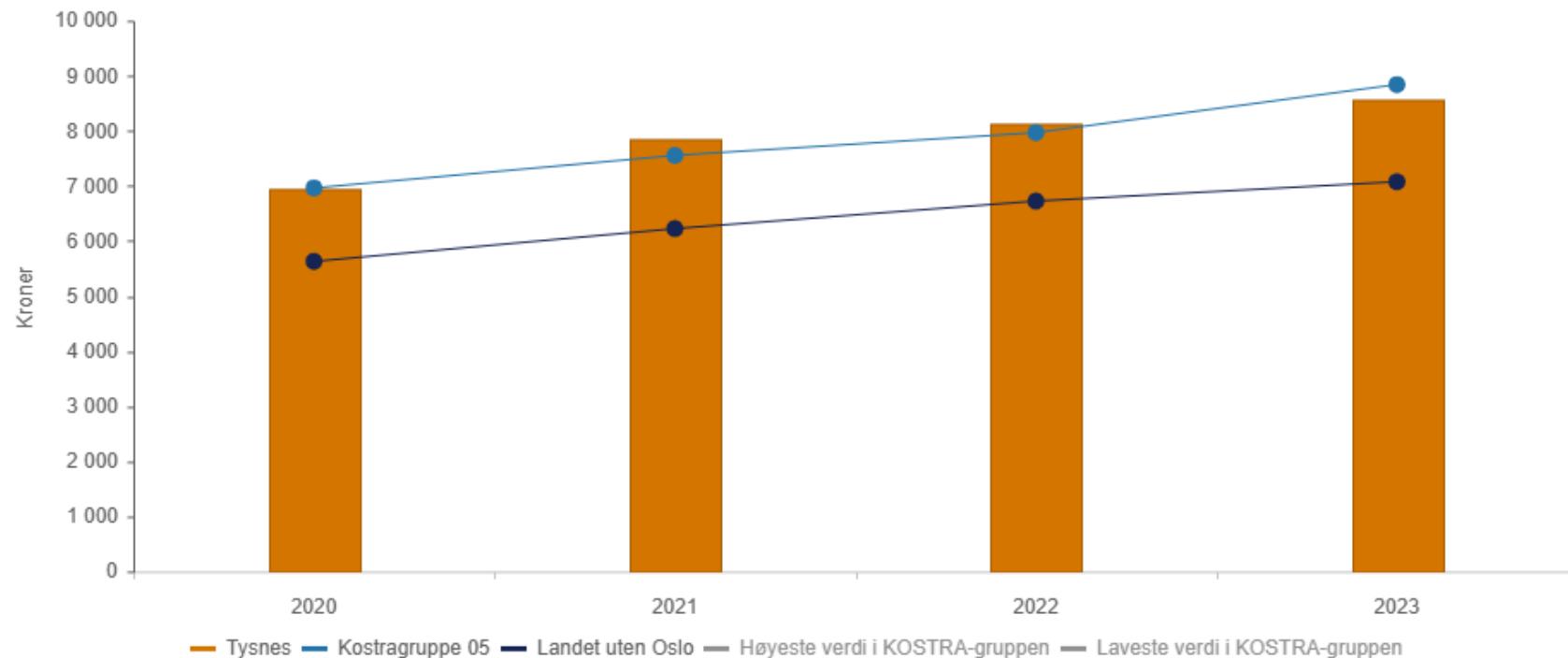
Bygg og eigedomsforvaltning

Det er planlagt innkjøp av eit FDV system gjennom IKTNH tidleg i 2025. Eit FDV system vil auke og effektivisere oversikt og planlegging av vedlikehald av bygga. Det vil og gje eit stort løft for reinhald med eige planleggingsverktøy for reinhald av alle bygg. Med digitalisert data og teikninga av bygg i eit FDV system vil ein enklare analysere og planlegge kva bygningsmasse som treng prioritert tiltak.

Bygg og eigedomsforvaltning går ikkje inn i utgiftsutjamninga, det ligg såleis ikkje føre noko analyse av behov for dette tenesteområde. Figuren under viser Tysnes kommune sine netto driftsutgifter til eigedomsforvaltning per innbyggjar. Oversikten viser at Tysnes har driftsutgifter her som ligg litt under KOSTRA gruppe 05 og noko over landsgjennomsnittet.

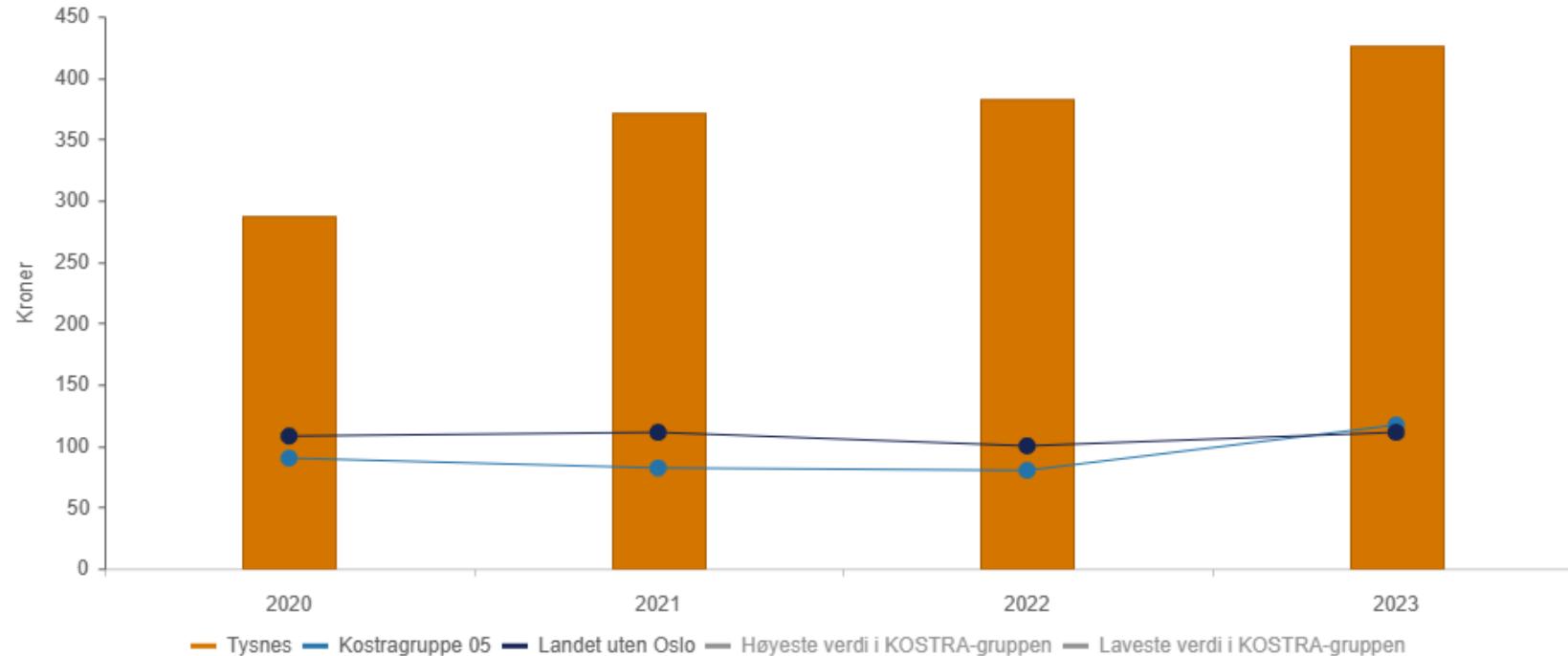
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B)

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Figur: Netto driftsutgifter til kommunal egedomsforvaltning per innbyggjar, korrigert for inflasjon

Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B)

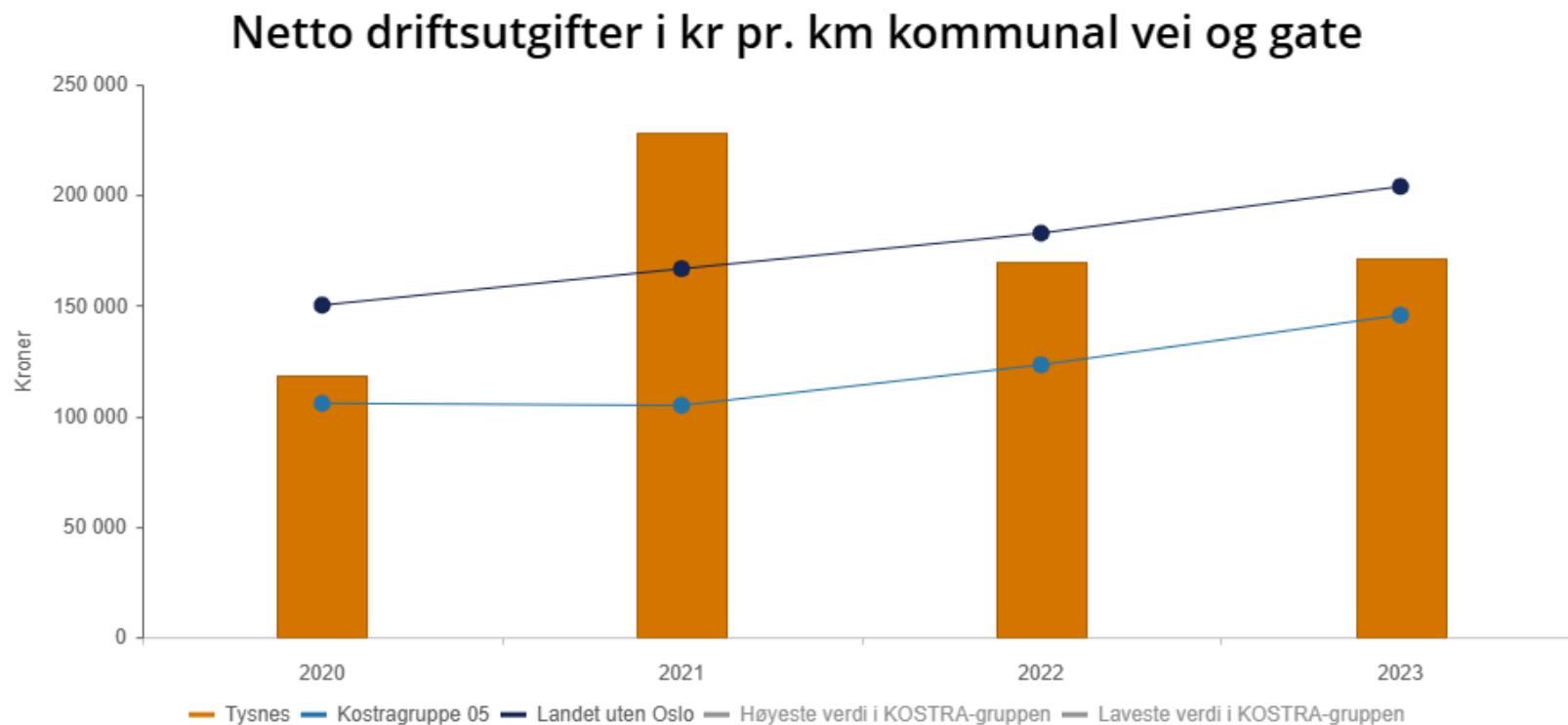

Figur: UTGIFTER TIL VEDLIKEHALD PR KVADRATMETER KOMMUNAL EIGEDOMSMASSE, KORRIGERT FOR INFLASJON

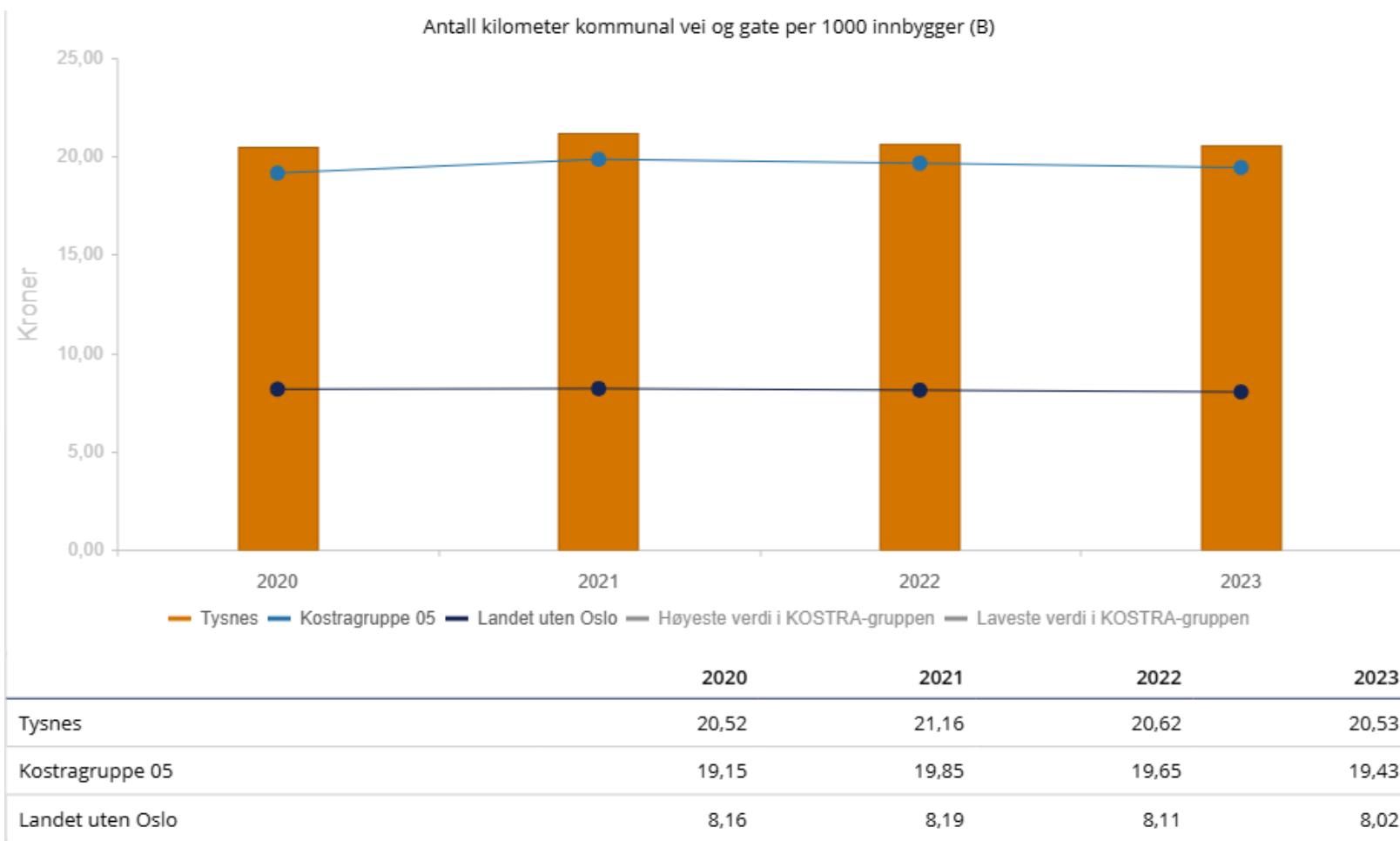
Vegar og samferdsle

Vegar og samferdsle går heller ikkje inn som del av utgiftsutjamninga, det betyr at det ikkje ligg føre data for utgiftsbehov. Tysnes kommune har i sin uttale til nytt inntektssystem peika på at dette område bør omfattast av utgiftsutjamninga. Området har ei auke på 21,2 %. Dette skuldast eit eingongstilskot til mobilmast på 2 mill.

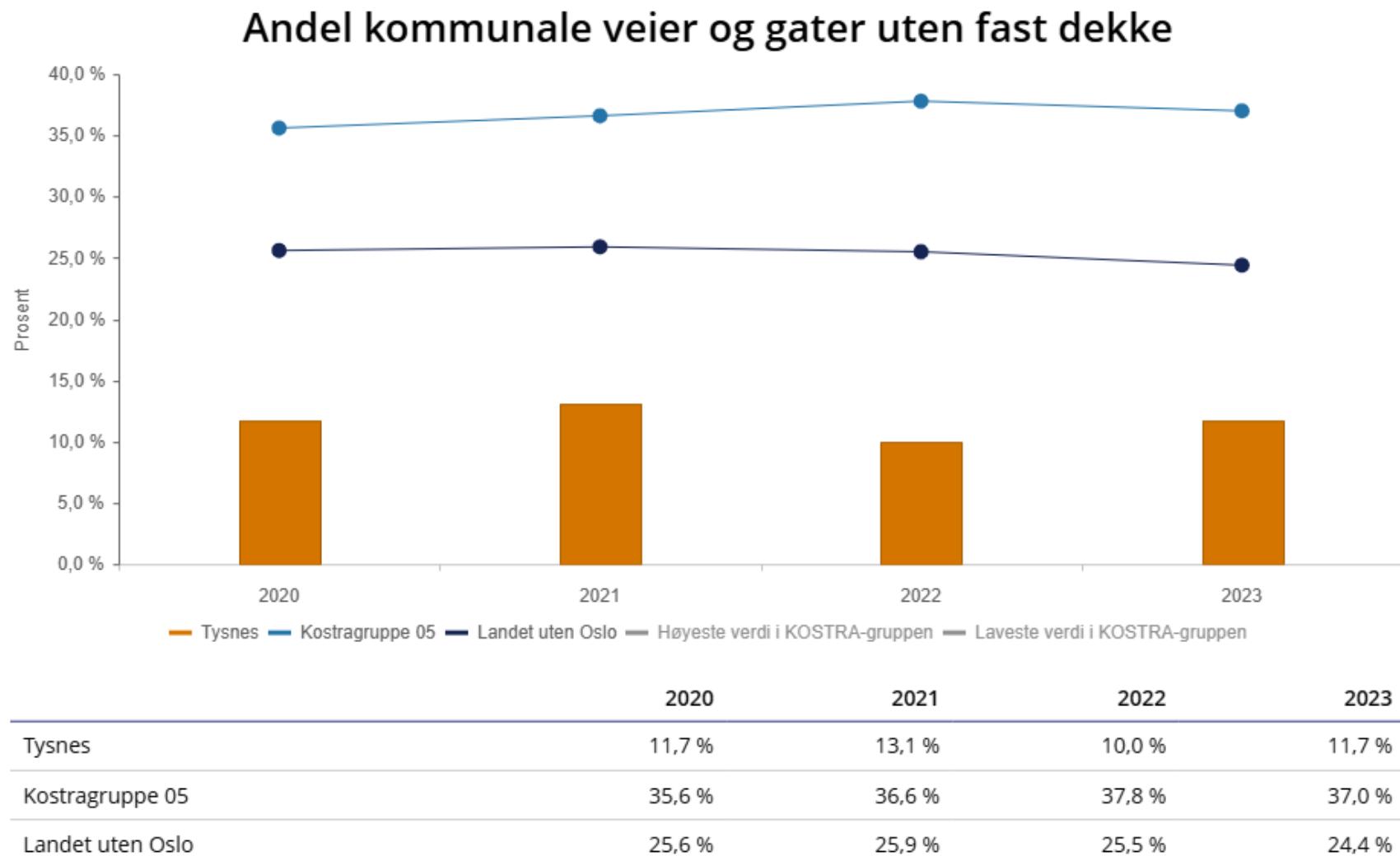
Figuren under viser netto driftsutgifter til kommunal veg per innbyggjar.

Figur: Netto driftsutgifter per innbyggjar til kommunale vegar, korrigert for inflasjon

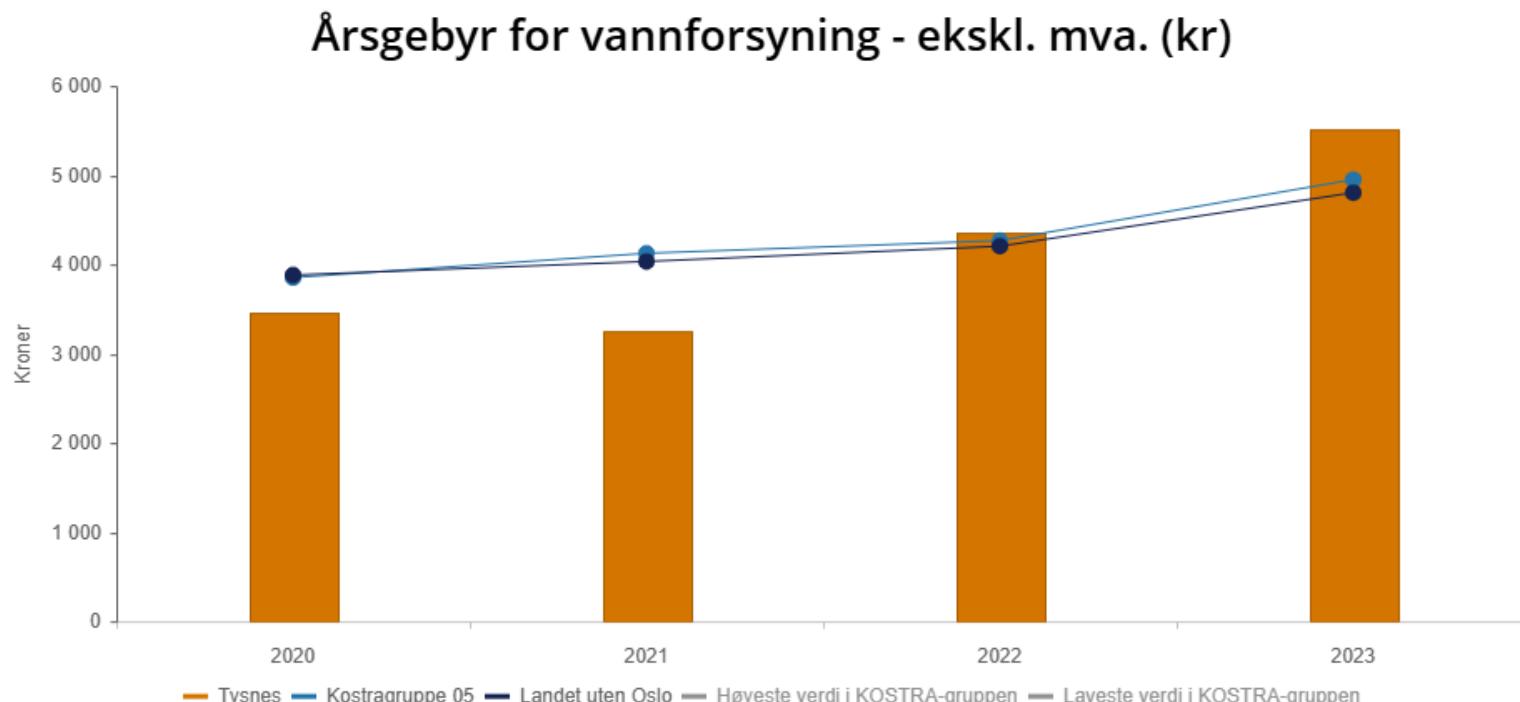
Figur Kilometer veg og gate per 1000 innbyggjar

Figur : ANDEL KOMMUNALE VEGAR UTAN FAST DEKKE

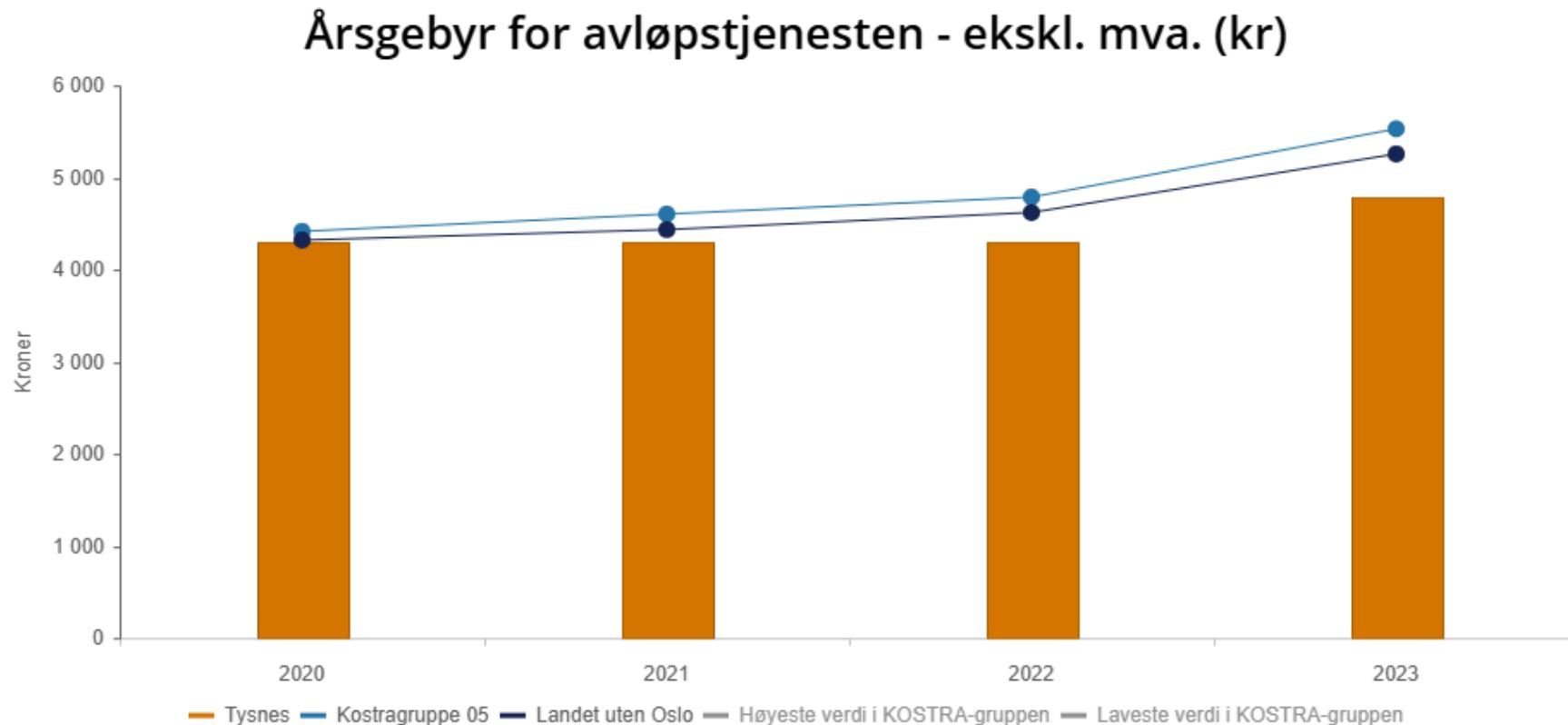
Vatn og avløp

Det er eit stort etterslep på det kommunale VA nettet. Tysnes kommune auka fornying til 0,2 % i 2023, men fortsett under KOSTRA gruppe på 0,4 % og landsgjennomsnittet på 0,6 %. Nasjonalt bærekraftsmål for fornying av vassleidningsnettet ligg på 1,2 % fram mot 2040.

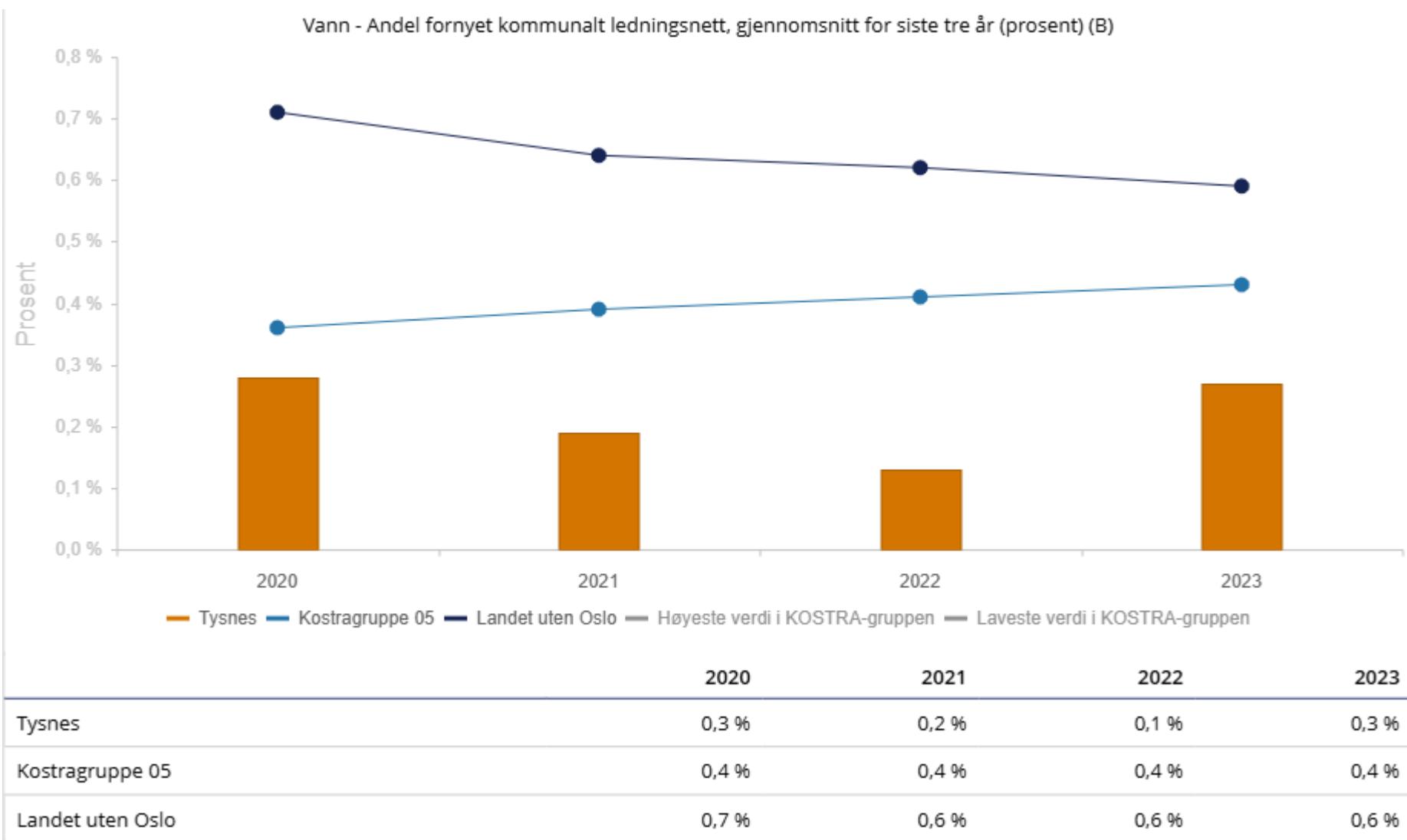

	2020	2021	2022	2023
Tysnes	3 450	3 250	4 350	5 505
Kostragruppe 05	3 852	4 125	4 267	4 951
Landet uten Oslo	3 881	4 033	4 204	4 804

Figur : ÅRSGEBYR VASSFORSYING eks mva. KORRIGERT FOR INFLASJON,

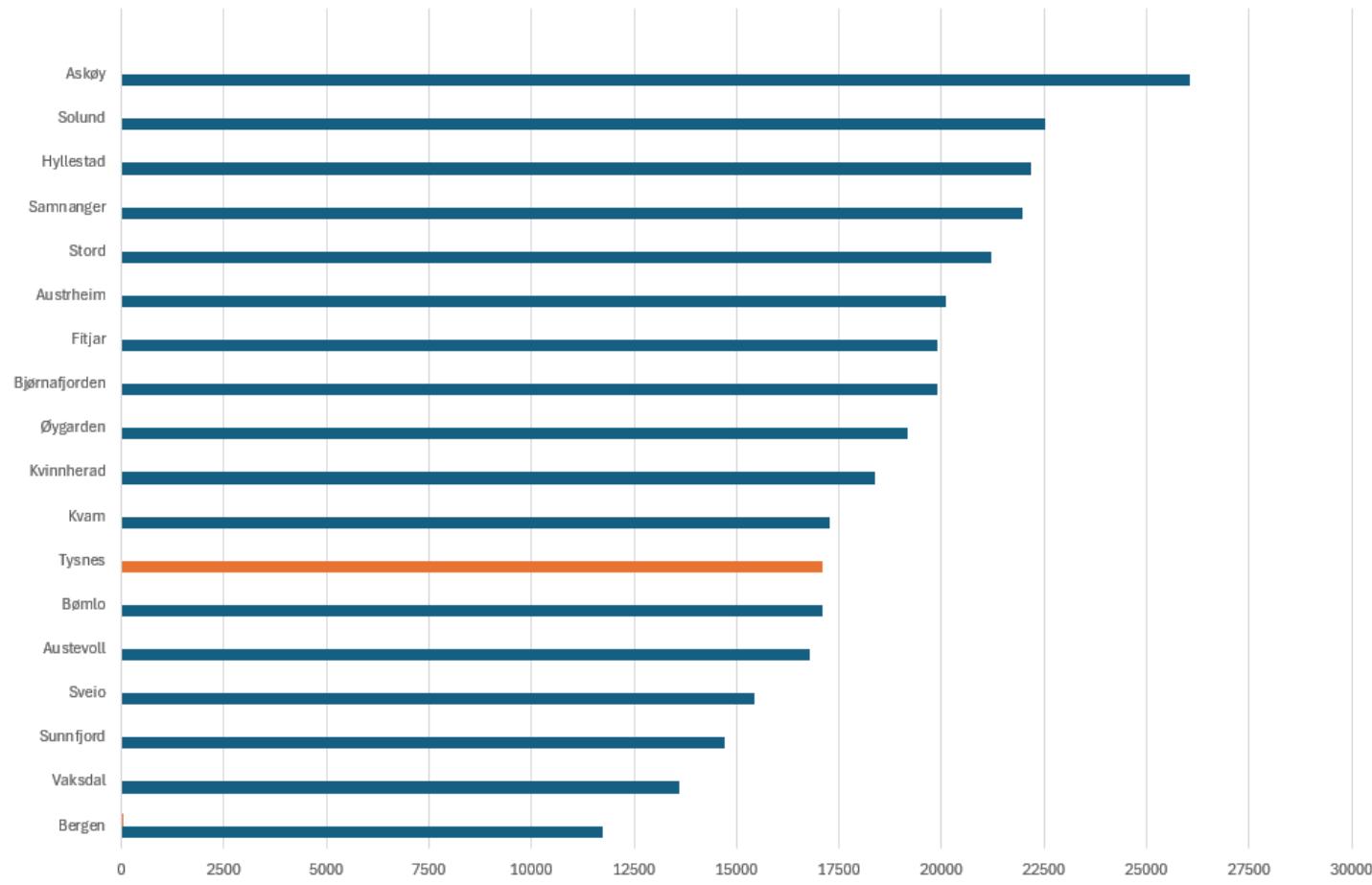

Figur ÅRSAVGIFT FOR AVLØP EKS MVA

Figur : vann – andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)

Vatn og avløp gebyr 2024 - Samanlikning andre kommunar Vestlandet

Figur : ÅRSAVGIFT VATN SAMANLIKNA MED FYLKE

Sjølv med aukande avgifter siste åra ligg Tysnes kommune omrent på snittet samanlikna med andre kommunar i fylke.

4.4.5.1 Teknisk drift - Budsjett

		Budsjett 2025	Rev. budsjett 2024	Endring 2025 mot rev budsjett 2024	Rekneskap 2023
4500	Bygg- og egedomsforvalting	10 452 857	9 745 072	7,3 %	11 239 104
4590	Vegar	9 230 568	7 618 624	21,2 %	8 657 874
4502	Reinhald - fordelt	6 730 221	6 351 847	6 %	-
4570	Avløp	-1 293 227	-623 924	- 93,2 %	-1 786 901
4580	Vassverk	-1 829 328	-569 036	-221,5 %	-400 851

Eininga sitt budsjett omfattar drift og vedlikehald av Tysnes kommune sine bygg, reinhald, vegar, vassforsyning, avlaup, og kyrkjegardar.

Ansvar Bygg og egedomsforvaltning/Ansvar reinhald

Bygg og egedomsforvaltning utfører drift og vedlikehald av den kommunale bygg- og anleggsmassen. På området ligg det i all hovudsak faste kostnadars som lønn, forsikring, kommunale gebyr og vedlikehaldsavtalar på utstyr for bygga i Tysnes kommune.

I tillegg ligg det også ein tiltakspott som er knytt til gjennomføring av vedlikehald. For 2024 løyvinga auka frå 1,5 i 2023 til kr. 2,5 for 2024. For budsjett 2025 opprettheld ein 2,5 mill. etter samla vurdering av alle innspel der fleire har høgast prioritering som vist i lista under.

Løyvinga til tiltak vert fylgt opp gjennom ei administrativ prioritering med bakgrunn i innkomne innspel. I vurdering av tiltak vert det lagt til grunn følgjande prioritering:

Alle tiltak som må prioriterast opp mot helse, miljø og tryggleik for tilsette, brukarar og ytre miljø.

Alle tiltak som er naudsnyt for god og berekraftig egedomsforvaltning, der manglande innsats vil kunne gje høgare kostnader over tid.

Alle tiltak som er naudsynt for å sikra god og effektiv drift i tenestene, der manglande innsats vil kunne gje høgare kostnader for øvrig drift.

Når det gjeld reinhald er det ein auke i areal som skal dekkast. Dette kjem av ny barnehage på Onarheim, kyrkjekontoret sitt nye areal over posten og 2 etg. på brannstasjonen.

Avtale for utleige av kommunal kai på Henningen går ut i 2024 og må reforhandlast, denne har gitt årleg innskot på 500` til budsjett for drift og vedlikehald. Er budsjettet med inntekt på 500` i 2025.

Leigeinntekt for Mestringshusene vert også ført på budsjett til drift og vedlikehald. Det vart gjeve fritak om leigeinntekt litt over halve 2024 og er knytt usikkerheit til kva som skjer vidare i 2025. Åreleg innskot frå leige er normalt 1,8 mill. grunna usikkerheit til vidare drift er det justert ned leigeinntekt til 400`.

Ansvar Vegar

Samla er området vidareført på om lag same nivå i fjar, men har ein liten nedgang.

Det er likevel også viktig å sjå dette område i samanheng med investeringsplanen der det også ligg nokre tiltak for vidare oppfølging.

I 2024 vart det gjennomført tilstandsrapport på kommunale kaier og bruer som synar eit behov på rundt 3 mill. Noko av dette arbeidet er lagt inn i 2025 på driftsbudsjett.

I beløp er det sett av kr. 4,38 mill. til driftsavtalar (brøyting, grøfterensk, vegetasjonsrydding mm.) og kr. 1,25 mill. til asfaltering.

Ny mobilmast er lagt inn med tilskot på 2 mill. på driftsbudsjett til veg, dette vert bere for 2025 budsjettet. Utan tilskotet ville ein redusert budsjettet for 2025 med om lag 300` frå 2024.

Ansvar Avløp/Ansvar Vassverk

Innanfor vatn og avløp er lagt opp til relativt høge investeringar i tida frametter. Dette er ikkje unikt for Tysnes kommune, men noko heile Norge kjenner på innan vatn og avløp. Då det er sjølvkostområder skal alt belastast abonnementa, noko som gjer det ekstra utfordrande å gjennomføre.

Når det gjeld avløp er det også ei særskilt utfordring knytt til EU sitt avløpsdirektiv, her er iverksetjinga av direktivet utsett til 2035, men dette vil føra til ekstraordinært høge investerings- og driftskostnader om det blir innført slik det no ligg føre.

Førebels vurdera me det at følgjande krav i revidert avløpsdirektiv vil føra til større konsekvensar for Tysnes kommune:

Krav om sekundærrensing for alle avløpsrenseanlegg med over 1 000 pe (personekvivalentar) tilknytta

Krav til ledningsnett og tilknytningsplikt i tettbebygde strøk, definert som over 1 000 potensielle pe

Krav om sekundærrensing for alle avløpsrenseanlegg med under 1 000 pe tilknytta dersom ein risikovurdering tilseier at det er behov for det.

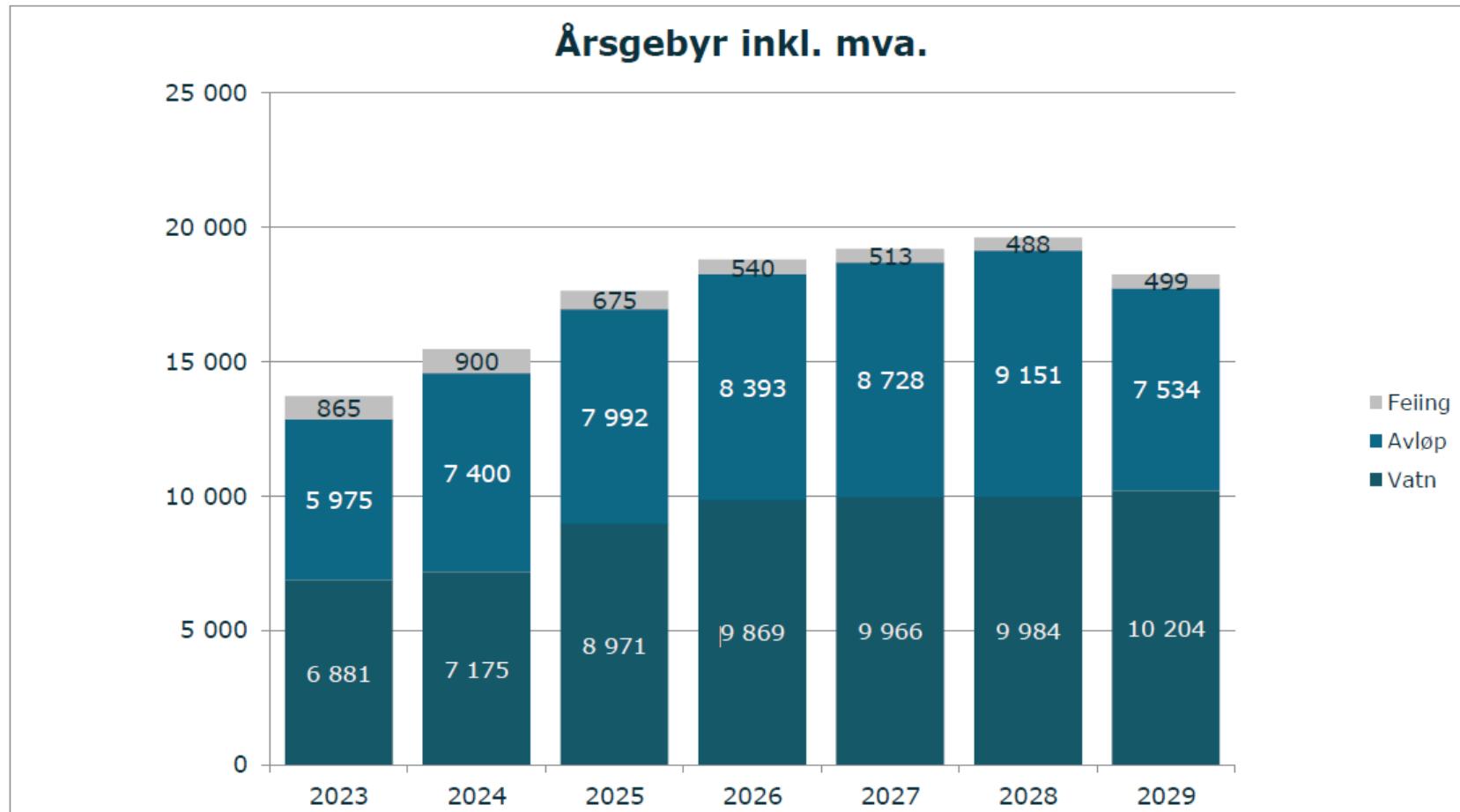
Våge vil få krav om slikt reinseanlegg, det er estimert til ein investering på minimum kr. 11 mill. i tillegg til dette gjev investeringar i leidningsnett og auka driftskostnader.

Også i Uggdal kan kravet slå inn, men her vil det vera knytt til vurderingar av resipient utviklinga. Nytt regulert bustadfelt ved Sauabakkane gjer at ein må investere i meir infrastruktur og vurdere eit reinseanlegg som kan handtere alt utslepp frå det kommunale avløpsnettet i Uggdal. Ei slik investering har eit anslag på rundt 16 mill.

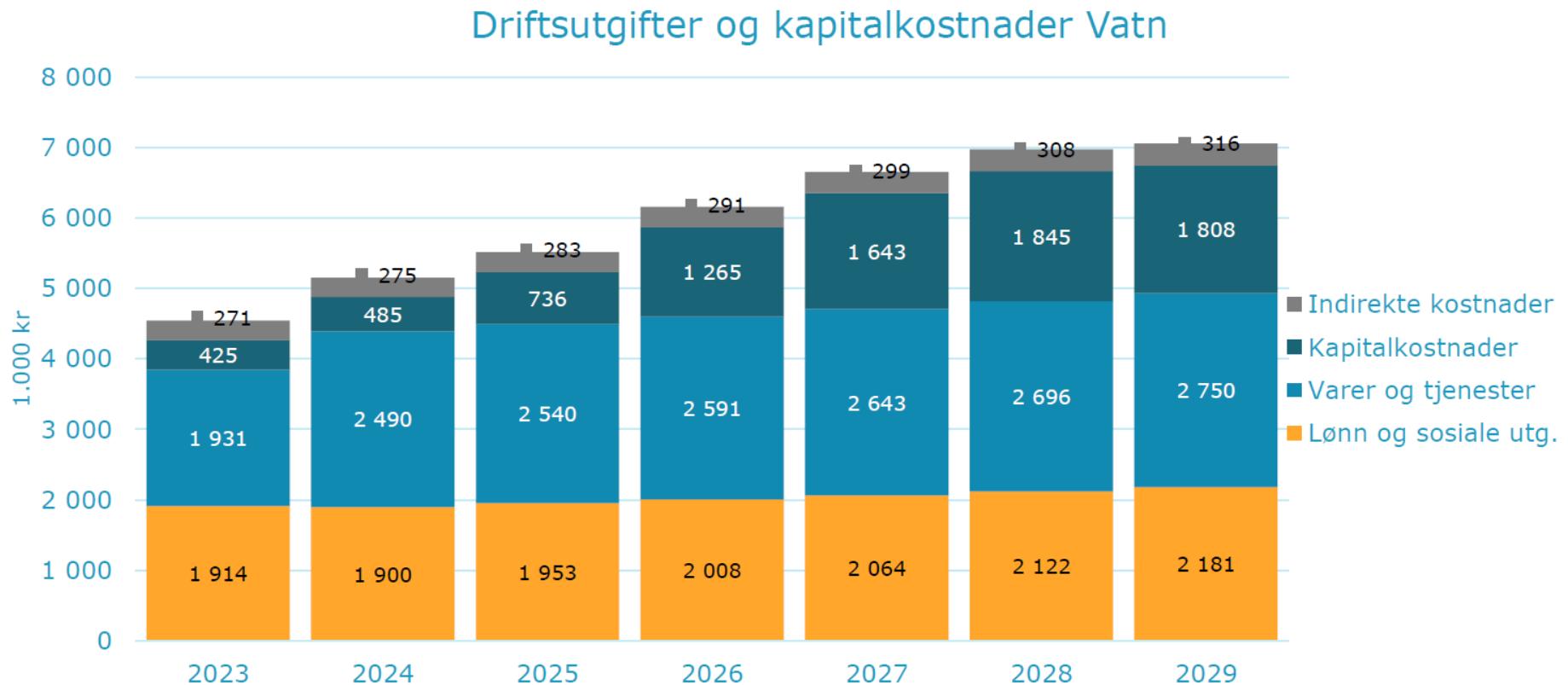
Det er planlagt resipientundersøking av havbotn rundt Tysnes, førre undersøking var i 2017/2018. Det vil kunne gje svar på kva områder som er mest kritisk mtp. utslepp frå privat og kommunalt avløp.

Det er kome krav om tilsyn på alle private avløpsanlegg, for Tysnes er det omtrent 1600 slike anlegg. Det vert oppretta eige gebyr for dette området og ein startar arbeid med tilsyn i 2025.

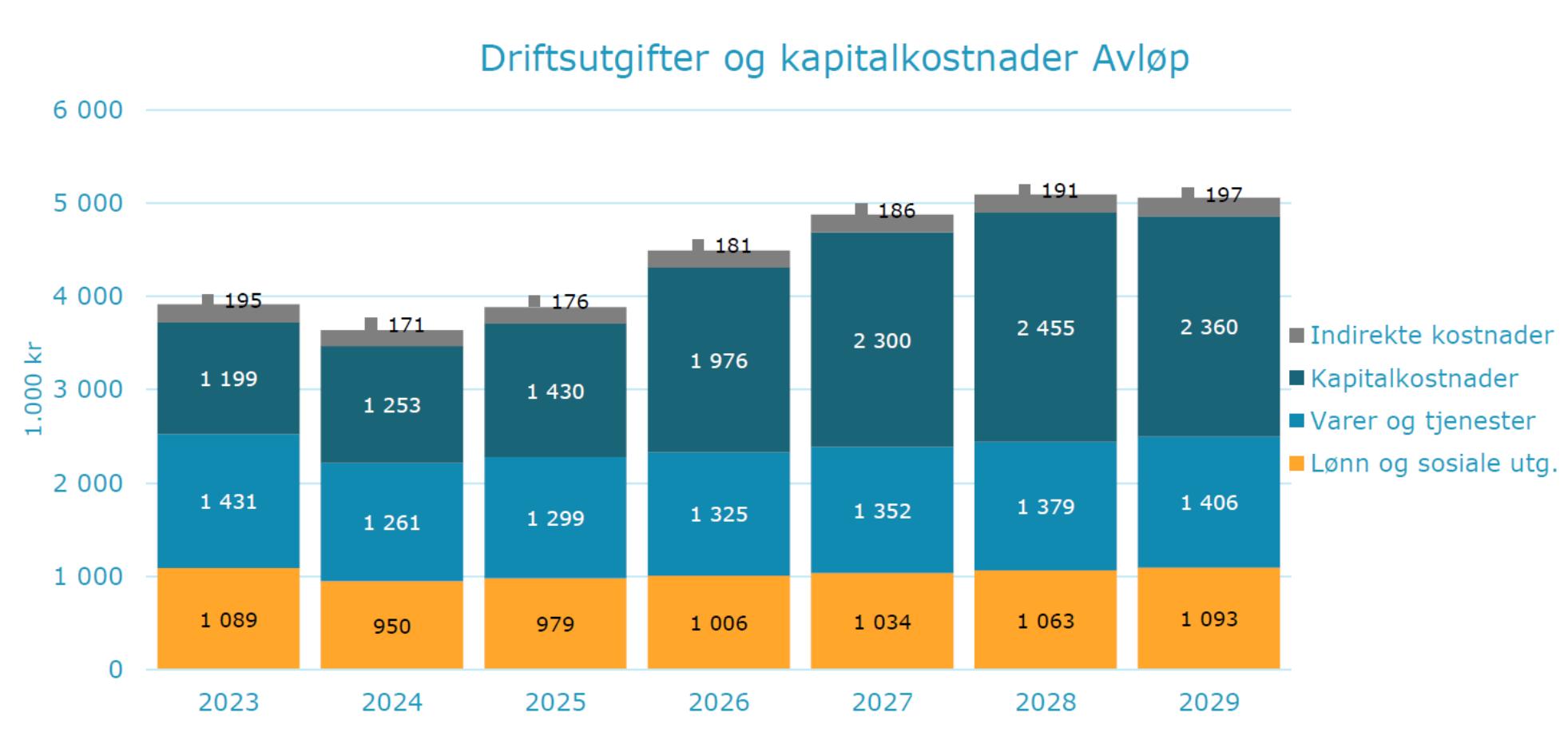
Figuren til under viser forventa utvikling av årsgebyr på områda vatn, avløp og feiing. Endring i gebrysatsar er særleg stor for avløp og vatn, me vil under visa kvifor desse utslaga kjem her. Slik kostnad på feiing er per i dag vil ein redusere avgifta neste åra. Dette kan endre seg når ein skal ut på nytt anbod for feietenesta i 2025/2026.

Gebryrendring fra året før	2025	2026	2027	2028	2029
Vatn	25,0 %	10,0 %	1,0 %	0,2 %	2,2 %
Avløp	8,0 %	5,0 %	4,0 %	4,8 %	-17,7 %
Feiing	-25,0 %	-20,0 %	-5,0 %	-4,9 %	2,3 %
Samlet endring	14,0 %	6,6 %	2,2 %	2,2 %	-7,1 %

Figur : Forventa utvikling av kostnader for vatn i Tysnes kommune fram mot 2029

Figur 1 FIGUR FORVENTA UTVIKLING AV KOSTNADER FOR AVLØP I TYSNES KOMMUNE FRAM MOT 2029

Figurane over viser at det i første rekke er kapitalkostnader som frametter vil gje auka driftskostnader på vatn. Når me ser på utgifter innanfor avløp så er det same utvikling, det vil sei at kapitalkostnaden er venta å gå opp frametter og at dei andre kostnadene er relativt stabile. I praksis betyr dette at svaret på auka avgifter på vatn og avløp er å finna i investeringsplanen.

5.0 Investeringar i økonomiplanperioden

Investeringsplanen for komande periode er ein prega av verknadene av det nye inntektssystemet, og konsekvensane det har for driftsbudsjettet. Det er behov for å redusere dei høge investeringane fram til drifta er korrigert. Reduksjon i investeringar gjer at me ikkje får auka renter og avdrag i tillegg.

Investeringsplanen bør spegle dei utfordringar kommunen står ovanfor. Me må sjå lengre enn neste fire års periode og ta med oss store investeringa me veit kjem, grunna demografi og aukande behov innan helse.

5.1 Administrasjon og økonomi

	2025	2026	2027	2028	Totalt økonomiplanperioden (2025 - 2028)
Administrasjon og økonomi					
Eigenkapitalinnskot KLP	Årsprosjekt	700 000	700 000	700 000	700 000
Sum Administrasjon og økonomi		700 000	700 000	700 000	2 800 000

Eigenkapitaltilskotet som vert ført under administrasjon og økonomi. Eigenkapitaltilskotet vert ført som investering, men det er ikkje rom for å lånefinansiera dette og dei vert derfor finansiert frå drift.

5.2 Nye bygg og anlegg

Nye bygg og anlegg	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028
HELSE					
Behovstudie kommunale bygningsmasse	650 000	-	-	-	650 000
Omsorgsbustader	-	1 500 000	48 000 000	-	49 500 000
Heldøgnsomsorg/omsorg +/Institusjon	-	-	-	-	-
OPPVEKST					
Ny barnehage Uggdal/Våge	300 000	-	2 000 000	94 000 000	96 300 000
ANDRE NYE BYGG OG ANLEGG					
Bustadfelt Sauabakkane	-	10 000 000	15 000 000	-	25 000 000
Nytt basseng Gjerstad/Onarheim	-	-	-	-	-
Rehabilitering/nytt opplæringsbasseng				1 500 000	1 500 000
Statleg sikring Peralio friluftsområde	178 000	-	-	-	178 000
Aktivitetspark Kyrkjevatnet	660 000	-	-	-	660 000
Gang- og sykkelveg Våge-Uggdal, vatn og avløp og næringsareal	-	-	-	-	-
Sum Nye bygg og anlegg	1 138 000	11 500 000	65 000 000	95 500 000	173 138 000

Det ligg føre store investeringa innan helse og omsorg dei neste 10-20 åra. Med ein svakare kommune økonomi er det enda viktigare at me har eit godt grunnlag for å ta dei nødvendige investeringsvala. Eit behovstudie vil sjå på heile den kommunale byggmassen i dag og analysere den opp mot dei demografiske behova Tysnes kommune står ovanfor. Det vert eit tverrfagleg prosjekt med interne bidrag, der ein har midlar til å henta inn ekstern kompetanse om nødvendig. Dette arbeidet vil gje eit viktig grunnlag for neste budsjett.

Nye omsorgsbustader i tilknyting til Tysnes omsorgssenter ligg inne med midlar i 2026/2027. Det er lagt til grunn i denne økonomiplanen at det ligg inne 50 % finansiering gjennom investeringstilskot frå Husbanken. Prosjektet er ikkje ferdig utgreidd og vil bli sett nærmare på i samanheng med behovstudie av kommunale bygningsmasse.

Stjernereiso barnehage har i tilstandsrapport i 2024 fått ei levetid på 6-9 år frå 2025. Erfaring frå andre prosjekt tilseier det tek tid å få på plass eit nytt bygg. Ein lyt og sjå på barnehage struktur og demografiutsikter for å avgjere kor mange avdelingar me skal ha i ny barnehage. Ein set av midlar i 2025 for å sjå på plassering av ny barnehage. Prosjektet er ikkje utgreidd.

Prosjekta for statleg sikring av Peralio friluftsområde og aktivitetspark ved Kyrkjevatnet er to prosjekt som vert gjennomført av oss, men som er fullfinansiert med eksterne midlar. Når det gjeld Peralio så er kommunen sin medverknad til finansiering at me har stilt område til rådvelde for statleg sikring. Realisering av prosjektet føreset ei samarbeid med Båtlaget Njord og ein avtale om framtidig drift.

Når det gjeld aktivitetspark Kyrkjevatnet er det også eit prosjekt som er godt og nær fullfinansiert, her har kommunen vore i kontakt med Uggdal bygdelag. Realisering av prosjektet føreset eit samarbeid med bygdelaget og ein avtale om framtidig drift.

Teknisk plan for bustadfelt i Uggdal vert klar mot slutten av 2024 med oppdaterte kalkylar. Tysnes kommune eig det øvre delen av feltet mot Kyrkjevatnet og kan starte å legge til rette for utbygging her i 2026 med opparbeiding av teknisk infrastruktur. Prosjektet er flytta frå 2025 til 2026 grunna redusert inntekt ifbm. nytt statsbudsjett.

I kommunedirektøren sitt forslag er nytt 25m. basseng på Onarheim/Gjerstad ikkje teke med. Årsaka til dette er innhaldet i statsbudsjettet for 2025. Slik me vurderer situasjonen kan me ikkje pådra oss ekstra utgifter til investering med påfylgjande driftsauke før me har stabilisert den ordinære drifta opp i mot det framtidige inntektsnivået. I situasjonen som me er kome opp i bør me ikkje taka forhasta avgjersle som ikkje er ordentleg utgreia.

Me har erstatta investeringa av nytt basseng med rehabilitering/nytt opplæringsbasseng 12,5m, med oppstart 1,5 mill kr i 2028 og 40 mill kr i 2029. Dette vert eit nedskalert prosjekt samanlikna med bygging av 25m basseng.

Gang- og sykkelvegprosjektet var inne i 2024 budsjettet. Tysnes kommune tok kontakt med fylke og inviterte dei inn i prosjektet. Dessverre ville ikkje fylke vera med. Med tanke på at det er fylkesveg ser me det ikkje som hensiktsmessig å gå inn med midlar utan at fylke også er involvert.

5.3 Eksisterande bygg og anlegg

Eksisterande bygg og anlegg	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028
OPPVEKST					
Utviding og oppgradering av Uggdal skule	13 000 000	5 000 000	-	-	18 000 000
Oppgradering av uteområde på Onarheim skule	-	750 000	750 000	-	1 500 000
Påbygg Vågmarka barnehage	-	-	-	-	-
ANDRE? FLEIR INNDELINGA?					
Oppgradering brannstasjon og uteområde	250 000	-	-	-	250 000
Utviding av kontorkapasitet i rådhuset	350 000	-	-	-	350 000
Utvikling Tynshallen	660 000	900 000	-	-	1 560 000
Oppgradering av grøntanlegg og hovedinngang ved rådhuset	200 000	-	-	-	200 000
Enøk-tiltak i eksisterande bygg	2 400 000	1 700 000	1 700 000	-	5 800 000
Oppgradering / granulat Reiso kunstgrasbane	125 000	-	-	-	125 000
Sum Investeringar i eksisterande bygg og anlegg	16 985 000	8 350 000	2 450 000	-	27 785 000

Forprosjekt for Uggdal skule er gjennomført i 2024. Saman med brukargruppa er ein kome fram til eit utviding som svarar på bestillinga frå førre budsjett:

«Kommunestyret ber om at det blir satt i gang ei forprosjekt for å greie ut ulike løysinger for å oppgradere Uggdal skule med **garderobefasiliteter** for både **lærarar** og **elevar**. Videre at det blir utgreidd behov for **praktiske rom**, som til dømes sløydsal og kunst- og handverksrom. Det må også greiast ut behovet for **arbeidsplassar for lærarar, møterom** og **toalettfasiliteter** for personalet.»

Grovkalkyle inkluderer innrekna usikkerheit og vidare prosjekterings er på 13 mill. I prosjektet for 2025 gjer ein ikkje noko med klasserom. I forprosjekt ser ein at klasseromma ikkje er tilpassa den fleksibiliteten ein treng i framtida med varierande elvar på trinna, samt tilpassa ny læreplan. Dette vert vidare utgreia i 2025 og ligg inne for gjennomføring i 2026.

Oppgradering av brannstasjon vart gjennomført i 2024, det er noko arbeid igjen i administrativ del i 2 etg, der skal tilpassa lokalet for samlingar med heile mannskapet. Det skal og gjerast mindre endringa slik at brannsjef og varabrannsjef har fast kontorplass ved brannstasjonen.

Prosjektet for utviding av kontorkapasitet på rådhuset vart gjennomført i 2024 der ein no har fått samlokalisert einingane meir. Det mangla noko arbeid i 2024 som vert vidareført over i 2025.

Det ligg ikke eit prosjekt i Vågsmarka barnehage i 2024 til eit påbygg for å utvide og forbetre kontor- og personalavdelinga. Prosjektet er ikkje utgreidd. Med bakgrunn i tilstandsrapport for Stjernereiso barnehage og ny barnehage som no ligg inne i 2028 vert prosjektet ved Vågsmarka barnehage trekt ut. Også dette prosjektet vert råka av nedtrekket i statsbudsjettet.

Uteområdet ved Onarheim skule låg inne i førre budsjett med ei oppgradering av uteområdet med nytt leikeapparat og fleire mindre tiltak for å forbetra dette. Prosjektet var ikkje utgreidd. Prosjektet er flytta til 2026 og 2027.

For Tysneshallen ligg det ikke eit prosjekt med å etablera ein tett vegg mellom vrimlehallen og idrettshallen. Prosjektet bør også sjå på andre tiltak for å betre utnytta bygningsmassen. Tysnes kommune har fått tildelt kr. 422,- i midlar frå Bufdir, midlane går over tre år og går inn i dette prosjektet, dei må nyttast innan utgonga av 2025. I 2024 er nytt kjøkken avklart opp mot brukare av Tysneshallen og er klar til gjennomføring i 2025. I samanheng med kjøkkenet ser ein på kva funksjonar det skal leggjast til rette for i vrimleareal. Ungdomsrådet er informert og vil vera involvert vidare i prosjektet for 2025.

For komande år er det lagt inn ein samlebeløp for enøk-tiltak i eksisterande bygningsmasse. Denne er planlagt for tiltak som er relativt enkle å gjennomføra og som gjer ein innsparing i energiforbruk. Me har fått utarbeidd ein samla Enøk rapport for Tysneshallen hovudtiltaket for 2025 vert å installere varmepumpe for å redusera energikostnad for oppvarming.

Oppgradering av Reiso kunstgrasbane har oppstart i haust. Det vert utvida asfalt og betongkant samt sluser med børste for å halde kontroll på å at granulat ikkje endar i naturen. I 2024 fekk ein 194 000,- i midlar frå Handelens Miljøfond som gjere at me kjem i mål med asfalt og betongkant. Prosjektet vert utført mot slutten av 2024 og vidareførar derfor prosjektet i 2025 for å sikre det vert avslutta.

5.4 IKT og applikasjoner

Prosjekt / investeringsobjekt	2025	2026	2027	2028	Totalt økonomiplanperioden (2025 - 2028)
IKT og applikasjoner					
Velferdsteknologi	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 500 000
Sum IKT og applikasjoner	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 500 000

Det er sett av kr. 500' til kjøp knyta til velferdsteknologi. Dette inkluderer m.a. digitalt tilsyn og anna sensor teknologi. Det er vurdert at investering i, og innføring av velferdsteknologi er avgjerande for å kunne drive effektive tenester med tilgjengelege ressursar, jf. demografiutfordringane framover.

Gjennom deltaking i IKTNH vil me få tilgang til deira avtalar på anskaffing av velferdsteknologisk utstyr. Me ser behov for å ei større satsing på velferdsteknologi dei nærmeste åra, for å komme opp på ønskjeleg nivå som vidare legg til rette for ønskja gevinstrealisering

5.5 Eigedom, bustad og næring

Eigedom, bustad og næring					
Oppgradering av kommunale omsorgsbustader	2 000 000	2 000 000	2 000 000	-	6 000 000
Kjøp av grunn og eigedom	-	-	-	-	-
Sal av grunn og eigedom	2 500 000	-	-	-	2 500 000
Sum Eigedom, bustad og næring	4 500 000	2 000 000	2 000 000		8 500 000

Dagens kommunale omsorgsbustader er utdaterte og svarar ikkje til den forventninga leigetakarar har, det fører igjen til at dei heller blir buande heime. Dersom me skal redusera tid i bil og auka tid til pleie må eigna bustader vera attraktive og tråd med dagens standard. Det er i økonomiplanperioden sett av kr. 2 mill. per år der ein i 2027 vil vurdere behov for vidareføring.

Tysnes kommune eig bustad i Lunde og Våge, ein ynskjer å selje desse i 2025 og reknar ein inntekt på 2,5 mill.

5.6 Enkeltinnkjøp og andre investeringar

Enkeltinnkjøp og andre investeringar					
Bilpark (overgang frå leasing)	-	-	-	-	-
Naudstraumsaggregat brannstasjon	-	300 000			300 000
Bil til overordna brannvakt	650 000	-	-	-	650 000
Fjernstyrt grasklippar - HMT tiltak	250 000	-	-	-	250 000
Golvmaskin reinhald - HMT tiltak	130 000	-	-	-	130 000
Brannbåt	2 093 500	-	-	-	2 093 500
Sum Enkeltinnkjøp og andre investeringar	3 123 500	300 000			3 423 500

Det er ikkje lagt opp til kjøp av nye bilar i perioden. Det vert føresett at leasingbilar vert erstatta med ny leasing når avtaleperioden går ut.

Det er lagt inn kr. 300.000 til naudstraumsaggregat i 2026 til brannstasjonen. Ved lengre straumbrot får ikkje elektronikk i køyretøy lada seg slik at dei kan vera operative. Det er innført midlertidig tiltak med lading ved Tysnes omsorgssenter.

Overordna vaktordninga som vart innført hausten 2024 har krav om uniformert køyretøy til vakthavande. Ein ynskjer å finne ein bruktbil som kan kjøpast inn ferdig uniformert for å senka kostnaden på investering.

Drift har utfordring ved klipping av bratte parti. Som eit HMT-tiltak vil ein sikra trygg gjennomføring av grasklipping med innkjøp av ein fjernstyrt mobil grasklippar som kan nyttast rundt alle kommunale bygg.

Innkjøp av golvmaskiner for reinhald er eit godt HMT-tiltak som avlastar arbeidskvardagen til reinhaldarane. For 2025 er det lagt inn eit beløp for innkjøp av 2 maskiner, der 1 er tilpassa å brukha på flisar i garderobe.

Brannbåt er bestilt med leveringstid fyrste halvdel av 2025. Vedtatt budsjett etter budsjettregulering vert vidareført til 2025 for oppgjer etter båten er levert. Det ligg også inne eit tilskot frå Tysnes Kraftlag på 457 000,- i investeringsbudsjettet.

5.7 Vassforsyning

Vassforsyning (sjølvkost eks.mva)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028
Utviding og oppgradering av leidningsnettet	2 200 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	6 700 000
Overvåking leidningsnett	350 000	500 000	500 000	500 000	1 850 000
Hydrofon for lekkasjesøk	250 000	-	-	-	250 000
Nytt reinseanlegg i Uggdal	3 250 000				3 250 000
Nye høgdebasseng i Våge og Uggdal	300 000	8 031 250	6 250 000		14 581 250
Oppgradering tak renseanlegg	300 000	850 000			1 150 000
Temaplan vassforsyning	600 000				600 000
Bil til vassdrift	900 000				900 000
Sum vassforsyning	8 150 000	10 881 250	8 250 000	2 000 000	29 281 250

I 2025 er det planlagt fleire oppgraderinger i leidningsnettet for vassforsyning for å redusere det høge etterslepet ein har. Det er 4 konkrete prosjekt som utgjer hovuddelen av midlane, der felles er oppgradering av kummar. Nye kummar gjer enklare og tryggare å gjøre vedlikehald, redusere risiko for inntrenging av framandvatn på leidningsnett og moglegheit for pluggkjøring til jamleg vedlikehald av leidningsnettet.

Det ligg inne midlar til meir sensorikk i forsyningsnettet for å kunne avdekka lekkasjar, trykkendringar og andre driftsutfordringar på nettet. Prosjektet er godt utgreidd og gjer det meir effektivt å lokalisera og utbetre lekkasjar på nettet.

Det er ei stor utfordring og lokalisera lekkasjar på leidningsnettet. Me veit det er opp mot 30 % av produsert vatn som renn ut i lekkasjar idag. Med ein hydrofon lekkasjesøkar kan ein lytte over natta på bestemte leidningstrekk for lokalisering av lekkasjar. Stor fordel er at det kan gjerast utan at driftsmedarbeidar må vera tilstades under logging.

Reinseanlegg i Uggdal fekk oppgradert UV-anlegg i 2024. I 2025 fortsett planlegging av utskifting til membrananlegg tilsvarande ein har i Våge.

Det er oppdaga noko råte for delar av taket over reinseanlegget i Våge. Ein vil vidare undersøke tilstand og gjøre nødvendig tiltak. Samstundes er det upraktisk nivå på dei ulike taka i reinseanlegget, dette vil ein oppgradere dersom det er nødvendig å skifte ut taket.

Temaplan for vassforsyning var planlagt klar hausten 2024. Grunna manglende kapasitet må midlar vidareførast til 2025 budsjett med mål om han den klar til neste års budsjett handsaming. Vil vera eit viktig grunnlag for prioritering av store investeringa neste 10 årar.

Nye høgdebasseng Våge og Uggdal er flytta til 2026 og 2027 i påvente av temaplan som er klar i 2025. Den vil kunne sei noko om framtidige investeringa og kor ein lyt prioritere fyrst å bygge nytt høgdebasseng.

Leasing av bil til vassdrift gjekk ut hausten 2024. Grunna høg auke i pris på leasing og bruken til vassdrift vert det kjøpt inn bil istadenfor leasing. Inkludert i budsjettsum er innreiing til utstyr.

5.8 Avløp og vassmiljø

Avløp, vassmiljø (sjølvkost eks. mva)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028
Ny slamavskiljar m.m ved hovedkloakk Lunde	250 000	2 800 000	-	-	3 050 000
Oppgradering slamavskiljar og utsleppsleidning ved Sauabakkan	2 700 000	-	-	-	2 700 000
Ny/oppgradere kum ved slamavskiller Jensvoll	600 000	-	-	-	600 000
Utviding og oppgradering av leidningsnettet	750 000	750 000	750 000	750 000	3 000 000
Inspeksjonskamera avløpsrør	210 000	-	-	-	210 000
Oppgradering til EU-direktiv - rensing	5 000 000	10 000 000	5 000 000	-	20 000 000
Sum avløp og vassmiljø	9 510 000	13 550 000	5 750 000	750 000	29 560 000

Ved hovudkloakk Lunde må eksisterande slamavskiljar oppgraderast og truleg relokaliseras for å fungera tilfredsstillande. Det må og gjerast vurdering om nye framtidige krav gjer at ein må investere i reinseanlegg som kan dekka alt kommunalt avløp i Lunde.

Ein oppgradering av slamavskiljar og utsleppsleidning ved Sauabakkane er naudsynt for å løyse driftsutfordringar, spesielt ved flo sjø. Prosjektet har oppstart i slutten av 2024 og midlar er vidareført til 2025 for ferdigstilling.

Det ligg inne prosjekt for å oppgradere slamavskiljar ved Jensvoll og tilkopla rør som har feil fall. Konsekvens i dag er at ein må jamleg utføra ekstra vedlikehald.

Det er etterslep på leidningsnettet til avløp, spesielt på kummar som ikkje fungerer og har behov for oppgraderinga. Det er også enkelte rørstrekker som ligg med feil fall og må utbetrast for å ikkje gje ekstra vedlikehald samt problem med lukt og tette rør.

For inspeksjon av avløpsrøyr må ein i dag hente inn eksterne firma til høg pris. Innkjøp av eige kamera vil redusera og på kort sikt spare inn det ein i dag nyttar på eksterne for inspeksjon. Vil og gje lågare terskel for å gjere inspeksjon. Kan og nyttast for å måla inn røyr med GPS, der me ikkje har fullstendig riktig digitalisert kart i dag.

Oppgradering til EU sitt utsleppsdirektiv vil gje potensielt krav om reining utøve løysing me i dag har med slamavskiljar. For 2025 vil ein i samband med framtidig utbygging på Sauabakkane utreda eventuell utbygging av reinseanlegg i Uggdal. Det ligg då inne midlar for oppstart av gjennomføring reinseanlegg i Uggdal, totalt er grovkalkyle på 15 mill. Ved oppstart i 2025 er ein i forkant og klar med reinseløysing til utbygging Sauabakkane kjem i gang.

5.9 Kommunale vegar

Kommunale vegar					Finansiering 2025-2028
Trafikksikring etter trafikksikringsplanen	1 000 000	1 000 000	1 000 000		3 000 000
Asfaltering av kommunale grusvegar		-	1 000 000		1 000 000
Etablering og oppgradering av kantsikring på kommunale vegar	750 000	1 500 000	1 500 000		3 750 000
Truck til lasting og lossing i Eredalen		375 000	-		375 000
Oppgradering av veg i Vågsneset		625 000	-		625 000
Oppgradering og utviding av veg til Solheimsdalen		1 875 000	-		1 875 000
Oppgradering og utviding av veg til Sletteskog		375 000	-		375 000
Fortau på Hagareset			3 500 000		3 500 000
Fartsreduserande tiltak i byggjefelt		250 000	-		250 000
Sum kommunale vegar	1 750 000	6 000 000	7 000 000	-	14 750 000

Det er lagt inn midlar for å gjennomføra tiltak frå trafikksikringsplanen. Nokre tiltak er hjartesone ved Tysneshallen og Uggdal Skule. Fortau Hagareset er skilt ut i eige prosjekt.

Etablering og oppgradering av kantsikring er redusert for frå 2 mill. til 750` i 2025 grunna redusert inntekt ifbm. nytt statsbudsjett.

Prosjekta i Vågsneset og Solheimsdalen er flytta frå 2025 til 2026 grunna redusert inntekt ifbm. nytt statsbudsjett.

Fortau Hagareset er skilt ut som eige prosjekt frå trafikksikring etter trafikksikringsplanen då det er eit høgt investeringsbeløp. Prosjektet er flytta frå 2025 til 2027 grunna redusert inntekt ifbm. nytt statsbudsjett. Naudsynte grunnavtalar er signert i 2024. Prosjektet er godt utgreidd.

5.10 Bygesak og oppmåling

Bygesak og oppmåling (sjølvkost)						
Geovekst	-	-	-	-	-	-
Sum bygesak og oppmåling	-	-	-	-	-	-

I 2026/2027 vert det gjennomført neste overflyging og oppdatering av kartunderlag, ifbm. dette får Tysnes kommune ein kostnad. Den er ikkje kjent, men me legg inn prosjektet for påminning til neste års budsjett.

5.10.1 Løn for gjennomføring

Løn for gjennomføring					Finansiering 2025-2028
Løn inkludert pensjon og arb. avg.	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	5 000 000
Sum løn for gjennomføring	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	5 000 000

Frå 2025 vil ein skilje ut løn som tidlegare har vert rekna med å verta dekka av alle prosjekta. Dette er utsydeleg og det er ofte vanskeleg å fordel løn gjennom eit år etter kva prosjekt ein arbeidar med.

5.11 Oppsummering og finansiering

Sjølv med ein tydeleg nedskalert investeringsplan vert det i perioden lagt opp til eit samla låneopptak på 219 mill.kr. Av desse utgjer vatn og avløp 58,8 mill.kr. Desse låna vil bli finansiert via gebyra. Låneopptak som må belastast den ordinære drifta utgjer samla 160,2 mill.kr.

I kalkylen over renter og avdrag vert det lagt til grunn lånepериode på 30 år.

FINANSIERING					
Låneopptak ordinære investeringar	18 337 800	24 570 000	39 210 000	78 050 000	160 167 800
Låneopptak sjølvkost	17 660 000	24 431 250	14 000 000	2 750 000	58 841 250
Mva-refusjon ordinære investeringar	4 690 700	5 830 000	15 490 000	19 200 000	45 210 700
Overført frå drift	700 000	700 000	700 000	700 000	2 800 000
Refusjon utbyggingsavtalar	-	-	-		-
Tilskot frå private	775 000				775 000
Tilskot frå stat	600 000				600 000
Enova tilskot					-
Tilskot spelemedilar	300 000				300 000
Tilskot frå Husbanken til omsorgsbustader			24 000 000		24 000 000
Total finansiering	43 063 500	55 531 250	93 400 000	100 700 000	292 694 750

5.12 Investering 2025-2040

For å få eit samla bilete over nødvendige investeringar i tida framover er det nødvendig å sjå utover den lovpålagte 4års perioden. Me har difor i oversikta nedanfor lagt inn dei mest sentrale investeringane :

- 2029 Opplæringsbasseng som erstattar dagens basseng. 40 mill.
- 2032: Auke i eldre i alders 80+ vil gje behov for meir heildøgnsomsorg 75 mill. der 27 mill. er støtte frå Husbanken.
- 2040 Auke i eldre i alders 90+ vil gje behov for fleire institusjonsplassar. 80 mill. lagt inn for 3. etg. på omsorgssenteret.
- 2025-2040 Løn for gjennomføring av prosjekt, lagt inn utan lønsauke.

Total finansiering 2025-2040 er 500 000 000,- Då er det ikkje teke med andre mindre investeringa som vil vera naudsynt i framtida.

Økonomiplan 2025-2028

	2025	2026	2027	2028	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2028)		2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2040	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2040)
Administrasjon og økonomi															
Eigenkapitalinnskot KLP	700 000	700 000	700 000	700 000	2 800 000		700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	8 400 000
Sum Administrasjon og økonomi	700 000	700 000	700 000	700 000	2 800 000		700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	8 400 000
Nye bygg og anlegg															
HELSE															
Behovstudie kommunale bygningsmasse	650 000	-	-	-	650 000										650 000
Omsorgsbustader	-	1 500 000	48 000 000	-	49 500 000										124 500 000
Heldøgnssomsorg/omsorg +/Institusjon	-	-	-	-	-										80 000 000
OPPVEKST															-
Ny barnehage Uggdal/Våge	300 000	-	2 000 000	94 000 000	96 300 000										96 300 000
ANDRE NYE BYGG OG ANLEGG															0
Bustadfelt Sauabakkane	-	10 000 000	15 000 000	-	25 000 000										25 000 000
Nytt basseng Gjerstad/Onarheim	-	-	-	-	-										-
Rehabilitering/nytt opplæringsbasseng					1 500 000	1 500 000									41 500 000
Statleg sikring Peralia friluftsområde	178 000	-	-	-	178 000										178 000
Aktivitetspark Kyrkjevatnet	660 000	-	-	-	660 000										660 000
Gang- og sykkelfølge Våge-Uggdal, vatn og avløp og næringsareal	-	-	-	-	-										-
Sum Nye bygg og anlegg	1 138 000	11 500 000	65 000 000	95 500 000	173 138 000		40 000 000	-	-	75 000 000	-	-	-	80 000 000	368 138 000
Eksisterande bygg og anlegg															
OPPVEKST															
Utviding og oppgradering av Uggdal skule	13 000 000	5 000 000	-	-	18 000 000										18 000 000
Oppgradering av uteområde på Onarheim skule	-	750 000	750 000	-	1 500 000										1 500 000
Påbygg Vågsmarka barnehage	-	-	-	-	-										-
ANDRE? FLEIR INNDELINGA?															
Oppgradering brannstasjon og uteområde	250 000	-	-	-	250 000										250 000
Utviding av kontorkapasitet i rådhuset	350 000	-	-	-	350 000										350 000
Utvikling Tynshallen	660 000	900 000	-	-	1 560 000										1 560 000
Oppgradering av grøntanlegg og hovedinngang ved rådhuset	200 000	-	-	-	200 000										200 000
Enøk-tiltak i eksisterende bygg	2 400 000	1 700 000	1 700 000	-	5 800 000										5 800 000
Oppgradering / granulat Reiso kunstgrasbane	125 000	-	-	-	125 000										125 000
Sum Investeringar i eksisterande bygg og anlegg	16 985 000	8 350 000	2 450 000	-	27 785 000		-	-	-	-	-	-	-	-	27 785 000

Økonomiplan 2025-2028

	2025	2026	2027	2028	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2028)	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2040	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2040)
IKT og applikasjoner	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Velferdsteknologi	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 000 000									3 000 000
Sum IKT og applikasjoner	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 000 000									3 000 000
Eigedom, bustad og næring	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Oppgradering av kommunale omsorgsbustader	2 000 000	2 000 000	2 000 000	-	6 000 000									6 000 000
Kjøp av grunn og eigedom	-	-	-	-	-									-
Sal av grunn og eigedom	-	2 500 000	-	-	-	2 500 000								2 500 000
Sum Eigedom, bustad og næring	-	500 000	2 000 000	2 000 000	-	3 500 000								3 500 000
Enkeltinnkjøp og andre investeringar	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Bilpark (overgang frå leasing)	-	-	-	-	-									-
Naudstraumsagggregat brannstasjon	-	-	300 000	-	-	300 000								300 000
Bil til overordna brannvakt	650 000	-	-	-	-	650 000								650 000
Fjernstyrta grasklippar - HMT tiltak	250 000	-	-	-	-	250 000								250 000
Golvmaskin reinhald - HMT tiltak	130 000	-	-	-	-	130 000								130 000
Brannbåt	2 550 500	-	-	-	-	2 550 500								2 550 500
Sum Enkeltinnkjøp og andre investeringar	3 580 500	300 000	-	-	3 880 500									3 880 500
Vassforsyning (sjølvkost eks.mva)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Utviding og oppgradering av leidningsnettet	2 200 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	6 700 000									6 700 000
Overvåking leidningsnett	350 000	500 000	500 000	500 000	1 850 000									1 850 000
Hydrofon for lekkasjesøk	250 000	-	-	-	-	250 000								250 000
Nytt renseanlegg i Uggdal	3 250 000	-	-	-	-	3 250 000								3 250 000
Nye høgdebasseng i Våge og Uggdal	300 000	8 031 250	6 250 000	-	14 581 250									14 581 250
Oppgradering tak renseanlegg	300 000	850 000	-	-	-	1 150 000								1 150 000
Templan vassforsyning	600 000	-	-	-	-	600 000								600 000
Bil til vassdrift	900 000	-	-	-	-	900 000								900 000
Sum vassforsyning	8 150 000	10 881 250	8 250 000	2 000 000	29 281 250									29 281 250
Avløp, vassmiljø (sjølvkost eks. mva)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Ny slamavskiljar m.m ved hovedkloakk Lunde	250 000	2 800 000	-	-	-	3 050 000								3 050 000
Oppgradering slamavskiljar og utsleppsleidning ved Sauabakkan	2 700 000	-	-	-	-	2 700 000								2 700 000
Ny/oppgradere kum ved slamavskiller Jensvoll	600 000	-	-	-	-	600 000								600 000
Utviding og oppgradering av leidningsnettet	750 000	750 000	750 000	750 000	3 000 000									3 000 000
Innspeksjonskamera avløpsrør	210 000	-	-	-	-	210 000								210 000
Oppgradering til EU-direktiv - rensing	5 000 000	10 000 000	5 000 000	-	20 000 000									20 000 000
Sum avløp og vassmiljø	9 510 000	13 550 000	5 750 000	750 000	29 560 000									29 560 000

Økonomiplan 2025-2028

	2025	2026	2027	2028	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2028)	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2040	Totalt i økonomiplanperioden (2025 - 2040)
	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Avløp, vassmiljø (sjølvkost eks. mva)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Ny slamavskiljar m.m ved hovedkloakk Lunde	250 000	2 800 000	-	-	3 050 000									3 050 000
Oppgradering slamavskiljar og utsleppsleidning ved Sauabakkan	2 700 000	-	-	-	2 700 000									2 700 000
Ny oppgradering kum ved slamavskiller Jensvoll	600 000	-	-	-	600 000									600 000
Utviding og oppgradering av leidningsnettet	750 000	750 000	750 000	750 000	3 000 000									3 000 000
Inspeksjonskamera avøpsrør	210 000	-	-	-	210 000									210 000
Oppgradering til EU-direktiv - rensing	5 000 000	10 000 000	5 000 000	-	20 000 000									20 000 000
Sum avløp og vassmiljø	9 510 000	13 550 000	5 750 000	750 000	29 560 000	-	-	-	-	-	-	-	-	29 560 000
Byggesak og oppmåling (sjølvkost)	2025	2026	2027	2028	Finansiering 2025-2028									
Geovest	-	-	-	-	-									-
Sum byggesak og oppmåling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Løn for gjennomføring					Finansiering 2025-2028									
Løn inkludert pensjon og arb. avg.	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	5 000 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	15 000 000
Sum løn for gjennomføring	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	5 000 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	15 000 000
Kommunale vegar					Finansiering 2025-2028									
Trafikksikring etter trafikksikringsplanen	1 000 000	1 000 000	1 000 000	-	3 000 000									3 000 000
Asfaltering av kommunale grusvegar	-	-	1 000 000	-	1 000 000									1 000 000
Etablering og oppgradering av kantsikring på kommunale vegar	750 000	1 500 000	1 500 000	-	3 750 000									3 750 000
Truck til lasting og lossing i Eredalen	375 000	-	-	-	375 000									375 000
Oppgradering av veg i Vågsneset	625 000	-	-	-	625 000									625 000
Oppgradering og utviding av veg til Solheimsdalen	-	1 875 000	-	-	1 875 000									1 875 000
Oppgradering og utviding av veg til Sletteskog	-	375 000	-	-	375 000									375 000
Fortau på Hagareset	-	-	3 500 000	-	3 500 000									3 500 000
Fartsreduserande tiltak i byggjefelt	-	250 000	-	-	250 000									250 000
Sum kommunale vegar	1 750 000	6 000 000	7 000 000	-	14 750 000	-	-	-	-	-	-	-	-	14 750 000
SUM	43 063 500	55 531 250	93 400 000	100 700 000	292 694 750	41 950 000	1 950 000	1 950 000	76 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	81 950 000	503 294 750

6.0 Tiltak for innsparing og reduksjon av utgifter

6.1 Generelle tiltak (felles for fleire område):

- 1. Redusere framtidige kostnader ved å ikke auke låneopptak**
- 2. Berre gjere naudsynte investeringar som svarar til framskrivne behov**
- 3. Redusere ekstraordinær nedbetaling av lån til 35% (havbruksmidlar)**
- 4. Digitalisering og effektivisering:**
 - Innføre digitale verktøy for å effektivisere arbeidsprosesser.
 - Sikre at tilsette og brukarar har ferdigheter for ein meir digital kvardag.
 - Bruke videokonferanse og digitale samarbeidsverktøy for å redusere kostnader til fysiske møter, kurs og reiser.

5. Naturleg avgang:

- Vurdere om vakante stillingar kan stå ubesette utan at det går ut over effektivitet og tenesteleveranse.

6. Interkommunalt samarbeid:

- Vurdere samarbeid med andre kommunar for å dele ressursar og kompetanse, slik som sentralbordtenester, barnevern, og fagdagar.

7. Kostnadseffektiv drift:

- Redusere bruken av vikarar der det er mogleg, utan å gå på kostnad av kvalitet eller arbeidsbelastning for dei tilsette.
- Vurdere utsetjing av vedlikehald og oppgraderingar der det er forsvarleg.

8. Innsparingsvurderinger:

- Løpende vurdere rom for innsparingar innan reiser, møter, og generell drift utan at det påverkar tenestekvaliteten.

6.2 Spesifikke tiltak etter område:

Sentraladministrasjonen:

- Innføre "kommunevert" (digital touch-skjerm) for å hjelpe innbyggjarar med sjølvbetening – redusert bemanning/opningstid
- Samarbeid om sentralbord for fleire kommunar.

Skule og barnehage:

- Justere skulestrukturen for å skape meir robuste skolemiljø (vurdere overføring av trinn).
- Vurdere redusert bruk av vikarar og redusert vedlikehald av skulebygg.
- Redusere opningstida i barnehagar (kl. 07:15-16:15) og stenge i fire veker om sommaren.
- Samanslåing av barnehagar i juleferien og onsdag før påske.
- Vurdere 100 % barnehageplass som einaste alternativ.
- Sjå på samanslåing av eldre barnehagar (Stjernereiso og Vågsmarka).
- Nyte ledig kapasitet i Onarheim barnehage.

Barnevern:

- Reforhandle avtalen om barnevernvakt, og vurdere samarbeid med andre kommunar.
- Samarbeid med andre kommunar gjennom prosjektet "Små saman" for å dele kompetanse.
- Fleksibilitet i saksbehandlingsstillingar for å auke effektiviteten.

- Vurdere interkommunalt samarbeid for heile barnevernstenesta.

Bibliotek, frivilligsentral og kultur:

- Fjerne posten for ekstrahjelp (redusere opningstida i sommarferien).
- Redusere mediebudsjettet for å oppretthalde kjerneoppgåvene.
- Sjå på moglegheita for samlokalisering av frivilligsentral, BUA, og bibliotek.
- Vurdere moglegheita for å auke inntektene frå arenareklame i Tysneshallen.

Helse:

- Auka fokus på bruk av velferdsteknologi som ei investering for framtidig tenestekapasitet.
- Langvakter og alternative turnusordningar i pleie og omsorg som bemannings og rekrutteringstiltak.
- Innføre abonnementsordning på tildelt dagsentertilbod for demente. Stenge dagsenteret på heilagdagar for å nytte personell i anna drift
- Samorganisering eller samlokalisering av tenester for funksjonshemma.
- Fokus på førebyggjande, låg-personell-intensive tenester som reduserer framtidige ressursbehov.

7.0 Økonomiske rapportar

Økonomisk oversikt drift - Budsjett 2025-28

Tal i 1000 kroner	Budsjett 2025	Rev.budsjett 2024	Rekneskap 2023	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
DRIFTSINNTEKTER						
Rammetilskot	-148 258	-138 013	-118 750	-153 447	-158 818	-164 376
Inntekts- og formueskatt	-117 258	-130 088	-130 545	-121 362	-125 610	-130 006
Eigedomsskatt	-10 500	-10 500	-10 553	-10 500	-10 500	-10 500
Andre skatteinntekter	-	-	-	-	-	-
Andre overføringer og tilskot frå staten	-12 800	-24 900	-10 211	-29 600	-14 100	-37 500
Overføring og tilskot frå andre	-39 783	-32 950	-57 231	-41 175	-42 616	-44 108
Brukarkebetaling	-9 859	-10 891	-12 134	-10 205	-10 562	-10 931
Sals- og leigeinntekter	-26 385	-24 481	-30 288	-27 309	-28 264	-29 254
Sum driftsinntekter	-364 843	-371 823	-369 711	-393 597	-390 470	-426 675
DRIFTSUTGIFTER						
Lønsutgifter	208 307	196 810	187 237	215 598	223 144	230 954
Sosiale utgifter	55 116	50 292	38 291	57 045	59 042	61 108
Kjøp av varer og tenester	68 042	72 396	107 793	70 424	72 889	75 440
Overføring og tilskot til andre	20 286	16 391	21 504	18 926	19 588	20 274
Avskriving	17 100	16 818	15 769	17 699	18 318	18 959
Sum driftsutgifter	368 851	352 707	370 593	379 691	392 980	406 735
Brutto driftsresultat	4 008	-19 116	882	-13 906	2 511	-19 940
FINANS						
Renteinntekter	-1 715	-1 715	-3 392	-1 775	-1 837	-1 901
Utbytte	-90	-90	-89	-90	-90	-90
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidlar	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	12 309	13 142	10 494	11 902	13 293	14 898
Avdrag på lån	13 151	23 509	11 513	21 495	14 452	25 741
Netto finansutgifter	23 655	34 846	18 526	31 532	25 819	38 647
Motpost avskriving	-17 100	-16 818	-15 769	-17 699	-17 407	-16 320
Netto driftsresultat	10 563	-1 088	3 640	-72	10 923	2 387
Netto driftsresultat i %						
DISPONERING ELLER DEKKING AV NETTO DRIFTSRESULTAT						
Overføring til investering	700	700	783	700	700	700
Avsetning til bundne fond	68	813	782	0	0	0
Bruk av bundne fond	-658	-2 339	-3 861	-500	-500	-500
Avsetning til disposisjonsfond	-	2 114	-	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-10 673	-200	-1 344	-128	-11 123	-2 587
Dekking av tidlegare års meirforbruk	-	-	-	0	0	0
Sum disponering	-10 563	1 088	-3 640	72	-10 923	-2 387
Framført til inndekking i seinare år (meirforb)	0	0	0	-0	-0	-0
Sum fondsbruk 2025-28			-24 511			

Bevilgningsoversikt drift - Budsjett 2025-28						
<i>Tal i 1000 kroner</i>	<i>Budsjett 2025</i>	<i>Rev.budsjett</i>				
		<i>2024</i>	<i>Rekneskap 2023</i>	<i>Budsjett 2026</i>	<i>Budsjett 2027</i>	<i>Budsjett 2028</i>
GENERELLE INNTEKTER						
Rammetilskot	-148 258	-138 013	-118 750	-153 447	-158 818	-164 376
Inntekts- og formuesskatt	-117 258	-130 088	-130 545	-121 362	-125 610	-130 006
Eigedomsskatt	-10 500	-10 500	-10 553	-10 500	-10 500	-10 500
Andre generelle driftsttinntekter	-12 800	-24 900	-10 211	-29 600	-14 100	-37 500
Sum generelle inntekter	-288 816	-303 501	-270 058	-314 909	-309 027	-342 382
NETTO DRIFTSUTGIFTER						
Sum bevilgning, netto	275 724	267 567	255 172	283 304	293 220	303 483
Avskrivning	17 100	16 818	15 769	17 699	18 318	18 959
Sum netto driftsutgifter	292 824	284 385	270 940	301 003	311 538	322 442
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	4 008	-19 116	882	-13 906	2 511	-19 940
FINANSUTGIFTER						
Renteinntekter	-1 715	-1 715	-3 392	-1 775	-1 837	-1 901
Utbytte	-90	-90	-89	-90	-90	-90
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	13 155	13 142	10 494	11 902	13 293	14 898
Avdrag på lån	13 818	23 509	11 513	21 495	14 452	25 741
Netto finansutgifter	25 168	34 846	18 526	31 532	25 819	38 647
Motpost avskrivning	-17 100	-16 818	-15 769	-17 699	-17 407	-16 320
NETTO DRIFTSRESULTAT	12 076	-1 088	3 640	-72	10 923	2 387
DISPONERING ELLER DEKKING AV NETTO DRIFTSRESULTAT						
Overføring til investering	700	700	783	700	700	700
Avsetning til bundne fond	68	813	782	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-658	-2 339	-3 861	-500	-500	-500
Avsetning til disposisjonsfond	-	2 114	-	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-12 186	-200	-1 344	-128	-11123	-2587
Dekking av tidlegare års meirforbruk	-	-	-	0	0	0
Sum disponering eller dekking av netto driftsresultat	-12 076	1 088	-3 640	72	-10 923	-2 387
Framført til inndekking seinare år (meirforbruk)	-0	0	-0	-0	-0	-0

Bevilgningsoversikt - Investering
Tysnes kommune - Budsjett 2025-28

Tall i 1000 kroner	Budsjett 2025	Rev.budsjett 2024	Rekneskap 2023	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
INVESTERINGSUTGIFTER						
Investering i varige driftsmidler	44 864	62 921	34 707	54 831	92 700	100 000
Tilskot til andre sine investeringar	-	-1 209	45	-	-	-
Investering i aksjer og deler i selskap	700	700	783	700	700	700
Utlån av eigne midlar	1 000	5 000	3 981	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	-	2 000	1 998	-	-	-
Sum investeringsutgifter	46 564	69 411	41 514	56 531	94 400	101 700
INVESTERINGSNINTEKTER						
Kompensasjon meirverdiavgift	-4 691	-11 090	-6 362	-5 830	-15 490	-19 200
Tilskot frå andre	-1 675	-	-1 641	-	-24 000	-
Sal av varige driftsmidler	-2 500	-	-4 012	-	-	-
Sal av finansielle driftsmidler	-	-	-	-	-	-
Utdeling frå selskap	-	-	-	-	-	-
Motteke avdrag på utlån av eigne midlar	-1 000	-2 000	-3 016	-1 000	-1 000	-1 000
Bruk av lån	-35 998	-55 621	-26 328	-49 001	-53 210	-80 800
Sum investeringsinntekter	-45 864	-68 711	-41 359	-55 831	-93 700	-101 000
VIDAREUTLÅN						
Vidareutlån	-8 000	-12 000	-	-10 000	-8 000	-10 000
Bruk av lån til vidareutlån	8 000	12 000	-	10 000	8 000	10 000
Avdrag på lån til vidareutlån	2 000	2 000	-	2 200	2 200	2 400
Motteke avdrag på vidareutlån	-2 000	-2 000	-	-2 200	-2 200	-2 400
Netto utgifter vidareutlån	-	-	-	-	-	-
OVERFØRING FRÅ DRIFT OG NETTO AVSETTINGAR						
Overføring frå drift	-700	-700	-783	-700	-700	-700
Avsetting til bundne investeringsfond	-	-	1 035	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	-	-	-	-	-	-
Avsetting til ubundne investeringsfond	-	-	-	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	-	-	-408	-	-	-
Dekking av tidlegare års udekka beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring frå drift og netto avsettingar	-700	-700	-155	-700	-700	-700
Framført til inndekking i seinare år (udekka belø	-	0	0	-	-	-